

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra Studií občanské společnosti

Bc. Tomáš Bazala

Analýza participace na Broumovsku

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Dana Moree, Dr.

Praha 2014

Abstrakt

Předmětem následujících řádek je analýza věnovaná rozvinutosti participace ve venkovské oblasti regionu Broumova a spolupráce organizací občanské společnosti s představiteli lokálních autorit v podobě místních politiků a úředníků. Stěžejní součástí je analýza participace ve vybrané oblasti v okrese Náchod (Královéhradecký kraj). Data pro analýzu byla získána dílem studiem podkladových materiálů, dostupných statistických dat a odborné literatury, dílem prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s představiteli radnic, místních institucí státní správy a neziskových organizací, kteří jsou přímými aktéry spolupráce na místní úrovni. Základní záměr popsat město Broumov byla rozšířena na celý region Broumovska, protože město Broumov je neoddělitelnou součástí tohoto prostoru. Zároveň bude vhodnější uchopit problematiku participace v celé této oblasti. Cílem analýzy je zjistit faktory, které ovlivňují tuto spolupráci, silné a slabé stránky, které pomáhají nebo potlačují či dokonce ohrožují další rozvoj a spolupráci neziskového sektoru s představiteli samosprávy a veřejné správy v oblasti a zjistit, jakým způsobem se na spolupráci v regionu dívají samotní aktéři. Velký důraz je kladen na rozlišení politické participace a občanské angažovanosti a faktory, které tyto teoretické koncepty ovlivňují.

Klíčová slova

Participace, politická participace, občanská angažovanost, venkov, Broumovsko.

Abstract

Following study is dedicated to level of development of participation in rural area of Broumov region and cooperation between representatives of civil society and local authorities (local politicians and officials). The key part is the analysis of participation in selected area of Nachod district (Hradec Kralové region). Data for the analysis were obtained partly through studying of the materials, the available statistical data and scientific literature, partly through analysis of semi-structured interviews with representatives of town halls, local government institutions and non-profit organizations who are the key actors of participation at the local level. The basic intention to describe the situation in city Broumov was extended to the entire Broumov region because the city Broumov is an integral part of this area. It will also better grasp the issue of participation in the entire area. The aim of the analysis is to determine the factors that affect this cooperation, the strengths and weaknesses that help or inhibit or even threaten the continued development of the nonprofit sector and cooperation with representatives of government and public administration in the area and find out how the cooperation in the region looks from point of view of local key actors. Great emphasis is placed on the resolution of political participation and civic engagement and the factors that influence these theoretical concepts.

Key words

Participation, political participation, civic engagement, countryside, Broumov region.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.

V Praze, dne

Bc. Tomáš Bazala

Poděkování

Chtěl bych poděkovat své vedoucí Dr. Moree za odbornou pomoc a přínosné připomínky při vypracování této práce. Dále děkuji své rodině a blízkým za podporu, kterou mi poskytli po celou dobu mého studia – bez vás bych to nedokázal. Děkuji.

Obsah

1. Úvod	7
Teoretická východiska.....	11
2. Vymezení jednotlivých pojmů	11
2.1. Občanská společnost	11
2.1.1. Organizace občanské společnosti	13
2.1.1.1. Sektorové vymezení organizací občanské společnosti	14
2.2. Participace a její teoretické koncepty	15
2.2.1. Participace z právního hlediska	17
2.2.1.1. Zakotvení participace v Ústavě české republiky	19
2.2.1.2. Listina základních práv a svobod	19
2.2.1.3. Zákony určující podmínky participace	20
2.2.2. Politická participace	24
2.2.3. Občanská angažovanost.....	26
2.3. Závěr.....	28
3. Venkov	29
3.1. Historický vývoj ve venkovských oblastech Českého pohraničí	33
3.1.1. Příklad Šonova jako obce na Broumovsku se zcela odsunutým obyvatelstvem	36
3.2. Demografický vývoj ve venkovských oblastech	37
3.3. Závěr.....	37
Praktická část.....	39
4. Metodologie výzkumu.....	39
5. Politická participace a občanská angažovanost v České republice v kontextu regionu Broumova ska.....	42
5.1. Politická participace v České republice.....	46
5.2. Politická participace na Broumovsku při volbách do místních zastupitelstev.....	48
5.3. Občanská angažovanost v České republice na základě růstu NNO	50
5.4. Růst občanské angažovanosti podle růstu NNO na Broumovsku	52
5.5. Závěr.....	54
6.1. Stanovení otázek pro dotazované na základě předchozích výzkumů	56
6.2. Silné a slabé stránky participace pohledem jednotlivých skupin.	57
6.2.1. Silné a slabé stránky participace z pohledu místních politiků.....	58
6.2.2. Silné a slabé stránky participace z pohledu aktivních občanů.....	62

6.2.3.	Silné a slabé stránky participace z pohledu představitele veřejné správy	66
6.3.	Závěr	68
7.	Výstupy výzkumu a identifikace silných a slabých stránek a doporučení do budoucna	70
8.	Seznam literatury	73
8.1.	Seznam použitých knih a odborných článků.....	73
8.2.	Prezentace a materiály dostupné online	75
8.3.	Webové stránky	76
8.4.	Zákony	76
9.	Přílohy.....	78
9.1.	Příloha 1	78
9.2.	Příloha 2.....	82
9.3.	Příloha 3.....	85
9.4.	Příloha 4.....	87
9.5.	Příloha 5.....	88
9.6.	Příloha 6.....	92
9.7.	Příloha 7.....	101
9.8.	Příloha 8.....	108
9.9.	Příloha 9.....	116

1. Úvod

Tématem následující diplomové práce byla původně pouze analýza spolupráce mezi důležitými aktéry rozvoje ve městě Broumov na základě empirických dat získaných studiem odborné literatury a v několika rozhovorech. V průběhu samotné práce však došlo postupně k hlubšímu ponoření se do daného tématu i do problematiky daného regionu. Tento hlubší vhled pak vedl k stanovení ambicióznějšího cíle, a to seznámit čtenáře nejen se současným pohledem na participaci občanů v konkrétním městě, ale popsat participaci a její vnímání v celém regionu.

Problematicke participace na venkově jsem se začal věnovat kvůli svému napojení na organizaci, která se rozvojem participativních metod demokracie dlouhodobě zabývá a zároveň působí také v Broumovském regionu. Při stále hlubším pronikání do problematiky participace jsem si uvědomil, že je třeba se tomuto tématu věnovat mnohem podrobněji, protože participace je přirozenou a nedílnou součástí demokratického lidského života, jedná se o jeden z nejdůležitějších nástrojů ovlivňování vlastního okolí podle svých představ a právě spolupráce mezi představiteli různých skupin, které v rámci participace působí, je klíčem k překonání současného negativního vztahu společnosti k věcem veřejným. V poslední době je možné pozorovat obecně ve společnosti nárůst skepse a určitou ztrátu důvěry v demokracii jako takovou. Tento negativistický trend je možné sledovat v celé západní Evropě a projevuje se rostoucím nezájmem o politiku, růst deziluze popřípadě růstem preferencí extrémistických stran. Tradiční politické strany postupně ztrácejí svá postavení a nastupují nová hnutí a sdružení, která přinášejí nové pohledy a možnosti spolupráce. V těchto hnutích ale i mimo ně je možné sledovat aktivní jednotlivce, kteří svými snahami dokážou nadchnout i své okolí a následně ovlivňovat veřejný prostor ve svém regionu. Zároveň ale roste přesvědčení podporované také bývalým prezidentem Václavem Klausem, že obyčejný občan není schopen dostatečně zodpovědně rozhodovat o věcech veřejných a nedokáže je posuzovat s dostatečným nadhledem a že tedy tato práce patří výlučně do rukou profesionálů – politiků. Jedním z cílů této práce tedy je zjistit, jaká situace v oblasti politické participace je v region Broumova pohledem přímých účastníků veřejného života .

Současný trend zvyšování zapojení občanů do rozhodovacích procesů, který se postupně s měnícím se složením politických reprezentantů objevuje i ve venkovských oblastech vede k rozšiřování participativní demokracie a v hledáčku této práce se tak objevuje zájem také o to, zjistit, jak se v oblasti angažovanosti občanů vyvíjí právě region Broumova se všemi svými specifiky. Na základě dostupných empirických dat, statistik ale také informací od samotných klíčových aktérů rozvoje, kterými jsou místní politici, kteří ve svých obcích zastupují samosprávu, státní zaměstnanci, kteří zastupují státní správu v regionu, a v neposlední řadě pak samotní místní občané, kteří ve svém regionu působí aktivně a často také organizovaně, se práce zaměřuje na představení obrazu současné občanské angažovanosti na Broumovsku jako podpory demokracie v této odlehle části České republiky.

Participativní způsoby spolupráce na věcech veřejných v České republice v posledních 25 letech prošli zajímavým vývojem a participace se začala využívat jako soubor různých postupů při spolupráci ve veřejném prostoru. Stále ale celkově převládá spíše skepse a zdrženlivost a spolupráce mezi důležitými aktéry se objevuje často v omezené míře. V základu může participace znamenat účast člověka na životě ve společnosti, jeho zapojování se do záležitostí ve svém okolí, a tím i rozvoj jeho socializace v jeho nejbližším okolí. Problematikou participace se přede mnou zabývali již sociologové, psychologové nebo politologové a v rámci analýzy dokumentů se budu zabývat názory některých z nich a specifikuji, co rozumím participací v obecném i konkrétním pohledu. V této práci jde ale zejména o to, podívat se na participaci jako jeden z hlavních prostředků spolupráce mezi různými aktéry v rámci určitého regionu, jakými způsoby participace se zde využívají, jakým způsobem probíhá tato spolupráce na místní úrovni, ale také identifikovat možné problémy dalšího rozvoje vzájemné spolupráce.

Dále je třeba úvodem říci, že tato diplomová práce resp. její výzkumná část vznikala zejména v roce 2013, kdy končilo programové období pro rozpočty Evropské unie mezi roky 2007 a 2013 a nebyla jasná nová podoba pro nové programové období 2014 až 2020 což mohlo do určité míry ovlivnit také výpovědi jednotlivých řečníků. V období mezi lety 2007 až 2013 poskytoval podporu rozvoje venkovských regionů program LEADER¹ a v době výzkumných rozhovorů nebyla ještě jasná podoba nového programu podpory venkova.

¹ Podrobněji o programu LEADER plus v letech 2004 – 2006 a 2007 – 2013 na webových stránkách Evropské komise. EUROPEAN COMMISSION. Rural Development policy 2007-2013. [online] Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_en.htm

Výzkumná část této práce tedy je tedy onou analýzou potřeb klíčových aktérů rozvoje venkovských oblastí na základě jimi formulovaných problémů a příležitostí, které vnímají tito samotní aktéři nebo vyplývají z dostupných informačních zdrojů a materiálů, a zaměřila se na popis současného stavu rozvoje politické participace a občanské angažovanosti v oblasti pohraničního regionu Broumovsko a zároveň si kladla za cíl hledat možnosti dalšího rozvoje spolupráce mezi aktéry, které by navrhovali sami tito aktéři. Záměrem bylo nalézt a zviditelnit funkční procesy a postupy, označit problematické oblasti a vytipovat možná doporučení pro další rozvoj s přihlédnutím ke specifickým potřebám českého venkova v pohraničních oblastech. Tato studie byla zařazena do projektu „Zvyšování kapacit evropského venkova aneb jak posílit aktivní přístup občanů k rozhodování - QuaPro“. Tento projekt si klade za cíl popsat problémy ve venkovských oblastech zemí Evropy, vytvořit možné návrhy řešení s přihlédnutím k lokálním specifikům jednotlivých zúčastněným zemím (ČR, SRN, Bulharsko) a na základě takto specifikovaných potřeb vytvořit vzdělávací kurz, který by všechny vytypované klíčové skupiny (klíčové aktéry) novým inovativním způsobem seznámil s možnostmi spolupráce při rozvoji venkova. Testovací fáze tohoto semináře se uskutečnila na jaře roku 2014. Na základě získaných poznatků z testovací fáze je konečným cílem vytvořit program, který by byl po uzpůsobení lokálním specifikům aplikovatelný napříč zeměmi Evropy.² Výsledky provedené analýzy byly prezentovány v rámci oficiálního zahájení projektu koncem dubna 2013 ve Stuttgartu, kde byly představeny také výsledky podobných analýz z dalších zapojených zemí.

Je třeba si už v úvodu uvědomit, že na rozvoj participace v České republice působí velké množství faktorů jako je historický vývoj, současné politická situace, změny v skladbě obyvatel v různých částech ČR i konkrétní lokalita a mnohé další faktory, a je velmi složité popsat situaci v participaci ve všech jejích nuancích, proto není zcela možné rámci analýzy dosáhnout zcela shrnujících závěrů, který by popsaly složitost situace v celém jejím rozsahu. Každopádně se bude jednat o informační sondu o současném stavu participace v konkrétní lokalitě za určité situace z pohledu konkrétních aktérů. V současnosti je participace zkoumána jak ve městech, tak ve venkovských oblastech. Právě participace ve venkovských oblastech však prošla nejzajímavějším vývojem a v rámci práce se na ni tedy zaměřím.

² Podrobnější informace o projektu QuaPro jsou dostupné na webových stránkách projektu. QUA PRO. Webové stránky. [online] Dostupné z: <http://quapro.eu/>

Postup práce je tedy logicky navazující a odpovídá stanoveným dílčím cílům, které je třeba pro úspěšné vypracování práce splnit v postupných krocích.

Nejdříve je třeba prozkoumat (popsat a analyzovat) současné možnosti participace v České republice. Vyjasnit si jakých nástrojů participace občanů na demokratickém politickém procesu mohou místní občané, ale i politici či úředníci využít při participaci na místní úrovni v České republice. Analýzou dokumentů a výsledků již proběhlých výzkumů bude zkoumána nejen existence a způsob implementace těchto nástrojů, ale také charakter participace občanů České republiky obecně, což bude následně využito pro srovnání s konkrétními výsledky z další fáze.

Další druhá fáze má za dílčí cíl na základě analýzy dostupných dat a rozhovorů zjistit a popsat jaké silné a slabé stránky participace na Broumovsku, zjistit možné příležitosti a ohrožení a srovnat tyto údaje s obecnými údaji z předchozích kapitol.

Základní hypotézy této práce jsou stanoveny na základě výsledků proběhlých výzkumů na téma participace občanů v České republice prováděných výzkumníky přede mnou a na teorii participativní demokracie a znějí takto:

Zájem občanů o politickou participaci na místní úrovni na venkově postupně klesá. Občané se jen omezeně angažují v aktivním životě obcí.

Ve venkovských regionech spolupracují místní klíčoví aktéři rozvoje omezeným způsobem.

Politici využívají participaci spíše jako nástroj vlastní komunikace ke svým potencionálním voličům. Státní úředníci pak spolupráci nevyhledávají a místní aktivní občané a organizace občanské společnosti participují spíše na veřejném životě v obcích bez hlubší spolupráce s dalšími aktéry.

V ČR chybí soustavná snaha o aktivizaci občanů k širší politické participaci a angažovanosti občanů.

Na základě potvrzení či vyvrácení těchto hypotéz a na základě dalších výzkumů budou dále stanoveny otázky, které se stanou součástí připravených otázek do kvalitativních rozhovorů, na jejichž základě bude vytvořeno konečné shrnutí.

Teoretická východiska

V první části této diplomové práce se zaměřím zejména na podrobný popis jednotlivých klíčových pojmů a teoretické ukotvení poznatků získaných studiem odborné literatury věnované dané problematice. Vymezení pojmů na sebe logicky navazuje a popisuje jednotlivé aspekty, které jsou pro práci důležité a které se vztahují k řešeným problémům. Teoretická část následně poskytne pevný rámec praktické části, která bude nezbytným předpokladem pro zodpovězení výzkumných otázek a dosažení dostatečně odborně podpořených závěrů.

2. Vymezení jednotlivých pojmů

2.1. Občanská společnost

Prvním pojmem, který je třeba v rámci této kapitoly definovat, je pojem občanské společnosti jako základního předpokladu participace. Problematikou definice občanské společnosti se v posledních dekáдах zabývali výzkumníci a myslitelé v zahraničí (např. Taylor 1995, Putnam 2000, Torpe 2006) i u nás (např. Müller 2003, Stachová 2006, Skovajsa 2010 a další) a tento pojem je neustále i v dnešní době třeba chápat jako konstrukt, který se stále vyvíjí. První definicí nalezneme v Encyklopedickém slovníku – „*občanská společnost, stav spol. kdy způsoby, kterými se sdružují občané, jsou jimi přijímány a podporovány; souhrn nestát. Institucí a soc. organizací. Termín o.s. se ve spol. vědách pod vlivem přirozeně právních teorií objevuje od 18. století.*“³ Tato definice ukazuje a shrnuje přístupy, kterými je občanská společnost vnímána. Pojem občanská společnost popisuje v současné době zejména oblast lidského života, kam může stát zasahovat jen v omezené míře, ale kam se nedají zároveň zařadit soukromé aktivity v rámci rodiny či trhu. Zároveň však Wuthnow upozorňuje, že „*občanská společnost v úzkém slova smyslu netvoří samostatnou oblast lidského života oddělenou a oddělitelnou od rodiny, trhu a státu. Rozlišení těchto sfér je pouze konceptuální*“⁴. Znamená to, že všechny tyto oblasti se překrývají v každém člověku, který je alespoň z okrajově součástí každé z nich. Vznik občanské společnosti předpokládá také existenci demokratického státu a svobodné společnosti obecně. „*Existence občanské*

³ KOLEKTIV AUTORŮ. Encyklopedický slovník, Praha. Odeon. 1993. s. 761.

⁴ SKOVAJSA, M. Občanská společnost a demokratický stát. in: Skovajsa a kol. Občanský sektor – Organizovaná občanská společnost v České republice. Praha. Portál. 2010. s 71.

společnosti tedy podmiňuje existenci svobodné společnosti a moderní demokracie zrovna tak jako pojetí občanské společnosti podmiňuje pojetí svobody a demokracie.“⁵

Právě pojem demokracie je pro občanskou společnost zásadní. V různých teoriích a pojetích demokracie je pak nejvýrazněji zastoupen prvek občanské společnosti v tzv. přímé či participativní demokracii „*O přímé demokracii se někdy pojednává jako o demokracii participační či participativní. A to od dávné podoby aténské demokracie, až po možnosti „elektronické“ demokracie, čili participace na vládě prostřednictvím elektronických médií a možností, které sebou přinášejí. A samozřejmě po kombinace v rámci zastupitelské demokracie. Participace je zde přímo definičním znakem. Avšak přehlédnutí nejrůznějších podob a výkladů liberální demokracie ukazuje, že různé podoby a míry participace občanů na vládě jsou vlastní všem.“⁶* Z toho tedy vyplývá, že participativní demokracie zapojuje občany do systému vládnutí přímo a využívá k tomu různé nástroje. Občanská společnost je pak zásadním předpokladem pro tuto spolupráci, protože nejen propojuje aktivní občany, ale také podněcuje k aktivitě ty méně aktivní.

Šíře záběru občanské společnosti se značně liší podle šíře pojetí tohoto pojmu vzhledem k trhu a státu. Müller rozlišuje na základě historického vývoje pojmu občanská společnost tři základní pojetí občanské společnosti. Toto dělení označuje jako sociokulturní dělení, při čemž rozlišuje tři základní⁷:

Generalistické pojetí – pojem občanské společnosti zahrnuje celou společnost včetně politických systémů, volného trhu i prostor pod dohledem omezené a odpovědné veřejné autority. „*pojem občanské společnosti dokonce shledávají do určité míry jako konkurenční k pojmu demokracie*“⁸

Maximalistický přístup – Občanská společnost zahrnuje vše kromě státní sféry. Tedy oblast volného trhu a oblast sdružovací a občanské aktivity, které nemají generovat zisk.

⁵ MÜLLER, K. jr. Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska. 2. vydání. Praha. Triton. 2003. s. 14

⁶ FRIČ, P., NEKOLA, M., PRUDKÝ, L. Veřejnost a elity jako aktéři modernizace. Praha: CESES FSV UK. 2005. s. 44. Dostupné také online z: http://ceses.cuni.cz/CESES-20-version1-sesit05_09_fric.pdf

⁷ Tamtéž. s. 68 – 71.

⁸ Tamtéž. 69.

Minimalistické pojetí – občanské společnost popisuje prostor mezi rodinou, státem a trhem. Občanská společnost udržuje a schraňuje hodnoty občanství, propojuje všechny jedince a dává jim možnost podílet se (nebo také nepodílet) na veřejném životě.

Z výše uvedeného rozdělení jasně vyplývá, že v následující práci užívám minimalistickou definici občanské společnosti vycházející z předpokladu rozvinutých interpersonálních vztahů, bohatým společenským životem a rozvinuté komunity spojená a občanskými aktivitami.

Aktivity občanské společnosti jsou převážně spojeny s různými formami formálního či neformálního sdružování jednotlivců či skupin, které jsou motivovány téměř neomezeným spektrem zájmů a cílů a poskytují tak občanům nástroje k ovlivňování svého okolí. Tyto aktivity jsou vykonávány na základě svobodné vůle a jsou jedním ze základních znaků současného demokratického státu⁹ nebo dokonce v širším pojetí demokratický stát určuje.¹⁰

V rámci různých definic zaznívá společný akcent na sdružování občanů a vytváření formálních skupin spolupracujících za společným cílem. Tyto skupiny působí ve veřejném prostoru, který je definován jako místo mimo individuální prostory jednotlivců. Důležitými aktéry v rámci takto chápané občanské společnosti jsou sdružení a spolky, které mají jasně stanovený právní rámec a vykonávají svou činnost svobodně a autonomně.¹¹ Velmi důležitým předpokladem pro funkční občanskou společnost je tedy živé prostředí právně ukotvených organizací, které působí ve veřejném prostoru a sdružují občany se stejnými zájmy.

2.1.1. Organizace občanské společnosti

V odborné literatuře se můžeme setkat od 80. let 20. století se snahou o definici občanské společnosti a její organizované a formalizované části v podobě rozličných druhů organizací. Představíme si několik základních definičních schémat, která se jeví jako běžná a v současnosti nejčastěji využívaná.

⁹ SKOVAJSA, M. Občanská společnost a demokratický stát. in: Skovajsa a kol. Občanský sektor – Organizovaná občanská společnost v České republice. Praha. Portál. 2010. s 85.

¹⁰ MÜLLER, K. jr. Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska. 2. vydání. Praha. Triton. 2003. s.68.

¹¹ HOWARD, M. M. The Weakness of Civil Society in Post-Communist Europe. Cambridge: Cambridge University Press. 2003.

2.1.1.1. Sektorové vymezení organizací občanské společnosti

Běžným způsobem definice neziskového sektoru je tzv. sektorové vymezení, které je v současnosti stále poměrně rozšířeno, i před své nedostatky¹². Toto sektorové vymezení vychází z tradičního dělení sektorového hospodářství, které rozlišuje zejména veřejný sektor a soukromý sektor tržní. S rozvojem nových forem nových právních forem společností či sdružení se zvyšujícím se vlivem těchto nových organizací se otevírá možnost pro definici neziskového sektoru jako sektoru třetího (oproti uvedeným sektorům státu a trhu). Ekonomické vědy přidávají k třem sektorům ještě poslední sektor, kterým je prostor rodiny, která není na rozdíl od předchozích sektorů formalizována.¹³

2.1.1.2. Strukturálně operacionální definice organizací občanské společnosti

Obecně přijímanou a velmi dobře propracovanou definicí vycházející z nutnosti propojit definice neziskového sektoru vycházející z rozdílných úhlů pohledu (právní hledisko, ekonomické hledisko, funkční hledisko) a popisující neziskový sektor na základě nutných kritérií je tzv. Strukturálně operacionální definice jak ji vypracovali Salomon a Anheir v 90. letech.¹⁴ Podle jejich definice musí organizace neziskového sektoru splňovat 5 základních kritérií

1. Organizovanost – každá z organizací vykazuje znaky strukturované činnosti, která se řídí podle určitého plánu a podle jasně stanovených právních předpisů.
2. Soukromost – subjekt není součástí žádného státního aparátu a je na státě nezávislý.
3. Neziskovost – subjekt není zřízen za účelem generování zisku a veškerý případný ekonomický přebytek musí být investován do dalšího rozvoje činností spojených s cílem organizace.
4. Samosprávnost – organizace se sama řídí, vede ekonomickou evidenci a není závislá na jiném subjektu.
5. Dobrovolnost – důležitým předpokladem je možnost dobrovolné participace členů na provozu a cílech organizace či samotné členství v organizaci.

¹² O problematice definování prostoru mezi trhem a státem podrobněji SKOVAJSA, M. Organizovaná občanská společnost: teorie a vývoj. s. 30 – 61 In: SKOVAJSA, M. a kol. Občanský sektor. Praha. Portál. 2010

¹³ REKTOŘÍK, J. a kol. Organizace neziskového sektoru – 3. vydání. Ekopress. 2010.

¹⁴ SALAMON L. ANHEIR, H. The emerging sector. Baltimore. The Johns Hopkins University. 1998.

Formalizovanými složkami neziskového sektoru se v rámci studie rozumí organizace vzniklé za jiným účelem, než je generování zisku, které působí v oblastech, kam nezasahuje (nebo je v omezené míře) stát ani organizace tržní.¹⁵

Existuje několik právně ukotvených forem nestátních neziskových organizací (dále jen NNO) a od počátku roku 2014 došlo ke změnám v návaznosti na Nový občanský zákoník, kdy došlo k přejmenování některých právních forem NNO a k omezení vzniku některých starých. Vzhledem k tomu, že rozhovory proběhly ještě v době platnosti starého občanského zákoníku a navazujících právních předpisů a zároveň neexistují (nebo jen ve velmi omezené míře) statistická data v novém názvosloví, zůstanu v této studii při starém názvosloví a NNO tedy rozumím:

Nadace a nadační fondy.

Obecně prospěšné společnosti.

Církevní právnické osoby zřizované církvemi a náboženskými společnostmi.

Sdružení a jejich organizační složky.

Vzhledem k zmíněné skutečnosti, že od roku 1.1.2014 je v účinnosti nový občanský zákoník, je třeba říci, že některé z výše uvedených NNO se podle této změny přejmenovaly či zanikla možnost tyto organizace zakládat. Konkrétními právními úpravami se budeme zabývat níže v kapitole 2.2.1.

2.2. Participace a její teoretické koncepty

Dalším pojmem, který je třeba definovat a který úzce souvisí s pojmem občanské společnosti je pojem participace. Už Verba, Scholzman a Brady uvádějí že „*participace občanů leží v srdci demokracie*“ a „*demokracie bez možnosti občanů svobodně participovat na vládních rozhodnutích je nemožné.*“¹⁶ Encyklopedický slovník definuje participaci takto: „*Participace [lat.] účast podíl, v sociologii svazek (spojení) mezi lidmi, založeno na vzájemných vztazích; participace je podkladem pro sjednocení v jednom společenství.*“¹⁷ Participace se tedy v širokém pojetí rozumí činnost, kterou vykonávají lidé za účelem tvorby

¹⁵ SKOVAJSA, M. Občanská společnost a demokratický stát. in: Skovajsa a kol. Občanský sektor – Organizovaná občanská společnost v České republice. Praha. Portál. 2010. s 40.

¹⁶ VERBA, S., SCHOLZMAN, K.L., BRADY H. E. Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics. Cambridge: Harvard University Press. 1995.

¹⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. Encyklopedický slovník, Praha. Odeon. 1993. s. 812.

společné práce. Může se jednat o participaci lidí ve spolkových aktivitách či vzájemných partnerstvích, stejně jako zapojování jednotlivců do struktur státu svoji aktivní účastí na dění ve veřejném prostoru (tedy mimo soukromý prostor rodiny).

Teoretickými aspekty participace se zabýval např. Josef Bernard ve svém článku, kde upozorňuje na dvojakost chápání tohoto pojmu v češtině. Pojem se dá vykládat „*bud' jako aktivity, kterými se lidé chtějí podílet na určité činnosti (např. na vládnutí), a to aktivně i pasivně...Aktéři participace v tomto pojetí mohou významným způsobem, nepřímou formovat podobu veřejného života, ale jejich přímý vliv na rozhodování může zůstat minimální.*“¹⁸ A zároveň jej „*je ale možno chápat také jako možnost uplatnit konkrétní vliv na veřejnou správu a politické rozhodnutí.*“¹⁹ Druhý přístup pak zahrnuje do pojmu participace nejen ony aktivity občanů, ale také příspěvek ze strany oficiálních představitelů moci, volených autorit. Bernard dále uvádí, že za předpokladu, že do uvažování o participaci zahrneme také druhý rozšiřující pohled, můžeme na základě výzkumu vytvořit tzv. model participačního žebříku²⁰, který popisuje různé stupně vzájemné spolupráce představitelů autorit a s místními občany.

Příčky "žebříku"	Kategorie participace odpovídající příčkám
8. Občanská kontrola	Občanský vliv
7. Delegovaná pravomoc	
6. Partnerství	
5. Zapojení	Tokenismus
4. Konzultování	
3. Informování	
2. Terapie	Neúčast
1. Manipulace	

¹⁸ BERNARD, J. „Participace a partnerství na lokální úrovni v českém sociálním výzkumu:“. 2007. s 28 in: NEJDL P., ČERMÁK d. (eds.). Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. 2007.

¹⁹ Tamtéž s.29.

²⁰ O participativním žebříku např. ARNSTEIN, S. R. A Ladder Of Citizen Participation. 1969 in: Journal of the American Institute of Planners, 35:4, s. 216-224. dostupné také online: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01944366908977225#.U3jbj I vUU>

Popis participace pomocí participativního žebříku značně ovlivňují různé faktory jakými jsou např. jednotlivé charakteristiky účastníků procesu a samozřejmě i vliv samotného prostředí. Proto může podoba žebříku variovat a může se měnit i počet jednotlivých stupňů. V českém prostředí využívá k popisu úrovně participace např. nezisková organizace Agora CE, jmenovitě Pavel Mička, který snižuje počet stupňů žebříku na 6.²²

Samotnou definicí pojmu participace resp. partnerství se zabývá např. Věra Patočková ve svém článku věnovaném specifikaci těchto pojmů v návaznosti na studii jejich použití médií.²³ Patočková uvádí celou řadu výkladů obou výše uvedených pojmů na základě studia odborných slovníků i dostupných médií uvádí, že užívání pojmu participace v masových médiích je jen velmi ojedinělé.²⁴

Pro účely této studie je Verbova a Nieho základní definice, že „participací se rozumí takové aktivity jednotlivců, které směřují k více či méně přímému ovlivňování a výběru rozhodovatelů a/nebo určitých akcí.“²⁵ velmi široká. Je třeba říci, že tento pojem je natolik obecný, že je jen těžko uchopitelný pro účely dotazování klíčových aktérů, kteří byly zapojeni do výzkumu, a je třeba jasněji specifikovat a rozvést toto široké pojetí participace. Pro účely studie jsem se rozhodl využít rozdělení širokého pojmu participace na významově jasnější pojmy politická participace a občanská angažovanost.

2.2.1. Participace z právního hlediska

Je třeba také vyjasnit, jakým způsobem je participace ukotvena v českém právním systému. V České republice byla participace součástí veřejného života již od dob tzv. Národního obrození a zejména druhá polovina 19. a začátek 20. Století znamenal rozvoj

²¹ Převzato z FLEISCHMANOVÁ, E. Zapojení zadavatelů do procesu komunitního plánování sociálních služeb. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Brno. 2012 s. 35. [online] citace 13.6.2014. Dostupné online z: http://is.muni.cz/th/215347/fss_m/Fleischmannova_Eva_DIP.doc

²² Upravený žebřík podle Agora CE viz. MIČKA, P. OBČANSKÁ PARTICIPACE V PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE. PPT prezentace. Ostrava. 2005. [online] citace 13.6.2014. Dostupné online z: <https://www1.osu.cz/home/Rumpel/WORKSHOP25.-26.5.2005/Micka%2520participace.ppt>

²³ Podrobněji PATOČKOVÁ, V. „Pojmy partnerství a participace v tištěných médiích.“ 2007. s 47 - 66 in: NEJDL P., ČERMÁK d. (eds.). Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. 2007.

²⁴ Tamtéž. S. 65.

²⁵ VERBA, S., NIE, N. H. Participation in America : political democracy and social equalit. 1972. New York. Harper & Row.s..

spolkového života a občanských aktivit v tehdejších českých zemích resp. Československu.²⁶ Politický vývoj po roce 1989 znamenal návrat k některým tradicím z tohoto období a právo na spolupodílení se na řízení státu bylo zakotveno primárně Listinou základních práv a svobod a dále upraveno zákony o sdružování občanů, o sdružování v politických stranách a politických hnutích, o volbách do Evropského parlamentu a zákonem o obcích a dalších zákonech a nařízeních. Problematice porevolučního vývoje se zpětně věnovala např. Gabriela Wagnerová²⁷, která popisovala, že právě překotný vývoj po revoluci a způsob zavádění procesů demokracie do československého resp. později do českého prostředí pomoci direktivních opatření vlády vedl podle některých autorů k postupnému přesvědčení obyvatel, že občané mají jen velmi omezené možnosti podílet se na vládě. Zejména v prvních letech po revoluci se střetávali představitelé dvou velmi rozdílných názorových proudů. Nejznámějším podporovatel participativního způsobu demokracie byl Václav Havel a představitelem zastupitelské demokracie byl Václav Klaus. Souboj mezi těmito dvěma myšlenkovými proudy podpořený také dalšími faktory, jako je historický odkaz totalitního režimu, který přesvědčoval obyvatele, že je možné vše řídit shora a pak zejména neexistence rozvinuté občanské společnosti jako protiváhy k veřejným institucím, měl za následek, že velká část občanů rezignovala na snahy podílet se na veřejném životě a raději se stáhla do soukromé sféry rodiny. Wagnerová ve svém článku nakonec vybízí k rozvoji občanských aktivit jako jedním možným způsobem, jak odstranit napravit současný stav, kdy občané pocítují, že žijeme v nedostatečné demokracii.²⁸

Ústava a právní řád České republiky obsahuje různé normy a nařízení vztahující se k podmínkám participace občanů na veřejné správě a veřejném životě obecně. Se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 došla navíc k určitým dílčím změnám v návaznosti na snahy EU sladit právní prostředí na území Unie. Zároveň od 1. ledna 2014 došlo v České republice k zásadní změně v podobě nabití účinnosti nového občanského zákoníku (dále jen NOZ), který zásadně změnil některé skutečnosti, zejména co se týče jednotlivých podob organizací občanské společnosti. Vzhledem k tomu, že se většina výzkumu uskutečnila v roce 2013 a tedy ještě v době platnosti starých zákonů a předpisů, popíši je v této verzi a v případě změn v NOZ toto uvedu. Zároveň se v tomto případě

²⁶ Podrobněji o vývoji občanské společnosti a participace viz. např. MÜLLER, K. jr. Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska. 2. vydání. Praha. Triton. 2003.

²⁷ WAGNEROVÁ, G. Spor o participační demokracii na české politické scéně po roce 1989. Odborný článek. 2008. [online] citace 13.6.2014. Dostupné online z: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/234-spor-o-participacni-demokracii-na-ceske-politicke-scene-po-roce-1989.html>

²⁸ Tamtéž.

rozhodně nejedná a plný výčet všech zákonů, věnujících se dané problematice, ale pouze o výběr nejzásadnějších právních ustanovení, která se týkají tématu participace a demokracie.

2.2.1.1. Zakotvení participace v Ústavě české republiky

Základní dokument, který zaručuje obyvatelům České republiky základní práva a určuje základní ustanovení. Ústava funguje jako nejvyšší odvolací nástroj, který určuje základní normy fungování ve společnosti, jakými jsou demokratické principy vládnutí, vzájemná rovnost občanů a obecně dodržování práva. Ústavní zákony pak fungují jako doplnění textu ústavy a mohou specifikovat např. kdy lidé mohou přímo ovlivňovat státní instituce.

2.2.1.2. Listina základních práv a svobod

Tento dokument stanovuje základní lidská práva a povinnosti a poskytuje základní přehled o nezcizitelných právech jednice a společnosti, která se touto listinou řídí. Druhá Hlava tohoto dokumentu jasně stanoví nejen, že „Každý je způsobilý mít práva“²⁹ ale také specifikuje tato práva a zaručuje tak možnost politického vyjádření, svobodné vyjadřování a podíl na rozdělování moci. Právní ukotvení participace nalezneme již v Listině práv a svobod. Článek 2 jasně určuje, že veškerá moc pochází od obyvatel daného státu. V článku č. 20 pak Listina doslovně uvádí, že lidé mají „Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“³⁰. Toto zanesení práva na společné sdružování do základní listiny, která je součástí ústavy tak dává možnost všem lidem bez rozdílu možnost sdružovat se a vytvářet politická a jiná hnutí a podílet se tak organizovaně na životě ve svém okolí. Jedná se v tomto smyslu o nejširší možné pojetí zapojování a umožňuje také občanům vytvářet organizace bez ohledu na státní příslušnost, věk nebo pohlaví. Článek č. 20 tedy dává občanům právo na základní formu participace. V článku 21 pak Listina propůjčuje občanům právo podílet se na správě věcí veřejných přímo nebo svobodnou volbou prostřednictvím svých zástupců. Další formy participace pak dále určuje např. petiční právo, volební právo, právo na zakládání politických stran a další.

²⁹ Česká republika. Ústava České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 2-16. [online] citace 2.6.2014. Dostupné online z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>

³⁰

2.2.1.3. Zákony určující podmínky participace

- Zákon č. 85/ 1990 Sb., o právu petičním

Tento zákon upravuje podmínky pro sepsání a podání petice obecně. Petice znamená právo přednášet státním orgánům, které mají danou oblast v kompetenci, žádosti, návrhy a stížnosti ohledně věcí, které jsou věcí obecného veřejného nebo jiného společného zájmu. Zákon tedy určuje povinnosti a podmínky sestavení obsahu textu petice, nutnosti petičního výboru a procesu podání petice atp.

- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zásadním zákonem pro fungování participace je zákon o svobodném přístupu k informacím. Tento zákon zaručuje občanům, že všechny státní orgány, samosprávné celky i jejich orgány a veřejné instituce a další blíže subjekty zde specifikované jsou povinny za stanovených podmínek poskytovat informace občanům.

- Zákon č.128/2000 Sb., o obcích

Tento zákon obsahuje velké množství nástrojů participace a zakotvuje následující podmínky participace, které jsou pro další práci zásadní. Specifikuje také práva a povinnosti občanů obcí a také práva a povinnosti obcí samotných, pro přehlednost tyto dvě skupiny rozdělím:

1. Práva občanů, kteří splní podmínku minimálně 18ti let věku.

- práva volit a být volen do zastupitelstva obce.
- právo hlasovat v místním referendu (navrhování místního referenda je řešeno samostatným zákonem viz. níže)
- právo účastnit se zastupitelstva obce a vyjadřovat svá stanoviska k projednávaným věcem.
- právo vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok.
- právo nahlížet do rozpočtu obce a závěrečného účtu obce za účelem vlastní kontroly
- právo nahlížet a vytvářet kopie a záznamy z usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce.

- právo navrhnout k projednání radou obce nebo zastupitelstvem obce konkrétní záležitosti.

- právo podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty

2. Podmínky, které musí obec vytvářet, aby byla občanům umožněna participace.

- zasedání zastupitelstva obce je vždy veřejné.

- obecní úřad musí minimálně 7 dní před samotným zasedáním občany obce informovat o místě konání, době konání o navrženém programu zasedání zastupitelstva, a to obvyklým, veřejně přístupným způsobem.

- zápis o průběhu zasedání zastupitelstva obce musí být veřejně přístupný k nahlédnutí na úřadu obce.

- Další způsoby informování o činnosti orgánů než na zasedání zastupitelstva jsou řešeny místně obvyklým způsobem.

- Zodpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce má starosta obce.

Všechna tato nařízení mají za účel poskytnout občanům obce, co možná nejširší možnost spolupodílet se na správě svých obcí.

□ Zákon č. 22/ 2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů a předpisů

Tento zákon specifikuje podmínky uskutečnění místního referenda v obcích obecně (časové a místní podmínky). Právo účastnit se referenda je zahrnuto již v zákoně č. 128/2000 Sb. o obcích (viz. výše) a propůjčuje toto právo osobám, které mají právo volit do zastupitelstva obce, a je postaveno na stejném principu všeobecného, rovného a přímého hlasovacího práva. Zákon také upravuje a specifikuje formální a technické podmínky konání místního referenda. Občané mají právo být členem přípravného výboru místního referenda a zároveň se mohou v celém procesu účastnit jako členové komise pro posouzení návrhu na místní referendum. Zákon zároveň určuje oblasti a témata, ke kterým referendum nelze konat, specifikuje fungování komisí a výborů a způsoby vyhlášení výsledků místního referenda.

Zákony o volbách

Tyto zákony specifikují podmínky pro účast ve volbách, jak aktivní, tak pasivní volební právo na jednotlivých úrovních od komunální pro celoevropskou.

- Zákon č. 491/ 2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Tento zákon určuje podmínky, za kterých má občan právo volit do obecních zastupitelstev. Oprávněným voličem je osoba starší 18ti let s trvalým místem pobytu na území dané obce. Toto právo také zaručuje možnost volit občanům druhých zemí disponujících mezinárodní úmluvou s ČR, přičemž i na tyto osoby se vztahuje podmínka minimálního věku 18 let a trvalého pobytu. Zároveň tento zákon zaručuje každému voliči právo být volen do zastupitelstva obce.

- Zákon č. 130/ 2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů

Zákon tento zákon propůjčuje právo volit a být volen do zastupitelstev krajů. Občan musí pro možnost využít toto právo opět splnit podmínku 18ti let věku a mít trvalé bydliště na území daného kraje.

- Zákon č. 247/ 1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů

Tento zákon přesně určuje podmínky pro možnost volit, přičemž voličem je státní občan ČR s dosaženým věkem 18 let. Každý takto definovaný občan má možnost být členem volební okrskové komise, která dbá na řádný průběh voleb v daném okrsku. Tento zákon dále zaručuje každému voliči, který dosáhl věku 21 let, možnost být zvolen poslancem poslanecké sněmovny a každému voliči, který dosáhl věku 40 let, možnost být zvolen senátorem.

- Ústavní zákon 71/2012 Sb. o zavedení přímé volby prezidenta

Tento zákon zavedl v České republice přímou volbu prezidenta, jako hlavy státu. Určuje jednak, kdo je oprávněn volit (opět oprávněný občan, který je oprávněn volit i v ostatních volbách). Zároveň určuje podmínky, které musí splnit osoba, která chce být zvolena za prezidenta republiky. Dále určuje např. konkrétní podobu voleb (dvoukolový systém).

□ Zákon č. 62/ 2003 Sb., Zákon o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů

Tento zákon zaručuje občanům ČR starším 18 let a občanům jiných členských států EU, kteří dosáhli věku 18 let a jsou pod dobu nejméně 45 dní vedeni v evidenci obyvatel podle zvláštního právního předpisu, právo volit zástupce do Evropského parlamentu. Každý takto definovaný občan, s rozdílem minimální hranice věku 21 let, má pak právo být volen jako poslanec Evropského parlamentu. Opět jsou stanoveny překážky ve výkonu volebního práva

Zákony o zakládání NNO podle starého občanského zákoníku:

□ Zákon č.83/ 1990 Sb., Zákon o sdružování občanů

Tento zákon určuje základní podobu organizovaného sdružování občanů do občanských sdružení, určuje podmínky vzniku, konkrétní způsob založení. Členem sdružení se může stát kdokoliv včetně osob mladších 18ti let. Základním smyslem sdružení se sdružovat své členy. Založení sdružení probíhá pomocí přípravného výboru tří osob, kdy jedna z nich musí být 18ti letá. V NOZ došlo ke změnám ohledně zakládání občanských sdružení. Tato právní forma se od roku 2014 přejmenovala na spolek a došlo dále k dílčím změnám v způsobech registrace a zaměření spolků. Sdružení založená před rokem 2014 musejí do dvou let upravit stanovy a přejmenovat se na spolek.

□ Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně některých zákonů a ve znění pozdějších předpisů,

Tato forma NNO je velmi specifickou a řídí se tedy speciálním zákonem. Není založena na členském principu a vykonává obecně prospěšných služeb. Tento zákon upravuje způsob založení a povinnosti, které musí obecně prospěšná společnost dodržovat. NOZ zákona č. 248/1995 sb. Zrušil a již není možné nově zakládat o.p.s. Zároveň však již fungující o.p.s. nadále upravuje tento zákon a z právního řádu bude odstraněn až ve chvíli, kdy už nebude v České republice žádná o.p.s. Zároveň NOZ zavádí novou formu právnické osoby nazvanou ústav, která má velmi podobné pravomoci jako o.p.s.

□ Zákon č. 227/1997 sb. O nadacích a nadačních фондах³¹

Tento zákon stanovuje způsoby založení nadace a nadačního fondu jako účelových sdružení majetku. Dále uvádí základní rozdíly mezi nadací a nadačním fondem.

□ Zákon č. 3/2002 Sb., O svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon kromě jiného určuje základní možnosti, jak zakládat církevní právnické osoby zřizované církvemi a náboženskými společnostmi.

Dalšími důležitými právními úpravami, kterými se řídí některé oblasti, mající těsný vztah k NNO, jsou:

- Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů
- Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.

Všechny výše uvedené zákony a nařízení mají velmi důležité spojení s problematikou participace. Zejména zákony specifikující možnosti participace, jako jsou volby, jsou pro fungování demokratických států zásadní. Zákony věnující se NNO pak definují právní podmínky pro vznik organizací, které se na participaci přímo podílejí. Všechny tyto právní prostředky definují možnosti participace v České republice a poskytují tak širokou škálu možností pro přímé zapojení do participativních forem demokracie.

2.2.2. Politická participace

Jak již bylo řečeno výše, důležitou částí pojmu participace je participace politická, která do určité míry tento pojem omezuje a zaměřuje jej na jednu z jejích základních složek. Illner upozorňuje na užší pojetí participace, a popisuje, že *„se jedná o institucionalizovanou politickou participaci občanů jako jednotlivců nebo jako kolektivů v různé míře*

³¹ Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních фондах. In: Sbírka zákonů. [online] Citace 21.6.2013. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s143&q143=all>

*integrovaných (dobrovolných aktivit), jejichž cílem je ovlivňovat nebo jednorázově ovlivnit místní politiku.*³² Illner tímto vymezuje užší pojetí participace na úroveň spolupráce na politických rozhodnutích. Politická participace je tedy úzce spjata s účastí občanů země na politických procesech. Právo na možnost politické participace je zajištěna již v ústavě ČR v článku 2, kde se výslovně popisuje, že „*Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.*“³³ A konkrétní podoby se následně řídí příslušnými zákony³⁴. Tyto zákony pak také upravují základní podmínky pro možnost volby, to jak aktivní formu (právo volit své zástupce do jednotlivých složek státního aparátu), tak pasivní formu (právo být volen jako zástupce občanů ve složkách moci). Pro výzkum participace a politické participace zejména je míra zájmu o aktivní volební právo, tedy účast na volbách, jedním z často používaných indikátorů výzkumu při měření míry politické participace.

V České republice je možnost politicky participovat, tedy pomocí vyjadřování své politické vůle skrze volby podle demokratických principů umožněna teprve od revoluce v roce 1989. Vráblíková ve svém článku popisuje začátek nové politické participace ve východním bloku takto. „*Se zhroutilím komunistických režimů na přelomu 80. a 90. let dvacátého století se pro občany těchto zemí objevila možnost účinné politické participace, a získali tak příležitost ovlivňovat výstupy politických procesů*“³⁵ Jak již bylo řečeno výše, občané ale často nemohou nebo neumějí využívat těchto svých nově nabitých práv a to vede k silné frustraci politikou a k ústupu od veřejného života.³⁶

Pro níže uvedený výzkum jsem pojem politické participace předestřel dotazovaným právě jako snahu místních občanů ovlivňovat místní politiku, a to jak přímo tím, že se

³² ILLNER, M. „Institucionalizované formy spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě a jejich regulace“ 2011. in: ČERMÁK D., VOBECKÁ J. a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. s. 18.

³³ ČESKÁ REPUBLIKA. Ústava České republiky. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 2-16. [online] citace z 3.6.2014. Dostupné online z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>

³⁴ Např. výše zmíněný zákon č. 247/1995 sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů předepisuje podmínky, které musí splnit jak oprávněný volič, tak osoba, která chce být do parlamentu zvolena.

³⁵ VRÁBLÍKOVÁ, K. Politická participace a její determinanty v postkomunistických zemích. Odborný článek In: Sociologický časopis / Czech Sociological Review 45 (5). 2009. s. 868

³⁶ WAGNEROVÁ, G. Spor o participační demokracii na české politické scéně po roce 1989. [online] Citace z 28.2.2014. Dostupné online z: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/234-spor-o-participacni-demokracii-na-ceske-politicke-scene-po-roce-1989.html>

nechávají volit, tak také nepřímo, že se podílejí na volbách a využívají svá práva zaručená ústavou a zákony.

2.2.3. Občanská angažovanost

Druhý pojmem, který je třeba jasněji specifikovat a určit si jeho hranice je pojem občanské angažovanosti. Problematičnost tohoto pojmu spočívá často v silném překrývání s pojmem politické participace a často je chápán jako synonymum. Např. již zmiňovaný Müller uvádí, že občanská angažovanost má svou politickou a nepolitickou část, při čemž ona nepolitická sféra činnosti zasahuje zejména do oblasti sociální.³⁷ Také Zdenka Mansfeldová chápe občanskou angažovanost jako „účast občanů na společenských procesech, a to jak na rozhodovacích procesech, tak na aktivitách společenského a politického života.“³⁸ Joel Westheimer se ve svých studiích zabývá problematikou občanské angažovanosti (civic engagement) zejména ve spojitosti s problematikou lidské morálky, která se v českém výzkumu ve spojitosti s participací objevuje velmi sporadicky, pokud vůbec. Westheimer se zabývá nutností vzdělávat občany od útlého věku v problematice morálky, což dle jeho názoru vede k rozvoji angažovanosti, ale zároveň může vést k určitému omezení v podobě vytváření „poslušných občanů“.³⁹ Právě problematika správného občana ho přivádí k rozdělení druhů občanství podle aktivity a angažovanosti v oblasti sociálních problémů společnosti.

³⁷ MÜLLER, K. jr. Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska. 2. vydání. Praha. Triton. 2003.

³⁸ MANSFELDOVÁ, Z., KROUPA A. Participace a zájmové organizace v České republice. Praha. SLON, 2005.

³⁹ WESTHEIMER, J. „On the relationship between political and moral engagement“ in: OSER, F.K. and VEUGELERS, W. (eds). Getting involved: Global citizenship development and sources of moral values. Rotterdam. SensePublishers. 2008. s. 19.

	Osobně zodpovědná občan	Podílejší se občan	Občan orientující se na sociální spravedlnost
Popis	<p>Jedná zodpovědně ve své komunitě.</p> <p>Pracuje a platí daně</p> <p>Vyhazuje odpad, třídí a daruje krev.</p> <p>Pomáhá potřebným, nabízí pomocnou ruku v době krize.</p> <p>Dodržuje zákon.</p>	<p>Aktivní člen komunitních organizací a/nebo snah o zlepšení</p> <p>Organizuje komunitně snahy o podporu potřebných, podněcuje ekonomický rozvoj nebo ošetřuje životní prostředí.</p> <p>Ví, jak fungují vládní složky a veřejná správa.</p> <p>Ovládá strategie k dosažení kolektivních úkolů.</p>	<p>Kriticky hodnotí sociální, politické a ekonomické struktury</p> <p>Zkoumá strategie pro změnu, které směřují k příčinám problémů.</p> <p>Ví o sociálních hnutích a jak dosáhnout systémové změny</p> <p>Hledá a řeší nespravedlností</p>
Ukázka akce	Poskytuje jídlo vývařovněm pro potřebné	Pomáhá organizovat vývařovny pro chudé.	Zkoumá pro důvody a řeší problémy, které způsobují chudobu.
Základní předpoklady	Aby se vyřešily sociální problémy a zlepšila společnost, musí mít občané dobrý charakter; musí být upřímný, zodpovědný, zákona dbalý, členem komunity	Aby se vyřešily sociální problémy a zlepšila společnost, musí občané aktivně participovat a přebírat vedoucí roli při vytváření struktur komunity.	Aby se vyřešily sociální problémy a zlepšila společnost, občané musí zpochybňovat a změnit zavedené systémy a struktury, když vytvoří příliš mnoho nespravedlností.

Tabulka č.2 Druhy občanů podle Westheimera a Kahneho. (přeloženo a upraveno autorem)⁴⁰

Výše uvedená tabulka ukazuje tři rozdílné typy dobrého občana podle Westheimera. Prvním je osobně zodpovědný občan, který pomáhá potřebným a poskytuje pomoc, když je potřeba. Sám však nevytváří vlastní struktury ani organizace a samostatná angažovanost je u něj omezená na okamžiky nutné potřeby. Druhým typem je aktivní participující občan, který již problémy ve svém okolí řeší za pomoci tvorby nových struktur, ovládá možné strategie a postupy a vyzná se v problematice veřejné správy a samosprávy. Tito občané jsou schopni podnit aktivitu u občanů prvního typu. Třetím typem, který je ale nejméně zastoupen jsou občané orientující se na zmenšování sociální nespravedlnosti. Westheimer je označuje za

⁴⁰ WESTHEIMER, J a KAHNE, J, What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal. 41(2). 2004. 237-269.

„critical thinkers“⁴¹ – kritické myslitele. Tito občané přebírají vizi občanů druhého typu, ale rozvíjejí ji a snaží se mezi lidmi šířit potřebnou znalost k zlepšení situace ve společnosti ať už vytvářením vzdělávacích programů nebo upozorňováním na problémy vládního systému.

Z výše uvedeného jasně vyplývá, že hlavními rozdíly mezi politickou participací a občanskou angažovaností jsou:

A. Směr odkud přichází změna – V případě politické participace se občané snaží prosadit své názory politickým autoritám, které mají následně jejich vizi převzít a zavést ji do širší praxe pomocí konkrétních nařízení, tedy změna přichází „shora“, zatímco občanská angažovanost, přesněji její sociální část, působí přímo na úrovni občanů a snaží se změnit jejich chování, a tím dosáhnout změny ve společnosti posunem hodnot a změna tedy vychází „zdola“

B. Metody a strategie pro prosazení změn – zatímco při politické participaci je možné využívat zejména zákonem a ústavou stanovené postupy, které vedou k prosazení cílů, u občanské angažovanosti je možné využívat zcela neformální postupy, které mohou mít velmi různý dopad a jsou často velmi obtížně měřitelné.

Při práci s jednotlivými prameny a daty jsem se snažil, tam kde to bylo možné jasně rozlišit, který druh participace je popisován. V případě, že nebylo možné jasně rozlišit, o který z druhů se jedná, označoval jsem jej prostě pojmem participace. Zejména v rámci rozhovorů jsem všechny zúčastněné s tímto svým chápáním rozdílů daných pojmů předem seznámil. Dále jsem je ale již neupozorňoval a nechal jsem je v rámci rozhovoru využívat jejich terminologii.

2.3. Závěr

V této kapitole jsme si definovali základní pojmy spojené s problematikou participace. Definovali jsme si základní pojem občanské společnosti jako předpokladu aktivní společnosti občanů, která vytváří podmínky pro participaci. Dále jsem definoval samotný pojem participace jako základního předpokladu demokratického rozvoje a zapojování občanů a tento pojem jsem pro přehlednost dále rozdělil na menší tematické celky. Dále jsme specifikovali důležité pojmy politické participace jako aktivního podílu občanů na

⁴¹ WESTHEIMER, J. „On the relationship between political and moral engagement“ in: OSER, F.K. and VEUGELERS, W. (eds). Getting involved: Global citizenship development and sources of moral values. Rotterdam. SensePublishers. 2008. s. 21.

politickém životě v obci a občanskou angažovanost jako aktivitu občanů za účelem rozvoje života v regionech. V závěru jsme specifikovali právní ukotvení participace a v českém právním systému.

3. Venkov

Je zřejmé, že existují značné rozdíly mezi městem a venkovem, ale pro účely státní správy, statistik i této práce je nutné venkov a venkovské oblasti jasně definovat a stanovit jasné rozdíly oproti městu a městským oblastem, a to i přesto, že se v 21. století funkce města i venkova prolínají a neustále se sobě přibližují. Proto dnes také při hledání hranic venkova narážíme na problémy. Kromě rozdílů mezi městem a obcí je třeba brát v potaz také rozdílnost venkovských regionů v rámci ČR. Zejména dělení na vnitrozemské a pohraniční regiony je velmi zásadní a zejména z ohledem na to, že pohraniční regiony prošly zásadně rozdílným vývojem oproti regionům „centrálním“, což mělo za následek rozdílný vývoj nejen demografický, ale také kulturní a socio-politický. Pro práci jsem zvolil jako základní typologii popisu venkova metodologii Statistického úřadu EU (Eurostat) z roku 2010 za využití tzv. gridů – čtvercová síť o rozměrech jedné jednotky 1x1 Km⁴², kdy hlavním kritériem je hustota zalidnění. Podle tohoto rozdělení lze lépe srovnávat jednotlivá území i v rámci mezinárodních srovnání a zároveň lze přesněji popsat stav konkrétních oblastí ve správních jednotkách NUTS 3. Eurostat používá pro vymezení oblastí vedle kritéria hustoty zalidnění také absolutní počet obyvatel. Dalšími ukazateli, které Eurostat pro vymezení venkova využívá, je podíl obyvatel regionu zaměstnaných v zemědělství, resp. v lesnictví, vývojové tendence počtu obyvatel, stáří obyvatel a nezaměstnanost, způsobená strukturálními změnami v zemědělství.

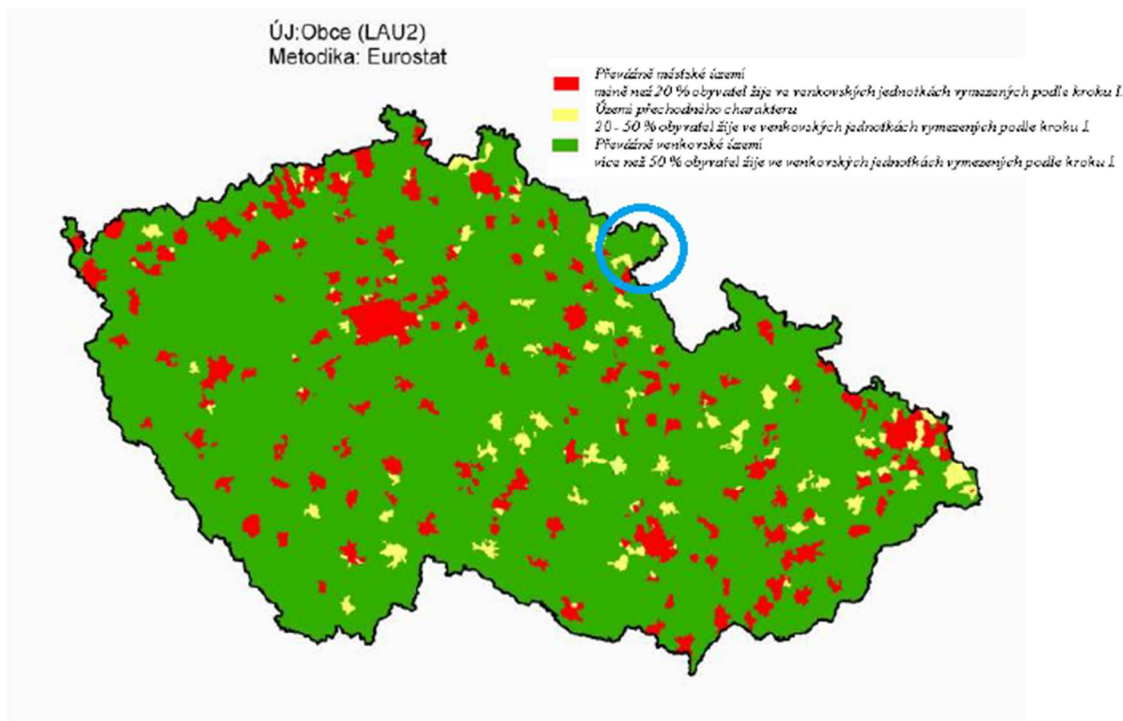
Na základě výše uvedených kritérií Eurostat rozlišuje tři typy zón:

1. Hustě obydlené zóny s hustotou zalidnění nad 500 obyvatel na km² a počtem obyvatel alespoň 50 000.
2. Přechodné zóny s hustotou zalidnění větší než 100 obyvatel na km² a počtem obyvatel alespoň 50 000, které nespádají do první kategorie.
3. Řídce obydlené zóny; sem spádají všechny ostatní obce a skupiny obcí.⁴³

⁴² Podrobněji např. OECD, OECD REGIONAL TYPOLOGY [online] Citace z 28.3.2013. Dostupné z: <http://www.oecd.org/regional/regional-policy/42392595.pdf>

⁴³ BRUSTMANOVA, J. Program obnovy venkova a jeho význam pro vybrané obce a mikroregiony. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. 2008.

Podle této metody vypadá v současnosti Česká republika následovně (oblast Broumowska je označeno přibližně modrým kruhem):

Obrázek 1 Rozlišení oblastí za pomocí metodiky Eurostat

Z výše uvedené mapy jasně vyplývá, že většina území České republiky včetně regionu Broumowska spadá do třetí skupiny řídké osídlených oblastí. Zároveň je možné jasně konstatovat, že důležitým aspektem ovlivňujícím situaci v regionu je jeho geografická poloha vůči významným centrům. V případě Broumowska se jedná z pohledu vůči významným centrům kraje i České republiky zcela jednoznačně o hraniční region, který neleží na žádné důležité komunikaci a navíc jej od vnitrozemí odděluje přirozená přírodní bariéra Broumovských stěn, což nadále omezuje možnost rozvoje důležitých silnic v tomto regionu.

Podrobnou definicí pohraničního regionu z geografického pohledu se zabýval např. Milan Jeřábek, který vymezuje pro pohraniční regiony tři základní charakteristiky:

- Periferní poloha ve vztahu k centru.
- Specifické, přírodní a klimatické podmínky.

c. sociokulturní diskontinuita způsobená historickým vývojem (odsun českých Němců a následné dosídlení pohraničí po 2. světové válce).⁴⁴

Jak je vidět z výše uvedené mapy Eurostatu i z dostupných informací, Broumovsko splňuje všechny tyto tři základní podmínky. Podívejme podobně na jednotlivé body.

Obrázek 2 Dopravní síť Královéhradeckého kraje, kde je dobře vidět, že se důležité silnice označené červeně Broumovsku vyhýbají.

V Evropě v současnosti probíhá snaha o restrukturalizaci a zefektivnění klasických druhů zemědělství. Tyto snahy s sebou přinášejí krom nesporně pozitivního přínosu v podobě zvýšeného zájmu o ekologii a ochranu přírody a tím zvyšování občanské angažovanosti, ale také negativní důsledky, kterými jsou zhoršující se podmínky zaměstnanosti ve venkovských oblastech a z toho důvodu dochází k profesní migraci do měst.⁴⁵ Zároveň se tímto faktem zdůrazňuje problém soudobého zemědělství, který je i v České republice velmi markantní. Dochází odlivu pracovních sil, změnám zemědělské půdy na pozemky s jiným využitím a obecně k snižování počtu obyvatel zaměstnaných v zemědělské výrobě. Stát se zároveň snaží

⁴⁴ JEŘÁBEK, M. (ed.) Geografická analýza pohraniční České republiky. 1999. Praha: Sociologický ústav AV ČR. S.22. [online] citace 16.4.2014. Dostupné online z: http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/139_99-11wptext.pdf

⁴⁵ MAJEROVÁ, V., Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita. Praha. 2005. s. 12.

pokusy o rekvalifikaci zemědělců na podnikatele v jiných odvětvích podporovat. Tito noví podnikatelé se stávají důležitou socio-ekonomickou hybnou silou v oblastech venkova, protože jsou stále přímo napojeni na vztahy a svazky v místě působení.⁴⁶

Největší problémy, jakým v současnosti nejen český venkov čelí a které přímo či nepřímo souvisí s politickou participací a občanskou angažovaností, tedy jsou:⁴⁷

- podprůměrné příjmy,
- vyšší nezaměstnanost,
- omezené možnosti zaměstnání,
- špatný přístup k základní zásobovací infrastruktuře,
- sociální vyloučení,
- stárnutí populace,
- odliv obyvatelstva.

Na problémy venkova v České republice má v současnosti značný vliv podpora ze strany EU. Přistoupením ČR do EU v roce 2004 vznikl prostor pro podporu rozvoje venkovských oblastí podle zavedených praktik ve starších členských zemích. Pro rozvoj venkova v ČR je zásadní zejména uvedený program LEADER, který v programových obdobích 2004 – 2006 a 2007 - 2013 rozdělil finanční prostředky z fondu rozpočtu EU pro rozvoj venkova.⁴⁸ „Cílem evropské politiky pro venkov je jejich (znevýhodnění a problémů venkova – pozn. autora) zmírňování pomocí ekonomických a sociálních intervencí. Děje se tak cestou posilování významu lokálních aktérů a místních mocenských sítí.“⁴⁹ Programy evropské pomoci tak mají také značný vliv na rozvoj politické participace a občanské angažovanosti na českém venkově, a to zejména vznikem a fungováním tzv. Místních akčních skupin (dále MAS). Tyto organizace mají většinou formu občanského sdružení, sdružují místní aktéry rozvoje regionů a fungují na principu rozvoje směřovaného zdola

⁴⁶ Tamtéž. s 16.

⁴⁷ MAJEROVÁ, V., Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita. Praha. 2005. s. 114.

⁴⁸ Podrobněji o programu LEADER např. Ministerstvo zemědělství. [online] 28.3.2013. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr/>

⁴⁹ Převzato z: HALFACREE, K., KOVACH, I., WOODWARD, R., Leadership and Local Power in European Rural Development. Aldershot, England. Asgate, 2002. in: MAJEROVÁ, V., Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita. Praha. s. 12.

nahoru, tedy od občanů k autoritám.⁵⁰ Radim Perlín ve své přednášce na konferenci Venkov 2013 rozdělil fungování těchto MAS na dva typy.

1. MAS jako grantová agentura – MAS funguje na základě vypsání grantových řízení jako další možný zdroj financí, kterým jsou následně převáděny prostředky do potřebných oblastí. Tyto investice jsou většinou jednorázového charakteru (např. podpora infrastruktury, rozvoj zemědělské techniky, atp.). Podle Perlína ale nemají takto fungující MAS reálný rozvojový potenciál.

2. MAS jako rozvojová agentura – MAS funguje jako zdroj financí, který ale rozděluje prostředky na základě stanovených pravidel soutěžním způsobem na projekty, které mají dostatečný rozvojový potenciál – multiplikátor. Takové dotace pak mohou sami pozitivně působit i po skončení dotací od programu LEADER a vedou k rozvoji regionu, kde MAS působí.⁵¹

Díky vzniku a rozvoji MAS v České republice se zlepšilo a zefektivnilo navazování partnerství a participace mezi jednotlivými subjekty působícími ve venkovských regionech. Problémem MAS je překrývání působnosti jednotlivých mezi jednotlivými skupinami, a tedy jejich vzájemná konkurence, nedostatečná účast všech místních důležitých aktérů, fungování jako grantová agentura viz výše a v neposlední řadě také problematické osobní vztahy, které mají za následek nefunkčnost některých MAS.

3.1. Historický vývoj ve venkovských oblastech Českého pohraničí

První dva body definující pohraniční region uváděné Jeřábkem jsou jasné a není třeba je podrobněji rozebírat. Posledním, ale neméně důležitým, a možná nejdůležitějším faktorem je třetí z uvedených bodů, tedy historický vývoj pohraničních regionů, zejména pak pro samotný výzkum stěžejní vývoj zkoumaného regionu Broumova a další venkovských pohraničních oblastí zejména s přihlédnutím na historický vývoj osídlení a jeho vliv na tyto regiony. Před druhou světovou válkou obývaly převážnou část pohraničí v Čechách etničtí Němci, jejichž předci byli do oblasti pozváni ve středověku, aby osídlili nehostinné horské oblasti. Tyto oblasti se nazývaly Sudety. Hustota zalidnění pohraničních regionů velmi kolísala podle vzdálenosti k ekonomickým centrům. Stejně tak se velmi lišila míra

⁵⁰ Podrobněji o problematice místních akčních skupin naleznete na Národní síť místních akčních skupin ČR [online] 28.3.2013. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akncni-skupiny/>

⁵¹ PERLIN, R. Vymezení venkova. [online] citace 28.3.2013. Dostupné z: <http://geography.cz/wp-content/uploads/2013/02/Perl%C3%ADn-vymezeni%C3%AD-venkova-pro-pot%C5%99eby-PRV.pdf>

vzájemného promísení obyvatel. V případě Broumovska se jednalo o region, kde žili převážně etničtí Němci, kteří tvořili přibližně 80%-90% populace tohoto regionu a dlouhodobě vytvářeli jeho dějiny i kulturu⁵². Značná část západního československého pohraničí byla v roce 1938 na základě Mnichovské dohody připojena k Německu. Německy mluvící obyvatelstvo, žijící v těchto oblastech, vytvářelo v rámci tzv. první republiky (1918 – 1938) vlastní spolkovou a občanskou činnost a vytvářelo tak svébytnou rozvinutou občanskou společnost německy mluvících obyvatel Československa. V Sudetoněmeckých oblastech samozřejmě značně početně převyšovaly spolky německé svým počtem spolky české (přesněji československé), ale právě snaha identifikovat se s jedním či druhým etnikem vedla k zvýšenému rozvoji spolkové činnosti v těchto oblastech.

Podle sčítání lidu v roce 1930 v Československu více než 2,6 milionů obyvatel německé národnosti, kteří žili převážně právě v pohraničních oblastech.⁵³ Po roce 1945 došlo postupně k odsunu Německého obyvatelstva z velké části území Sudet⁵⁴ Oblast Náchodska a Trutnovska nebyla výjimkou. Tato změna měla zásadní vliv na podobu pohraničních oblastí ČSR stejně jako s odsunem spojené uzavření hranic a vytvoření vojenských pásem, které fungovala jako ochrana státních hranic v dobách po komunistickém převratu v roce 1948. Osídlování vysídlených oblastí probíhalo několika způsoby. Část obyvatel hledala v pohraničí nové možnosti obživy a rozvoje, další skupinou byli navracející se migranti, kteří vyhledávali možnost usídlit se zpátky v zemi původu svých předků, další skupinou byly také lidé slovanské národnosti, kteří hledali nové možnosti obživy a z počátku také úniku před rozšiřujícím se vlivem komunistického diktátu. Další skupinou byly osoby přesídlené do těchto oblastí z rozhodnutí státu, tedy jako trest. Nejdříve se jednalo o (skutečné nebo domnělé) válečné kolaboranty s Nacisty. Po převratu v roce 1948 pak docházelo k tzv. rozptylu obyvatelstva, kdy se do pohraničí odsouvaly osoby nepohodlné nebo nesouhlasící s politikou komunistické strany.

⁵² DIMTEROVÁ, G. KAHLEROVI, H. a A. Obec Šonov. Fochheim:Heimatkreis Braunau. 1981.

⁵³ ČAPKA, F. SLEZÁK, L. VACULÍK, J. „Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce.“ 2005. Brno : Akademické nakladatelství CERM.

⁵⁴ Podrobněji se problematice odsunu Němců, jeho historickým důvodům a následkům věnují odborné články a publikace historiografické např. STANĚK, Tomáš. Odsun Němců z Československa 1945-1947. 1991. Praha : Academia ; Naše vojsko. a není cílem této práce popisovat složitou situaci. Ve zkratce jen uvedu, že došlo na základě tzv. Benešových dekretů k odsunu tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva při čemž území Československa zůstalo hraničně v podobě jako před druhou světovou válkou. Území uvolněné německým, polským a dalším obyvatelstvem bylo osídleno obyvatelstvem slovanského původu, tedy Čechy a Slováky z vnitrozemí. V plánu se však zřejmě nepočítalo s širokým osídlením některých zejména hornatých oblastí a některá území se tak stala opuštěnými územími, která v pozdějších letech sloužila jako hraniční a nárazníkové pásmo a vojenským prostorem.

V návaznosti na tyto demografické a sociokulturní změny identifikuje Nosková⁵⁵ čtyři typy pohraničních regionů v závislosti na způsobu, jak se zde vyvíjelo odsunutí a znovuosídlení.

- Zcela vysídlená území: Jednalo se o území, kde bylo zcela přerušeno osídlení jednou skupinou obyvatel a následně byla tato území znovu osidlována obyvatelstvem novým. Nově se zde tedy vyvíjel jak průmysl, tak také vztah k místu a nová kulturní tradice.

- Smíšené regiony: Obyvatelstvo těchto území bylo částečně odsunuto, ale část obyvatel zůstala, a tak se kulturní vztahy k místu mohly částečně zachovat. Došlo zároveň k částečnému znovuosídlení novými obyvateli z vnitrozemí nebo zahraničí. Některé takové regiony měly navíc zvláštní status kvůli potenciálnímu zdroji rozbrojů vznikajících v tomto prostoru.⁵⁶

- Území bez změny obyvatel: Místní obyvatelstvo nebylo odsunuto. Jednalo se většinou o území na Polsko-československých hranicích.

- Bývalé pohraničí mezi Slovenskou republikou a Protektorátem Čechy a Morava, které se po sjednocení opět stali částečně vnitrozemskými. V těchto oblastech výzkum ohledně odsunu dosud chybí.

Ve všech uvedených regionech došlo k intenzivnímu tlaku na místní obecní správu a docházelo zde k rychlému podřizování moci nastupující komunistické direktivní vlády.

Historie poválečné situace v Československu je velmi zajímavým faktorem, který zásadně ovlivnil rozvoj kulturního a spolkového života tehdejší společnosti. Zároveň se jedná o stále živou záležitost, která má významný přesah i do současnosti a problematika Benešových dekretů je stále živá. Migrační politika poválečného Československa měla podle Vajdové hlavní cíl ve vytvoření spolehlivého zázemí pro rozvoj politiky komunistické strany, ale v konečném důsledku v tomto ohledu neuspěla v tak širokém měřítku, jak se předpokládalo.⁵⁷

⁵⁵ NOSKOVÁ, H. Proměny českého pohraničí. 2008. s. 15. in: VAJDOVÁ, Z. a kol. Aktéři rozvoje regionu, Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.

⁵⁶ Více např. v TROJAN, E. Tak přísahali. 2001. Ústí nad Orlicí. OFTIS. s. 281 – 290.

⁵⁷ VAJDOVÁ, Z. a kol. Aktéři rozvoje regionu, Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. s. 67.

Pro další výzkum se ukazuje identifikace venkova jako oblasti se specifickými možnostmi a potřebami velice důležitá. Zejména je důležité při zkoumání brát v potaz realitu historického vývoje, který do značné míry stále ovlivňuje místní obyvatelstvo.

3.1.1. Příklad Šonova jako obce na Broumovsku se zcela odsunutým obyvatelstvem

Podle soupisu obyvatel zpracovaného v uvedené studii Dimterové a Kahlerových, byl při sčítání lidu v roce 1930 počet obyvatel obce Šonov 1085, z toho bylo pouze 19 osob označeno etnicky jako Češi (zbytek 1033 Němci, 33 jiní).⁵⁸ Dramatickou situaci spojenou s odsunem obyvatelstva a příchodem obyvatelstva nového z vnitrozemí popisuje jedna z kapitol monografie věnovaných přímo tomuto složitému období a na základě osobního prožitku odsunutých dává možnost nahlédnout na složitý problém našich dějin, který je v pohraničí dodnes živým tématem.⁵⁹

Na základě dat ze sčítání lidu v letech 1930 a 1950 si lze na příkladu několika dalších obcí z oblasti Broumova utvořit představu o tom, k jakým zásadním změnám v počtech obyvatel došlo a zároveň je možné z předchozích dat o obci Šonov usoudit, že došlo k téměř úplné výměně obyvatelstva z etnického hlediska.

Název obce	Počet obyvatel podle sčítání lidu v roce 1930	Počet obyvatel podle sčítání v roce 1950	Snížení počtu obyvatel v %
Božanov	1176	599	49,1%
Broumov	10931	6713	39,6%
Heřmánkovice	1760	656	62,7%
Meziměstí	3967	2544	35,9%
Šonov	1085	484	55,4%
Verněřovice	1081	551	49%

Tabulka č.3 Počty obyvatel ve vesnicích na Broumovsku Zdroj dat: Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. I. Díl.⁶⁰

⁵⁸ DIMTEROVÁ, G. KAHLEROVI, H. a A. Obec Šonov. Fochheim:Heimatkreis Braunau. 1981.. s. 6.

⁵⁹ Zážitky místních obyvatel z odsunu tamtéž. S. 51 – 55.

⁶⁰ Český statistický úřad. 2014. Online. Citace 2.4.2014. Dostupné z: <http://notes3.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>

Pro další práci se skutečnost, že zkoumaný region patří k prvnímu typu zcela vysídlených území, ukazuje jako potenciálně důležitá okolnost a je třeba s tímto faktem v rámci výzkumu nadále počítat.

3.2. Demografický vývoj ve venkovských oblastech

Jak bylo zmíněno výše, v problematice venkova se objevuje jeden zásadní problém, který je třeba přijmout do problematiky venkova, a tím je tzv. vylidňování venkova, přesněji tedy odchod obyvatel venkovských oblastí do oblastí městských. Tento fenomén je možné sledovat v české i zahraniční demografii. „*Lidé z vesnic se i nadále stěhovali do měst a to bez ohledu na společenské změny a politický vývoj. K postupnému vylidňování venkova docházelo jak za Rakouska-Uherska, za první republiky i po druhé světové válce.*“⁶¹

Po revoluci je stále možné sledovat, že demografický pokles populace venkova nadále pokračoval a k ustálení došlo teprve v polovině 90. let, kdy začalo docházet k tzv. suburbanizaci – stěhování z městských sídel do příměstských oblastí.⁶² Tento proces tedy zdánlivě zastavil úbytek obyvatelstva na venkově. Ve skutečnosti, ale dochází ale pouze k rozšiřování těchto zmíněných příměstských oblastí a venkovské oblasti dále od centra – tedy např. příhraniční regiony. Znamená to tedy, že „*celkově lze situaci shrnout takto – v okolí velkých měst dochází k výrazným nárůstům počtu obyvatel a to ve všech velikostních kategoriích obcí (včetně měst). Na ostatním území republiky je situace více diferencována. K vylidňování nejmenších obcí (do 200 obyvatel) dochází na většině území ... Odliv obyvatel z větších venkovských obcí (od 500 do 999 obyvatel a od 1 000 do 1 999 obyvatel) se projevuje nejvíce v některých příhraničních okresech.*“⁶³ Migrace z města na venkov tedy v současnosti probíhá, ale probíhá jen určitých lokalitách a zejména příhraniční oblasti postupně obyvatelstvo ztrácejí.

3.3. Závěr

V této kapitole jsme si definovali pojem venkova s přihlédnutím k specifickým faktorům, které ovlivňují život na vesnici. Specifikovali jsme si jednak samotnou podobu

⁶¹ MAŘÍKOVÁ, P. Migrace na českém venkově - nástin problematiky. Vědecký článek. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta. 2012. Dostupné též online z http://tt.pef.czu.cz/Files/3_printVersion_183.pdf

⁶² Tamtéž. s. 250.

⁶³ MAŘÍKOVÁ, P. Vylidňování českého venkova – minulost a současnost. Vědecký článek. Dostupné online z http://www.agris.cz/Content/files/main_files/73/151543/993Marikova.pdf

toho, co znamená venkovská oblast – řídko osídlená oblast s převážně zemědělskou výrobou a nízkou úrovní urbanizace-, a zároveň jsme vyjasnili pojem pohraničního regionu – region vzdálený od centra, převážně hornatý terén a problémy spojené s odsunem obyvatelstva. Na základě dostupných dat jsme také rozebrali problém spojený s odsunem obyvatel německého původu, a tím byla kompletní proměna složení obyvatel v regionu Broumovska na příkladu obce Šonov. Dále jsme se zabývali problematikou vylidňování venkova, které, jak se ukázalo, není zdaleka tak jednoznačné. K odchodu obyvatel do center a měst dochází pouze v některých regionech a naopak v blízkosti center dochází k tzv. suburbanizaci, kdy se lidé stěhují mimo velká města do venkovských oblastí.

Praktická část

V následující části se budu věnovat nejdříve analýza politické participace a občanské angažovanosti na základě dostupných statistických dat. Nejdříve se zaměřím na politickou participaci, kterou budu ověřovat na příkladu voleb do obecních zastupitelstev resp. na volební účasti ve sledované oblasti v porovnání s celonárodním průměrem. Dále se budu věnovat analýze občanské angažovanosti na Broumovsku na základě dostupných statistických dat a dostupných informací o organizacích občanské společnosti. Zjistím jaký je počet NNO a složení v rámci regionu Broumavska a srovnám tato data s podobnými regiony a dalšími výzkumu odborníků.

V další části se pak budu věnovat již analýze rozhovorů s představiteli jednotlivých skupin klíčových aktérů v regionu Broumavska. Během rozhovorů se zaměřím na potvrzení či vyvrácení skutečností zjištěných z analýz prováděných na základě statistických dat. Zároveň se zaměřím na samotný cíl celé práce a tím je na základě výpovědi těchto klíčových aktérů vytvořit analýzu silných a slabých stránek politické participace a občanské angažovanosti na Broumovsku a na základě výpovědí a předchozích analýz stanovím možná rizika a příležitosti pro další rozvoj participace na Broumovsku. Ze všeho nejdřív, ale popíši obecně zkoumaný region.

4. Metodologie výzkumu

Pro výzkum silných a slabých stránek politické participace a občanské angažovanosti s byla využita metoda sběru dat pomocí analýzy dostupných materiálů o zkoumaném tématu a následně probíhaly výzkumné rozhovory s aktéry z místních institucí a organizací i s členy samosprávných jednotek různé velikosti v regionu Broumavska, při čemž struktura rozhovorů byla přizpůsobena jednotlivým dotazovaným osobám. Před započítím rozhovorů proběhla analýza politické participace a občanské angažovanosti na základě předchozích výzkumů, Na základě těchto studií předchozích výzkumů věnovaných problematice participace a na základě teorie participativní demokracie byly stanoveny základní výzkumné hypotézy, jichž správnost či nesprávnost byla následně ověřena provedením analýzy dostupných statistických dat a výzkumů participace v České republice. Ověřování hypotéz bylo prvním stupněm výzkumu a vedlo k tvorbě specifických výzkumných otázek, které byly součástí kvalitativního výzkumu pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Při stanovování hypotéz jsem vycházel z předchozích výzkumů dané problematiky participace v České republice a také.

Základní hypotézy zněly:

Zájem občanů o politickou participaci na místní úrovni na venkově postupně klesá. Občané se jen omezeně angažují v aktivním životě obcí.

Ve venkovských regionech spolupracují místní klíčové aktéři rozvoje omezeným způsobem.

Politici využívají participaci spíše jako nástroj vlastní komunikace ke svým potencionálním voličům. Státní úředníci pak spolupráci nevyhledávají a místní aktivní občané a organizace občanské společnosti participují spíše na veřejném životě v obcích bez hlubší spolupráce s dalšími aktéry.

V ČR chybí soustavná snaha o aktivizaci občanů k širší politické participaci a angažovanosti občanů.

Po analýze dostupných předchozích prací, dat a dokumentů a po ověřovací fázi, kdy jsem ověřoval hypotézy pomocí analýzy statistických údajů, jsem si na základě těchto závěrů stanovil výzkumné otázky a zařadil je do schéma otázek pro připravované polostrukturované výzkumné rozhovory. V rozhovorech jednotliví dotazovaní odpovídali na otázky, které měly předem připravený úvod, ale vždy byly v rámci rozhovoru upravovány v závislosti na směřování jednotlivých rozhovorů. Rozhovory byly metodou doslovné transkripce převedeny do tištěné podoby a následným kódováním byly odpovědi rozděleny na kategorií. Těmito kategoriemi jsou – důvody aktivity nebo pasivity občanů, příležitosti a ohrožení politické participace, příležitosti a ohrožení zapojování občanů a ohrožení či příležitosti rozvoje participace v regionu.

Pro rozhovory bylo třeba vybrat dostatečně širokou základnu dotazovaných osob, aby se podařilo splnit cíl práce, tedy popsat region Broumova, co možná nejpodrobněji a zároveň přihlídnout k možnostem výzkumu (a výzkumníka) i s ohledem na rozsah práce a zejména pak s ohledem na časové potřeby využití výzkumu v rámci projektu QuaPro. Uvědomuji si, že pro generalizující výsledky výzkumu by byla potřeba se problematice věnovat v mnohem větším měřítku, ale i na základě omezeného počtu rozhovorů je možné považovat výsledky za dostatečně vypovídající o situaci a vnímání participace jednotlivými dotazovanými skupinami. Výběr vzorku byl tedy účelový, ale z pohledu výzkumu dostatečně pestrý.

V rámci výběru neziskových organizací jsem oslovil zástupce několika organizací působících na Broumovsku. Z oslovených spolků hasičů se mi nepodařilo setkat s žádným zástupcem. Důvody odmítnutí vycházely většinou z nezájmu o danou problematiku. Proto jsem dále oslovil organizace, které mají působnost v celém regionu. Primárně jsem oslovil organizaci, která reprezentuje velkou profesionální neziskovou organizaci – Agenturu pro rozvoj Broumova, jejíž zástupce mi rozhovor poskytl. Dále jsem pak na doporučení zástupce veřejné správy oslovil menší neziskovou organizaci založenou převážně na práci dobrovolníků, jejíž název zůstane na přání dotazovaného anonymním a která působí v oblasti ochrany přírody, ekologické výchovy a rekultivace krajiny. Další oslovenou organizací bylo občanské sdružení zaměřující se na rozvoj kulturního života v malé obci Šonově - občanské sdružení Music and Theatre S.G. Pitaš. Zástupci těchto organizací mi rozhovor přislíbili a následně i také v březnu roku 2013 tyto rozhovory proběhly.

Při oslovování politických reprezentantů jednotlivých obcí jsem při výběru vycházel z již domluvených rozhovorů s představiteli neziskových organizací a dále jsem oslovoval několik dalších politických představitelů z různých obcí v regionu pro případ odmítnutí ze strany primárně oslovených. Primárně jsem tedy o rozhovory požádal představitele obcí, kde mají NNO zapojené do rozhovorů své sídlo popřípadě, kde výrazným způsobem působí. Zástupce takto vybraných obcí jsem kontaktoval a domluvil si s nimi schůzku. Podařilo se mi tak dohromady domluvit schůzky s představiteli samospráv z města Broumov, kde sídlí a působí Agentura pro rozvoj Broumova, následně jsem i díky doporučení členky místní akční skupiny získal rozhovor s představitelům politické reprezentace obce Božanov, kde působí ekologicky zaměřené organizace a následně jsem získal také rozhovor s představitelům samosprávy obce Šonov. Zároveň jsem využil možnosti uskutečnit rozhovor s představitelům politické reprezentace v obci Vernéřovice, kde jsem původně žádal o rozhovor s místním spolkem hasičů.

Při oslovování úředníků a představitelů institucí veřejné správy jsem narazil na velmi odmítavé reakce, kdy většina úředníků, jejichž agenda má vliv na celý region Broumovsko, odmítala rozhovor zejména z důvodu, že nechtějí a nemohou hovořit za úřad či danou instituci. Nakonec se mi podařilo získat souhlas s rozhovorem se zástupcem místní správy CHKO, která má v regionu velmi zásadní vliv na politickou reprezentaci i na působení neziskových organizací, protože vydává rozhodnutí k jednotlivým plánům obcí a povoluje popř. zakazuje aktivity v přírodě v regionu. Další rozhovory již bohužel nebylo možné z výše zmíněných časových důvodů provést.

Přímých rozhovorů proběhlo v rámci výzkumu tedy 8 ve velmi krátkém časovém rozestupu. Dotazovaní byli anonymizováni dle etických zásad sociologického výzkumu. Jako úskalí celého procesu rozhovorů se ukázalo nahrávací zařízení, které částečně selhávalo, a proto některé rozhovory nebyly nakonec zaznamenány v celé délce. Zároveň se projevila nezkušenost mě jako osoby výzkumníka, protože některé zásadní informace, které by byly obohacující pro výsledky výzkumu, sdělili dotazovaní až po ukončení natáčení na záznamové zařízení.

Finálním výstupem celé práce bude v závěru soupis identifikovaných silných a slabých stránek a ohrožení a příležitostí regionu Broumova v tzv. SWOT analýze, v rámci které jsou do procesu tvoření výstupů zapojeny vnitřní a vnější vlivy, které mají vliv na samotný zkoumaný jev. Vnějšími faktory chápu obecnou situaci v oblasti politické participace a občanské angažovanosti na základě analýzy dat a výzkumů. Vnitřní faktory mi pak pomohou identifikovat rozhovory s místními aktéry.

5. Politická participace a občanská angažovanost v České republice v kontextu regionu Broumova.

Region Broumova, který bylo v rámci této analýzy využito jako příklad, se nachází přibližně 250 km severovýchodně od Prahy na hranicích s Polskem v oblasti tzv. Broumovského výběžku. Historicky se jedná o území náležící do oblasti Slezska a později do tzv. Sudet, stejně jako rozsáhlá území celého pohraničí ČR. Právě skutečnost, že většina obyvatel byla německy hovořících, měla za následek výrazné vylidnění po odsunu v roce

Obrázek 3 Region Broumova

1945 a následně také příchod nových obyvatel z vnitrozemí, kteří osidlovali opuštěné usedlosti a obce. Tato skutečnost je také velmi rozšířenou charakteristikou českého venkova v pohraničí. V současnosti žije v oblasti přibližně 17 000 obyvatel při čemž v Broumově, který je místním centrem, žije přibližně 8 000 obyvatel. Dále jsou v oblasti další 2 města (Meziměstí s přibližně 2500 obyvateli a Teplice nad Metují s cca 1700) a 11 vesnic. I tento stav je do značné míry v současném českém venkově typický. V oblasti působí v oblasti partnerství několik institucionalizovaných organizací vycházejících z iniciativy místních zastupitelstev. Konkrétně se jedná o:

□ Dobrovolný svazek obcí Broumovsko

Jedná se o dobrovolný svazek všech 14 obcí v regionu Broumovska založený v roce 1997. Cílem této organizace je spojovat mezi sebou politické reprezentace jednotlivých obcí a vytvářet projekty, které budou následně rozvíjet vzájemnou spolupráci. V rámci těchto aktivit vznikl v roce 2004 dokument Program rozvoje Broumovska, který slouží jako rámec pro společné snahy v rámci aktivit DSO, ale také dalších subjektů, působících v oblasti.⁶⁴

□ Místní akční skupina (MAS) Broumovsko+

Místní akční skupina má právní formu občanského sdružení a vznikla v roce 2005 na návaznosti na aktivity výše zmíněného DSO. MAS ale sdružuje nejen politické reprezentanty jednotlivých obcí, ale také významné podnikatele a zaměstnavatele z regionu, místní zemědělce, členy místních neziskových organizací i aktivní občany v rámci Broumovska. Cíle MAS vycházejí z strategického dokumentu DSO a „*díky své strukturované členské základně dosahuje sdružení shody napříč regionem - při realizaci aktivit směřujících k naplnění cesty, kterou by se mělo Broumovsko ubírat, a to na základě své vize - Programu rozvoje Broumovska.*“⁶⁵

Jak je pro venkov obvyklé, místní MAS vyšla z iniciativy DSO, ale pro Broumovsko je specifické, že se územní působností tyto organizace zcela překrývají a nemají další členy mimo tyto dvě organizace.

⁶⁴ DSO BROUMOVSKO. Program rozvoje Broumovska. 2004. [online] Citace z 10.6.2014 Dostupné z http://dso.broumovsko.cz/images/stories/download/program_rozvoje/prb_celek_2004.pdf

⁶⁵ MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA BROUMOVSKO+. Představení MAS. [online] Citace z 10.6.2014. Dostupné z: http://www.mas.broumovsko.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=70

Z institucí zřizovaných státem je jednou z nejdůležitějších správa chráněné krajinné oblasti (CHKO) Broumovsko, která fakticky pokrývá celé území Broumovska a zasahuje také do dále do okresu Turnov a Náchod. Tato instituce pokrývá přes 400 km² a je významným partnerem při většině jednání o pořádání jakýchkoli akcí kulturního, společenského nebo jiného charakteru pořádaných v regionu Broumovska a má tak zásadní vliv na občanskou angažovanost v regionu.

Na poli neziskových organizací působí na Broumovsku široká škála spolků (dříve občanských sdružení) a organizací ostatních právních forem.⁶⁶ Jak je obvyklé v celé České republice, nejrozšířenější právní formou NNO na Broumovsku jsou spolky (dříve občanská sdružení). Zaměření těchto organizací vychází z podmínek v oblasti a z potřeb místních obyvatel. Většina spolků patří do oblasti rozvoje spolkového života v obci. Každá z obcí na Broumovsku má vlastní sbor dobrovolných hasičů, některé pak mají spolky myslivců a kluby seniorů. Na zájmové vzdělávání a volný čas dětí a mládeže se zaměřují např. organizace se sídlem v Broumově a působností na Broumovsku a celém okrese Náchod jako je Dům dětí a mládeže Ulita⁶⁷ a místní Junák. Působí zde také ekologicky zaměřené spolky jako je např. Stromodění⁶⁸ nebo Julinka⁶⁹, které se zabývá ekologickými aktivitami, ekologickým vzděláváním a revitalizací Broumovska na dobrovolnické bázi.

V roce 2003 vzniklo občanské sdružení zaměřené na podporu hospodářské činnosti na Broumovsku a spolupráce veřejného a soukromého sektoru z názvem Podnikatelský klub⁷⁰, které sdružuje významné zaměstnavatele z celého broumovského regionu (Veba a.s., Hobra Školník s.r.o., a další) a zaměřuje se na rozvoj spolupráce s veřejnými institucemi, což dokládá i skutečnost, že se toto sdružení do značné míry překrývá programově i personálně např. s MAS Broumovsko+.⁷¹ Z těchto skutečností vyplývá, že v regionu Broumovska probíhá spolupráce na rozvoji regionu a politické participaci mezi významnými představiteli veřejného a soukromého sektoru.

Nejvýrazněji lze pozorovat pak rozvoj v oblasti občanské angažovanosti v regionu na působnosti místních organizací zaměřených na rozvoj kultury. Historický odkaz barokních

⁶⁶ Konkrétními počty NNO na Broumovsku se zabývám níže.

⁶⁷ ULITA o.s.. www.ulita.org . webová stránka [online] <http://www.ulita.org/>

⁶⁸ STROMODĚNÍ o.s. webová stránka [online] <http://www.stromodeni.cz/>

⁶⁹ JULINKA o.s. webová stránka [online] <http://julinka.polickej.net/>

⁷⁰ PODNIKATELSKÝ KLUB BROUMOVSKA. Webové stránka. [online] <http://pkb.broumovsko.cz/>

⁷¹ Je možné nalézt stejné členy v obou zmíněných organizacích a zároveň se oba subjekty odvolávají na Program rozvoje Broumovska, vydaný místním DSO Broumovsko a zmíněný v poznámce č. 63

památek i přírodní zajímavosti v podobě Adršpašských skal nabízí velké množství příležitostí působit v oblasti kultury. V oblasti působí několik organizací, které se zabývají např. pořádáním výstav umění, pořádáním koncertů apod. jako jsou např.:

□ Agentura pro rozvoj Broumovska

Toto sdružení patří k dalším projektům lidí sdružených v MAS Broumovsko+ a Podnikatelském klubu a jak sami uvádějí „Zařadit Agenturu pro rozvoj Broumovska mezi neziskovými organizacemi není zcela jednoduché. Jako aktivní prvek společnosti se snažíme rozvíjet veřejnou diskuzi a to především nad otázkami dlouhodobých cílů, strategií a vizí.“⁷². Vzniklo z popudu významných místních osobností soukromého i veřejného života v rámci plnění Programu rozvoje Broumovska. Provozuje ve spolupráci s DSO Broumovsko webový portál www.broumovsko.cz a zároveň funguje jako do určité míry zastřešující organizace pro kulturní aktivity v regionu. Zároveň ve spolupráci s některými členy DSO Broumovsko a Podnikatelským klubem Broumovska Agentura vytvořila další organizaci nazvanou Společnost pro destinační management Broumovska, která pomáhá rozvíjet turistický ruch v regionu. Agentura pořádá různé kulturní akce např. Za poklady Broumovska⁷³, ale připravuje také dotační programy, které pomáhají dalšímu rozvoji regionu (např. Máme rádi Broumovsko) a zejména se stará o rekonstrukci a rozvoj areálu kláštera v Broumově. Před nástupem platnosti NOZ na podzim roku 2013 založila Agentura také Pro rozvoj Broumovska o.p.s.. O této nové organizaci nejsou zatím dostupné žádné přesnější informace, ale z dostupných informací může (zaměření činnosti nově vzniklé o.p.s odpovídá zaměření Agentury⁷⁴) jít o organizaci, která postupně přebere funkci samotné Agentury pro rozvoj Broumovska vzhledem k nutnosti změnit právní formu občanského sdružení na spolek.

□ Občanské sdružení Music and Theatre S.G. Pitaš

Jedná se o člensky malé nezávislé občanské sdružení, které se zabývá pořádáním kulturních aktivit jako jsou koncerty různých žánrů. Toto sdružení vzniklo z popudu několika aktivních občanů v obci Šonov, zejména pak osoby Standy G. Pitaše, který patří k významným osobnostem českého předrevolučního undergroundu a po převratu založil několik

⁷² AGENTURA PRO ROZVOJ BROUMOVKA. Vize a poslání agentury pro rozvoj Broumovska [online] Citace z 14.6.2014 <http://www.aprb.broumovsko.cz/o-aprb/vize-a-poslani-agentury-pro-rozvoj-broumovska.html>

⁷³ AGENTURA PRO ROZVOJ BROUMOVKA. Za poklady Broumovska. [online] <http://www.zapoklady.cz/>

⁷⁴ JUSTICE.CZ. Rejstřík obecně prospěšných společností. [online] Citace z 14.6.2014 <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-vypis?subjektId=isror%3a46441&typ=actual&klic=diq5ek>

neziskových organizací a pořádal další kulturní akce. V roce 2006 pak zakládá zmíněné sdružení, které zaštiťuje tyto kulturní aktivity.

5.1. Politická participace v České republice

Pro další postup je třeba zjistit, jakým způsobem v současnosti politicky participují občané na úrovni České republiky. Na základě dostupných dat z odborných studií a statistických údajů v Českého statistického úřadu si ukážeme, jak je to v současnosti s politickou participací občanů ČR v oblasti volební účasti.

Volby jsou jedním z nejklašičtějších způsobů projevu politické participace. „*Volby mohou být chápány jako klíčová událost, při níž občané vyjadřují své postoje vůči elitě vytvořené na základě svých priorit a hodnot a zároveň subjektivní spokojenost s fungováním systému.*“⁷⁵ Zároveň „*účast ve volbách představuje vedle angažování se v práci politických stran nebo účasti na politických protestech či lobování jednu ze základních forem politické participace.*“⁷⁶

Volby jsou tedy klíčovým nástrojem občanů demokratických zemí při výběru vhodných zástupců, kteří následně reprezentují jejich zájmy na různých úrovních moci. Jak bylo uvedeno výše na příkladu jednotlivých zákonů, volby jsou zakotveny v českém právním řádu pomocí konkrétních zákonů tak rozlišujeme několik typů voleb podle úrovně, na které následně zvolení zástupci působí. Základními rysy voleb jsou pak v demokratických systémech všeobecnost, rovnost a tajná volba. V České republice rozlišujeme tedy volby komunální, kde jsou voleni zástupci do obecních zastupitelstev, krajské, kde jsou voleni zástupci krajské samosprávy, do Poslanecké sněmovny, kde se volí již zástupci do dolní komory parlamentu, kteří mají vliv celorepublikový, Senátní, kde jsou voleni zástupci do horní komory parlamentu, prezidentské volby a v neposlední řadě volby do Evropského parlamentu.

⁷⁵ RAKUŠANOVÁ, P., ŘEHÁKOVÁ, B. Participace, demokracie a občanství v evropském kontextu. Praha. Sociologický ústav AV ČR. 2006. s. 32.

⁷⁶ KOSTELECKÝ, T. Politická participace: analýza účasti ve volbách v roce 2010 a jejich determinant. 2010. in: kapitola 4 ČERMÁK D., VOBECKÁ J. a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i..s 81.

Volební účast se v České republice má od roku 1990, kdy proběhly první porevoluční volby, klesající tendenci⁷⁷ sněmovní volby v roce 1990 měly volební účast přes 96% oprávněných obyvatel, komunální pak téměř 75%. Pro vývoj volební účasti se už v těchto volbách projeví rozdíly podle konkrétního typu voleb. Např. při volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 svůj hlas odevzdalo jen 28,22% oprávněných voličů a v letošním roce dosáhla volební účast v těchto volbách historického minima 18,2%⁷⁸. Důvodů neúčasti či nezájmu voličů o Evropské volby může být celá řada a v současnosti se touto otázkou zabývají jak představitelé samotné EU, tak také odborníci z řad politologů a žurnalistů. Oproti tomu volby do poslanecké sněmovny ČR v roce 2010 přilákaly 62,11% oprávněných voličů⁷⁹ Pro zajímavost první přímá volba prezidenta v roce 2013 při byla volební účast přes 59%.⁸⁰

Volby do obecních zastupitelstev prošly co do volební účasti zásadní proměnou. Od roku 1990 až do roku 2002 účast v těchto volbách výrazně klesala z původních 74,8% v roce 1990 až na 43,4% v roce 2002. Od roku 2006 můžeme pozorovat obnovený zájem o komunální politiku a mírně rostoucí zájem obyvatel o volební účast do zastupitelstev obcí. Zároveň jsou ale tyto volby stále považovány za „volby druhého řádu“ oproti volbám do Parlamentu České republiky, jak uvádí Kopecký ve své studii. „Lidé mají obecně větší zájem o participaci v parlamentních volbách než ve volbách komunálních.“⁸¹ Je zajímavé, že podle této studie je zásadním faktorem ovlivňujícím účast v komunálních volbách velikost obce spíše než sociální a ekonomické důvody. Lze tedy pozorovat, že v malých obcích je míra politické participace zejména v komunálních volbách vyšší i vzhledem k tomu, že občané mají bezprostřednější spojení se svými volenými zástupci a pociťují také, že mají větší vliv na fungování obce než ve větších obcích a městech.⁸²

⁷⁷ Tento jev není nikterak výjimečný a např. Putnam spojuje obdobný jev v Americe se ztrátou tzv. sociálního kapitálu. Viz PUTNAM, R. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster. 2000.

⁷⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, www.volby.cz [online] Citace z 20.4.2014. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ep2014/ep11?xjazyk=CZ>

⁷⁹ KOSTELECKÝ, T. Politická participace: analýza účasti ve volbách v roce 2010 a jejich determinant. in: ČERMÁK D., VOBECKÁ J. a kol. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.2010 s 63.

⁸⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, www.volby.cz [online] Citace z 20.4.2014. Dostupné z: <http://volby.cz/pls/prez2013/pe2?xjazyk=CZ>

⁸¹ KOSTELECKÝ, T. Politická participace: analýza účasti ve volbách v roce 2010 a jejich determinant. 2010. in: kapitola 4 ČERMÁK D., VOBECKÁ J. a kol. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.s 82.

⁸² Tamtéž.

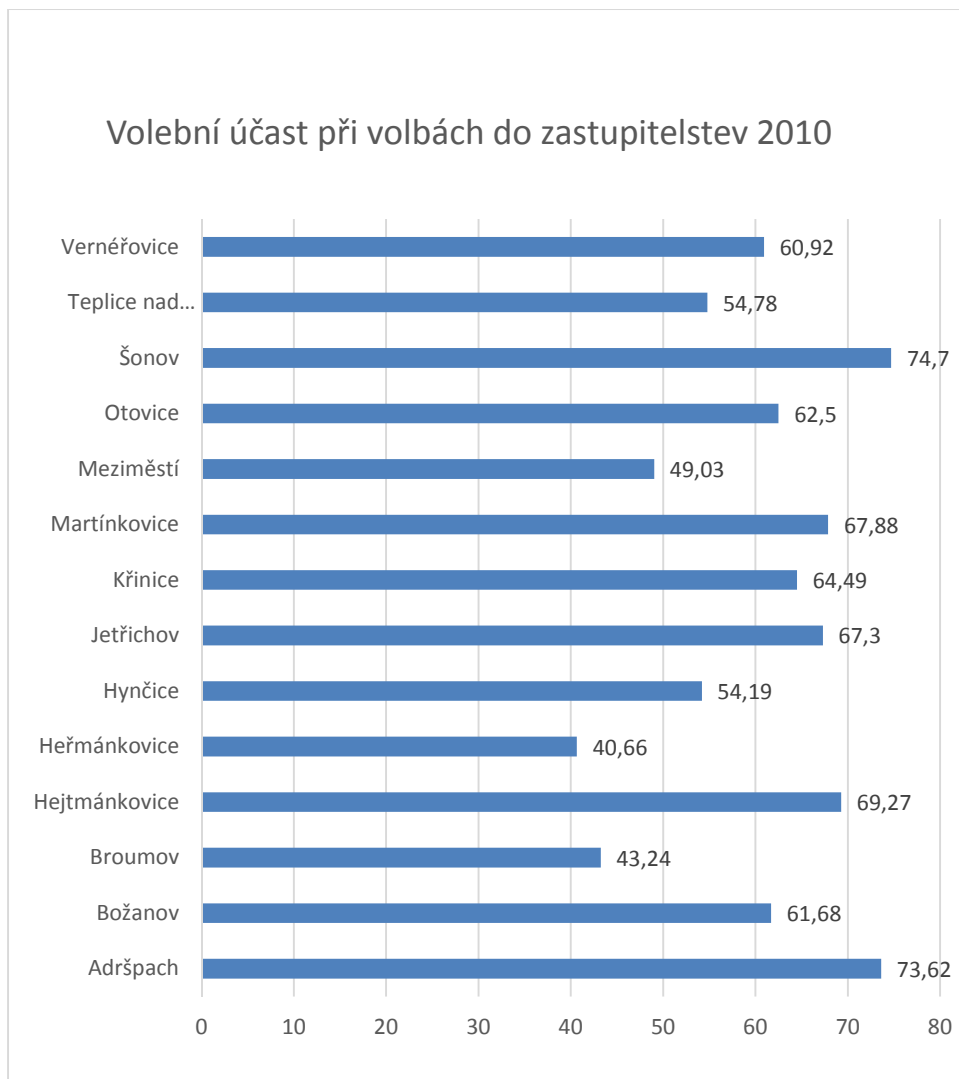
5.2. Politická participace na Broumovsku při volbách do místních zastupitelstev

Jak jsem uvedl výše, účast ve volbách je jednou z nejběžnějších forem politické participace. Volební účast v rámci jednotlivých voleb se může značně lišit ale, jak bylo řečeno, v rámci venkovských oblastí lze očekávat, že volební účast do zastupitelstev místních obcí bude vyšší než ve větších ve větších sídelních jednotkách.

Poslední dosud konané komunální volby se uskutečnily na podzim roku 2010 a podle některých autorů lze pozorovat, že v těchto komunálních volbách lze vysledovat určitou generační výměnu v oblasti komunální politiky, zejména na pozici starostů⁸³. Tato výměna znamenala na venkově zapojení nových politicky aktivních občanů v produktivním věku. Tyto osoby nahradily již stárnoucí komunální politiky, kteří často začínali svou kariéru již v 90. letech nebo dokonce i dříve. Tito noví politici také přistupují k svým nově nabytým funkcím s různou mírou zodpovědnosti a nasazení. Pro rozvoj resp. udržování současného stavu obcí je pak důležité, jestli je starosta pro svou funkci uvolněn z výkonu svého povolání (většinou obce nad 350 obyvatel). Neuvolněný starosta může investovat do správy obce jen omezený čas a energii a z toho důvodu se taková obec málokdy rozvíjí. Neuvolněný starosta dokáže maximálně udržovat současný stav obce. Pro politickou participaci v obci je pak osoba starosty klíčovou, protože historicky i nadále tato funkce zaujímá v životě obce velmi významnou úlohu i z pohledu sociálního statutu. Osoba starosty pak také určuje, jakým způsobem bude či nebude probíhat politická participace a angažování. Pokud je starosta aktivní a podporuje spolkovou činnost a další aktivity spojené s životem v obci, tak se v rámci obce rozvíjí občanská angažovanost a politická participace místních občanů. S aktivitou starostů je tak spojen růst zájmu místních obyvatel o dění v obci. Tento růst zájmu, který v národním pohledu stále stoupá, se projevuje v případech politické participace právě zejména vzrůstající a celkově vysokou volební účastí v komunálních volbách.⁸⁴

⁸³ Touto problematikou se zabývá např. CHROMÝ P., JANČAK V., MARADA M., HAVLÍČEK T.: Venkov – žitý prostor: regionální diferenciacce percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku in: Sborník ČGS, ročník 2010, s. 23.

⁸⁴ Dokladem takové aktivity mohou být výsledky komunálních voleb v roce 2006 resp. 2010, kdy v obcích volební účast často přesahovala 65%. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, www.volby.cz [online] Citace z 27.3.2013. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv12?xjazyk=CZ&xid=1>

Obrázek 4 volební účast v % při komunálních volbách 2010. Data vychází z ČSÚ.

Volební účast do komunálních voleb v roce 2010 v celé České republice byla 48,5%⁸⁵ z toho vyplývá, že se v kontextu celé republiky voleb účastnila necelé polovina oprávněných voličů. V rámci Královéhradeckého kraje, kde leží i okres Náchod resp. Se rozkládá území Broumovska, byla účast jen o něco málo vyšší – 51,62%.⁸⁶ Pokud tedy srovnáme data získaná z jednotlivých vesnic Broumovska, můžeme říci, že pouze dvě obce ze 14ti sledovaných mělo reálnou volební účast nižší, než byl republikový průměr. Konkrétně obec Heřmánkovice a také město Broumov, které je největším sídlem v oblasti a vykazuje tak zřejmě znaky typické pro větší město. Všechny ostatní obce celorepublikový průměr přesáhly. Nejblíže této hranici bylo město Meziměstí s volební účastí těsně přes 49%. Volební

⁸⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [www.volby.cz](http://volby.cz). [online] Citace z 6.6.2013. Dostupné z: <http://volby.cz/pls/kv2010/kv51?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=8&xnumnuts=0&xvyber=1>

⁸⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [www.volby.cz](http://volby.cz). [online] Citace z 6.6.2013. Dostupné z: <http://volby.cz/pls/kv2010/kv51?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=8&xnumnuts=5200&xvyber=1>

účast v dalších obcích pak již překonala i krajský průměr a celkově byla průměrná volební účast přes 60% voličů. Nejaktivnější byli voliči v Adršpachu (73%) a v Šonově (74%).

5.3. Občanská angažovanost v České republice na základě růstu NNO

Jak bylo řečeno výše, NNO jsou jedním ze základních hybatelů zvyšování participace v demokratických politických systémech. Na základě sledování počtu jednotlivých NNO v rámci České republiky je možné vyhodnotit, jakým způsobem se participace obecně vyvíjí. Sledováním počtu NNO se zabývají některé NNO s celorepublikovou působností, ČSÚ a dále např. Pavol Frič⁸⁷, který na základě dostupných statistických informací identifikoval mimo jiné zaměření jednotlivých organizací a problémy, kterým neziskové organizace čelí nejčastěji. V rámci ČSÚ je možné získat roční přehledy počtu zapsaných NNO v rámci jednotlivých okresů i obcí s rozšířenou působností. Dostupná data svědčí o zajímavém vývoji a zvyšujícím se počtu NNO v České republice, jednotlivých krajích i konkrétní sledované oblasti.

Po roce 1989 došlo k značnému rozmachu NNO v Československu resp. České republice. Meziročně stoupá počet NNO o několik tisíc, zejména se jedná o právní formu občanských sdružení, nově spolky. V současnosti se počet NNO pohybuje kolem 90 000. Organizace Neziskovky.cz každoročně vytváří na základě dat z ČSÚ souhrnnou zprávu o počtu NNO v České republice viz obrázek 5. V rámci této zprávy se však neupřesňují počty aktivních organizací, které skutečně vykonávají své poslání, a tak může do jít do značné míry o zkreslení skutečné podoby organizovaného neziskového sektoru u nás. Dostupná data ČSÚ uvádějí také subjekty, které prokázali aktivitu v rámci konkrétního roku, tedy byly ekonomicky činné nebo nebyly vyškrtuty z příslušných rejstříků. V tomto ohledu se zdá, že

⁸⁷ FRIČ, P. *Aktivita a potřeby neziskových organizací v České republice*. Praha. Agnes. 1998.

číslo aktivně působících NNO v České republice je přibližně dvou třetinové oproti předpokladům v tabulce níže.⁸⁸

Nestátní neziskové organizace	Občanská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby	Organizační jednotky sdružení
1990	3 879					
1991	9 366					
1992	prosinec 15 393	prosinec 1 551				
1993	prosinec 21 694	prosinec 2 768				
1994	prosinec 24 978	prosinec 3 800				
1995	prosinec 26 814	listopad 4 253				
1996	březen 27 807	březen 4 392		březen *1		
1997	březen 30 297	prosinec 5 238		březen 52		
1998	listopad 36 046	listopad **55	listopad **71	listopad 129		
1999	léto/podzim 38 072	prosinec 272	prosinec 695	prosinec 560		
2000	květen 42 302	květen 282	květen 735	květen 557		
2001	listopad 47 101	listopad 299	listopad 784	listopad 701		
2002	říjen 49 108	říjen 330	říjen 825	říjen 762	říjen 4 785	říjen 30 547
2003	listopad 50 997	listopad 350	listopad 859	listopad 884	listopad 4 946	listopad 31 509
2004	prosinec 53 306	prosinec 362	prosinec 898	prosinec 1 038	prosinec 4 927	prosinec 32 020
2005	prosinec 54 963	prosinec 368	prosinec 925	prosinec 1 158	prosinec 4 605	prosinec 33 178
2006	prosinec 58 347	prosinec 380	prosinec 992	prosinec 1 317	prosinec 4 464	prosinec 28 868
2007	prosinec 61 802	prosinec 390	prosinec 1 048	prosinec 1 486	prosinec 4 446	prosinec 29 378
2008	prosinec 65 386	prosinec 411	prosinec 1 095	prosinec 1 658	prosinec 4 399	prosinec 29 752
2009	prosinec 68 631	prosinec 429	prosinec 1 168	prosinec 1 813	prosinec 4 347	prosinec 30 640
2010	prosinec 72 111	prosinec 449	prosinec 1 205	prosinec 1 958	prosinec 4 352	prosinec 31 166
2011	prosinec 75 627	prosinec 455	prosinec 1 269	prosinec 2 126	prosinec 4 366	prosinec 32 104
2012	prosinec 79 002	prosinec 460	prosinec 1 331	prosinec 2 299	prosinec 4 365	prosinec 33 179
2013	prosinec 84 400	prosinec 500	prosinec 1 323	prosinec 2 571	prosinec 4 176	prosinec 33 117

Obrázek 5 Počty NNO podle ČSU, zpracoval Neziskovky.cz

Spektrum působnosti NNO v České republice je velmi široké, a často jedna organizace zaměřuje své aktivity na více oblastí. V tabulce níže je možné identifikovat 12 základních oblastí působnosti NNO.

⁸⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze [online] citace 27.3.2013. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=2&cislotab=ORG9040UC&kapitola_id=6&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=2

Oblast působení neziskových organizací	
Kulturu a umění	33,6
Rekreace, sport a tělovýchova	34,9
Vzdělávání a výzkum	37,7
Zdraví	21,6%
Sociální služby	30,6
Ekologie (životní prostředí)	19,8
Komunitní rozvoj a bytové hospodářství	12,2
Občanskoprávní a poradenská osvět, ochrana práv	15,9
Dobročinnost (charita)	13,7
Mezinárodní aktivity	22,5
Odbory, profesní spolky a podnikatelská sdružení	3,8
Náboženství a církev	8,1
Jiné	10

Tabulkač. 4 Oblasti působení NNO Zdroj: Frič, 1998.

Obecně lze tedy říci, že občanská angažovanost se od politického převratu v roce 1989 značně rozšířila a zejména v 90. letech byl růst počtu různých NNO velmi vysoký. Po přelomu tisíciletí se situace ustálila a počet NNO roste nižším tempem.

5.4. Růst občanské angažovanosti podle růstu NNO na Broumovsku

Situace v Broumovské oblasti je díky dostupnosti statických dat poměrně dobře zmapovatelná a zároveň je možné srovnávat získaná data s daty z jiných dalších oblastí i s výzkumy odborníků, které proběhly dříve. Je jasné, že statistická data a absolutní čísla nemohou popsat zkoumanou problematiku v celé její šíři, ale jedná se o nejjednodušší prostředek, jak vytvořit obecnou představu o problematice občanské angažovanosti. Pro studii je možné na uvedených číslech ukázat nakolik je vývoj organizací občanské společnosti rozdílný oproti dalším srovnatelným regionům. Podobné charakteristiky jako okres Náchod (příhraniční poloha, převážně venkovské oblasti) vykazují v královéhradeckém kraji další dva okresy – Turnov a Rychnov nad Kněžnou. Všechny tyto okresy se nacházejí v oblasti s převážně hornatou krajinou a všechny tyto regiony patří do

oblasti Sudet, aby byly více či méně postiženy odsuny obyvatelstva po druhé světové válce, odpovídají tedy charakteru venkovských příhraničních oblastí, jak jsme je definovali výše.

Vývoj počtu NNO v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje, absolutní čísla.							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Okres Hradec Králové	1744	1801	1852	1921	1984	2069	2153
Okres Turnov	1093	1148	1186	1222	1261	1301	1331
Okres Rychnov nad Kněžnou	905	922	949	970	1004	1028	1031
Okres Jičín	890	906	922	946	964	976	1001
Okres Náchod	1129	1154	1193	1213	1243	1275	1304

Tabulka č. 5 Vývoj počtu NNO v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje, absolutní čísla. Zdroj dat: ČSU a vlastní výpočty.

Z čísel výše vyplývá, že růst počtu organizací je v okresech Turnov a Náchod velmi podobný i co do absolutního počtu v roce 2013. Oba okresy disponují nejširší základnou mezi sdruženími a jejich organizačními jednotkami (podrobněji viz Příloha 1). Zároveň je v dle absolutních čísel možné usuzovat, že ve všech uvedených okresech konstantně přibývá NNO bez ohledu na ekonomický vývoj ve společnosti.

Vývoje počtu aktivních NNO v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Okres Hradec Králové	690	810	538	580	632	868	901
Okres Turnov	470	561	401	447	448	638	654
Okres Rychnov nad Kněžnou	458	552	282	297	336	607	593

Okres Jičín	496	563	312	308	338	500	517
Okres Náchod	517	588	380	365	402	631	654

Tabulka č. 6 Vývoje počtu aktivních NNO v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje Zdroj dat: ČSU a vlastní výpočty.

Zajímavé skutečnosti však vyplývají ve chvíli, kdy analyzujeme další dostupná data, která shromažďují počty o aktivních organizacích, které reálně v jednotlivých oblastech vykazují aktivity tím, že vydávají finanční zprávy (daňová přiznání), se podílejí na veřejných zakázkách obcí a kraje nebo nebyly vymazány z příslušných rejstříků.

Z těchto dostupných dat jasně vyplývá, že pouze přibližně polovina zaregistrovaných organizací v jednotlivých okresech vykonává činnost. Zároveň je možné jasně vysledovat, že mezi roky 2008 a 2009 došlo k značnému snížení aktivních NNO (např. v případě okresu Náchod došlo k meziročnímu poklesu o téměř 36%, v okrese Jičín o 45% a v okrese Rychnov nad Kněžnou dokonce o téměř 50%). Důvodem pro útlum aktivit mnoha různých NNO mohou spočívat v nástupu finanční krize v podzimních měsících roku 2008⁸⁹ spojené s poklesem celkové výkonnosti ekonomiky, s nutností více se zaměřit na ekonomické aktivity a upozadění aktivit spojených s aktivitami NNO a se sníženou ochotou soukromého sektoru poskytovat podporu sektoru neziskovému, což zapříčinilo snížené možnosti poskytovat nadále služby NNO a provádět aktivity spojené s cíli těchto organizací.

5.5. Závěr

Záměrem této kapitoly bylo na základě dostupných dat ověřit základní hypotézy předložené na základě předchozích výzkumů a teorie participativní demokracie v České republice. Cílem bylo vytvořit ucelený pohled na problematiku participace v České republice a v návaznosti na tyto poznatky pak stanovit otázky pro další část empirického výzkumu.

Při ověřování hypotéz jsem dospěl k rozdílným závěrům u jednotlivých hypotéz a na základě dostupných informací jsem dospěl k těmto závěrům:

Hypotéza o nízkém podílu zájmu občanů ve venkovských oblastech se z větší části nepotvrdila, občané projevují zvýšený zájem o volby na místní úrovni a zajímají se tak o

⁸⁹ Problematikou ekonomické krize se v současnosti intenzivně zabývají současní ekonomové. Např. ŠVIHLÍKOVÁ, I. Globalizace a krize, souvislosti a scénáře. Praha. Grimmus. 2010. strany 44 až 60.

veřejné dění ve své obci minimálně svoji účastí ve volbách. Právě volební účast občanů v menších obcích na venkově je vysoká a překonává celorepublikový stav. Z výše zjištěných údajů by se tedy dalo usoudit, že politická participace na venkově na příkladu Broumovska je při pohledu do statistických dat celkově vysoká. Téměř dvě třetiny (v některých obcích dokonce téměř tři čtvrtiny obyvatel využili svou možnost a participovali na veřejném dění za využití voleb). Zároveň se potvrdil předpoklad, že město, jako je Broumov s téměř 8000 obyvateli, bude mít zapojení do komunálních voleb nižší.

Hypotéza o nízkém stupni spolupráce místních aktérů rozvoje se z dostupných výzkumů dala ověřit nebo vyvrátit jen zcela omezeně. Ukázalo se, že celkově je občanská společnost zastoupení NNO na venkově aktivní a dá se tedy předpokládat, že musí probíhat určitá komunikace mezi těmito NNO a představiteli místních autorit. Na základě těchto informací je tedy třeba se více na tuto spolupráci a komunikaci zaměřit a v rámci rozhovorů ji blíže prozkoumat.

I následující hypotéze o využívání participace jednotlivými skupinami je jen omezeně ověřitelná a musí se tedy vytvořit otázky v rámci hlubšího výzkumu, které pomohou rozkrýt stav v této oblasti.

Poslední hypotéza, předpokládající omezenou snahu aktivizaci občanské společnosti se z větší části spíše nepotvrdila. V České republice i v konkrétním regionu Broumovska působí velké množství NNO, které svými aktivitami pomáhají v rozvoji a posilování hodnot demokracie a pomáhají tak v dalším a hlubším rozvoji participace. Konkrétní podoby těchto snah je třeba, ale ještě více prozkoumat, a proto je také zahrnu do rozhovorů.

6. Politická participace a občanská angažovanost očima klíčových aktérů regionu Broumovsko

Cílem následující kapitoly je podat informace o současném stavu politické participace a občanské angažovanosti z pohledu klíčových aktérů na základě analýzy rozhovorů s těmito představiteli – členy samosprávy, úředníky zastupujícími veřejnou správu a aktivními občany. Cílem je popsat silné a slabé stránky participace a možná ohrožení a příležitosti dalšího rozvoje z pohledu samotných aktérů. Vycházím z předpokladů zjištěných jak dříve v kapitole 5, tak z výzkumů provedených v podobných lokalitách přede mnou.

6.1. Stanovení otázek pro dotazované na základě předchozích výzkumů

Jak jsem uvedl výše v kapitole 5, některé hypotézy předložené v úplném začátku této práce se ukázaly být ověřitelné pomocí studia dostupných dat a výzkumů jen v omezené míře. Proto bylo třeba vytvořit seznam výzkumných otázek a přistoupit ke kvalitativnímu modelu výzkumu, aby bylo možné lépe pochopit současnou situaci v oblasti participace na Broumovsku a hlouběji se podívat na jednotlivé aspekty této problematiky.

Na základě zjištění z předchozí kapitoly i ze záměru celé práce, kterým je popis silných a slabých stránek politické participace a občanské angažovanosti na Broumovsku, jsem si stanovil následující otázky.

Hlavní otázka:

Jakým způsobem popisují jednotlivé skupiny participaci na Broumovsku?

Doplňující otázky:

1. Jaké silné a slabé stránky politické participace vnímají jednotlivé dotazované skupiny na Broumovsku?
2. Jaké spatřují silné a slabé stránky občanské angažovanosti vnímají jednotlivé dotazované skupiny na Broumovsku?
3. Co vnímají jednotlivé dotazované skupiny na Broumovsku jako možné zdroje ohrožení popř. příležitostí pro rozvoj participace?

Na základě těchto otázek jsem pak vytvářel seznam otázek pro jednotlivé dotazované skupiny. Je třeba říci, že dotazovaní odpovídali z perspektivy svého postavení v rámci jedné z dotazovaných skupin a součástí rozhovorů bylo také zjišťování dalších možností rozvoje a spolupráce pro potřeby projektu QuaPro. Připravené otázky byly sestaveny do seznamu otázek, který jsem pak během výzkumu používal jako podklad pro zahájení polostrukturovaných rozhovorů.

Jak již bylo řečeno výše, s žádostí o rozhovory byly osloveny tři skupiny aktérů z prostředí participace ve venkovských oblastech, a to místní politici, místní úředníci zastupující jednotky veřejné správy, které v oblasti působí, a místní občané aktivně se podílející na dění ve venkovské oblasti. Pro analýzu se ukázalo zajímavé, že v současnosti lze v některých případech jen těžko rozlišovat kategorie místních aktérů v oblasti politiky a

úřednictva. V malých obcích tuto funkci částečně zastává právě místní politická reprezentace popř. jsou úředníci přesunuti do místní centrální obce s rozšířenou působností (našem případě se jednalo o Broumov) a nemají přímou zkušenost s jednotlivými případy z dané lokality. Znamenalo to, že se v případě zastupitelů malých obcí, kteří se výzkumu zúčastnili, dochází k splynutí funkcí a tak tito zastupitelé působí do značné míry jako součást úřednického aparátu státu.

6.2. Silné a slabé stránky participace pohledem jednotlivých skupin.

Rozhovory s jednotlivými aktéry probíhaly v jimi zvoleném prostředí a já jako tazatel jsem je předem seznámil s obecným zaměřením práce. V rámci rozhovorů jsem se snažil držet pokud možno názorných příkladů jednotlivých aspektů a ptal jsem se jednotlivých aktérů na jejich zkušenosti s problematikou silných a slabých stránek politické participace. Doplnující otázky během rozhovoru vycházeli ze směřování těchto rozhovorů a ze zkušeností z předchozích zjištění. Výčet jednotlivých odpovědí není zdaleka kompletní, ale odpovídá nejčastějším kódům, které se v rámci výzkumu objevily. Pro přehlednost uvedu jednotlivé skupiny odděleně a následně jejich odpovědi porovnam a provedu shrnutí zjištěného.

Seznam dotazovaných		
Označení v práci	Funkce	příloha
Politik 1	Zastupitel města Broumov	Příloha 2
Politik 2	Zastupitel obce Šonov	Příloha 3
Politik 3	Zastupitel obce Božanov	Příloha 4
Politik 4	Zastupitel obce Verněřovice	Příloha 5
Úředník 1	Představitel CHKO	Příloha 6
Aktivní občan 1	Zástupce profesionální NNO s kulturním zaměřením	Příloha 7
Aktivní občan 2	Zástupce malé NNO s kulturním zaměřením	Příloha 8
Aktivní občan 3	Zástupce malé NNO s ekologickým zaměřením.	Příloha 9

6.2.1. Silné a slabé stránky participace z pohledu místních politiků.

Lze říci, že jednou z nejčastěji vnímaných silných stránek v oblasti občanské angažovanosti z pohledu politiků jak ve vesnicích, tak i ve městech je rozvinutá spolková činnost.

„Jednak jste zmínil spolkovou činnost, tak tam si myslím, že jsme ... oproti třeba jnejm městům o krůček vepředějc, se nám podařilo aktivi .. aktivizovat lidi, který mají svý zájmy a dělaj .. dělaj tím pádem něco pro ostatní občany, přitáhnou k různem činnostem .. Dá se tam už ted'ka, že jsme provázaný, že ty spolky dokážou najít spolupráci mezi sebou.“ Politik1

V každé obci v Broumovsku (a lze říci, že to je jev celorepublikový) funguje alespoň jeden nezávislý spolek místních občanů, který sdružuje obyvatele podle určité institucionalizované formy (např. občanské sdružení). Některé tyto místní spolky se podílejí na kulturním a sociálním životě obce pořádáním různých jednorázových i pravidelných událostí (např. plesy, vystoupení atp.), které ale málokdy zasahují svým významem a zaměřením mimo obec, ve které jsou pořádány.

„... živé spolky, tak určitě hasiči, takže SDHŠ, sbor dobrovolných hasičů Šonov, chovatelé, každý rok pořadaj výstavu včetně hudby a zábavy, takže chovatelé. Myslivci. ... a pak bych málem zapomněl na pana Pitaše, kterej tady pořádá koncerty, takže pan Pitaš. A něco dělá ještě pak obec ve spolupráci s mateřskou školou.“ Politik 2

Zároveň, ale ne všechny spolky fungují dobře a podporují rozvoj vesnice.

„Působěj tady fotbalisti a taky hasiči. Hasiči už fungujou taky čím dál hůř. A fotbalisti, to jsou prostě jenom parta lidí, který prostě si dělaj nebo nedělaj nic pro obec.“ Politik 4

Se spolkovou činností souvisí také dle politiků dobře fungující dobrovolnická činnost místních občanů při jednorázových i pravidelných událostech pořádaných místními radnicemi.

„Tazatel: Takže funguje tady dobrovolná činnost?“

Dotazovaný: Určitě. ... Tak ono má to svoji logiku. Město dává určitou částku na granty a příspěvky spolkům na druhou stranu očekává nějakou aktivitu nějakou činnost, která přinese něco všem občanům“ Politik1

Citace výše ukazuje, že dobrovolnictví je politiky vnímáno jako určitá forma sebezprezentace aktivních občanů, kteří chtějí nadále působit ve veřejném prostoru města za podpory (i finanční) města. Jedná se zřejmě o určité nepsané pravidlo, které v rámci tohoto konkrétního případu funguje.

Politici také pokládají za velmi dobrou úroveň komunikace s místními občany i institucemi. V případě komunikace mezi jednotlivými obcemi dobře fungují osobní vztahy navázané v rámci působení v DSO i MAS a výsledkem je i projekt meziobecní spolupráce nazvaný Malé letní dovádění⁹⁰, který zmiňovali všichni účastníci. Vztahy navazované v rámci DSO a MAS jsou pak také využívány při komunikaci s vyššími územně správními celky, úřady nebo státními institucemi. Osobní rovina těchto vztahů však může být také určitým zdrojem problémů, jak uvedu níže.

Při komunikaci s občany jsou pak využívány klasické prostředky, jako jsou webové stránky, místní tištěné zpravodaje, sms zpravodajství, výlep na plakátovacích plochách a místní rozhlas. Tato komunikace je často omezená na jednostranné informování ze strany obce a občané tak nejsou aktivně vtahováni do dění v obci. Jen město Broumov využívá také určitého přímého setkávání s občany pořádaných na popud radnice jako nástroje participativní demokracie se zaměřením na starší občany, kteří nevyužívají moderní způsoby komunikace.

„Jo tak to(setkání – pozn. Autora) bylo pro seniory v Íčku (informační středisko města Broumov– pozn. Autora), kde v podstatě já je zvu. Je tam krátký kulturní program, protože to je poblíž MDŽ, pak vždycky uděláme s jednou ze škol krátký půlhodinový program, aby to nebylo tak suchý. A já pak krátce řeknu, co ve městě a oni se mě můžou zeptat.“ Politik 1

Po analýze jednotlivých rozhovorů lze říci, že jednou z největších slabín, kterou politici často zmiňovali, je právě omezené zapojování místních obyvatel do politického života obce. Politici uváděli často příklad nezájmu obyvatel o zasedání obecního zastupitelstva, které je veřejné a identifikovali také případné důvody zvýšení zájmu o toto zasedání.

„Pokud se teda nejedná o nějaký ožehavý téma, což většinou bejvá ustanovující schůze zastupitelstva, kdy se teda volí nověj starosta a jeho zástupce, tak díky tomu, že mají ty informace průběžně, pokud se to týká dejme tomu třeba nějakých těch investičních záležitostí

⁹⁰ Podrobněji o akci např. MĚSTO BROUMOV. Malé letní dovádění [online] Dostupné online z: http://www.broumov.net/vismo/akce.asp?id_org=1276&id=1421

jako byla v minulosti rekonstrukce školky, bývavba vodovodu, teď připravujem stavbu domova pro seniory, tak na ty zastupitelstva lidi nechoděj.“ Politik 2

„lidi se čím dál tím míň zajímaj prostě o chod tý celý obce. Prostě když děláme zastupitelstvo, tak jako máme 350 obyvatel zhruba a když děláme zastupitelstvo, tak nás je 7 zastupitelů a když se sejdou 2 až 3 lidi, který choděj občas na to zastupitelstvo ho navštívít, a jen občas se stane, že někdo přijde s nějakým problémem.“ Politik 4

Lze tedy říci, že podle politiků je chování místních obyvatel, co se participace obecně nízké a aktivita závislá na řešených tématech. Občané jsou dle politiků schopni se zapojit při řešení konkrétních události (např. při problémech spojených s hrozbou těžení tzv. břidlicového plynu, příprava obecního plesu, ustanovující zasedání atp.), ale z pohledu politiků chybí soustavná organizovaná činnost ze strany občanů popřípadě je tato činnost roztříštěná a občané nespolupracují navzájem. Je ale otázkou, zda má vliv na neúčast místních na těchto veřejných projednáních jenom nezájem místních obyvatel nebo také může být na vině nevhodná volba času pro obecní zasedání.⁹¹ Zároveň je sporný také pohled na omezenou spolupráci mezi spolky, protože zejména v oblasti spolkové činnosti se členská základna v obcích překrývá (jednotliví členové jsou zapojeni ve více spolecích najednou) a spolupráce tak funguje na základě toho osobního působení ve více.

Další slabou stránkou participace z pohledu politiků je nevědomost místních obyvatel o možnostech participace. Někteří politici si uvědomují, že obce je třeba rozvíjet nejen pomocí udržování současného stavu, ale zejména prací s místními občany, tedy prostředky rozšíření prvků participativní demokracie. Chybí však znalosti o možných způsobech, jak místní obyvatele do problematiky vtáhnout a informovat je. Kromě zmíněných setkání pro seniory v Broumově žádné z dotazovaných zastupitelstev nepořádá veřejná setkání nebo jiné způsoby setkávání s občany.

Neuvolnění zastupitelé jsou pak příliš vytiženi a málokdy jim zbývá dostatek času a energie na hledání způsobů řešení rozvoje obce.

⁹¹ Např. v obci Šonov se zasedání zastupitelstva koná vždy od 17:00, což může být limitující vzhledem ke skutečnosti, že většina obyvatel dojíždí za prací mimo obec.

„ ještě když vlastně nikdo z nás není uvolněnej tady v Šonově, všichni máme svý zaměstnání, svoji práci takže .. pokud se věnujeme obci a činnosti pro obec, tak to děláme ve svém osobním volném čase a to pak člověk musí přemýšlet no.“ Politik 2

Je zajímavé, že problém odchodu mladých lidí, který byl identifikován jako jedna z hrozeb v Programu rozvoje Broumovska,⁹² není většinou politiků jako problém pocíťován. Podle politiků se většině obcí daří udržet mladé v místě. Pouze jeden zastupitel zmiňoval, že mladí odcházejí natrvalo mimo obec a důvody jsou jasně ekonomické.

„Samozřejmě je tady problém s prací, všichni mladý mizej pryč, takže v oslední době jsme třeba i při výtání občánek třeba .. teď 2 3 děti za rok. Dřív to bylo lepší. Takže většina mladejch odchází, je to hlavně kvůli práci.“ Politik 4

Skutečnost, že ve většině obcí dle politiků mladí i nadále zůstávají (pracují jinde, ale žijí v obci) by mohla mít pozitivní vliv na další angažovanost místních obyvatel a ukazuje se jako příležitost z pohledu politiků. Okrajovým tématem je podle několika politiků také otázka vztahu k regionu jako oblasti svého původu z pohledu současných seniorů, kteří jsou pováleční přistěhovalci. Tento problém spojený s problematikou celých Sudet už v současnosti ale vnímá jen menší skupina osob a není již aktuálním tématem.

V neposlední řadě zazníval mezi politiky zejména v menších obcích názor, že velkou slabinou jsou osobní vztahy, které bývají narušené často z příčin nyní již těžko zjistitelných a jen složitě řešitelných, z důvodu neúspěchu v předchozí spolupráci a nebo z důvodu nízkého pocitu sounáležitosti s místem.

„Tohle území bylo dosídlený v 45, takže nikdo tu není původní ..“ Politik 4

Osobní vztahy v obci mohou často znamenat vážnou hrozbu pro komunikaci v obci a v rámci rozhovorů se tomuto tématu dotazovaní raději vyhýbali.

Možnosti dalšího rozvoje politici spatřují na úrovni mezi obecní ve fungující spolupráci dobrovolného svazků obcí a spolupráci v rámci MAS, které vytvoří podmínky pro zlepšování a prohlubování vazeb mezi místními aktivními druženými a samosprávou, a to zejména rozvoje komunikace mezi všemi aktéry a vytvářením nových míst setkávání na

⁹² DSO BROUMOVSKO. Program rozvoje Broumovska. 2004. s.1 [online] Citace z 15.6.2014. Dostupné z http://dso.broumovsko.cz/images/stories/download/program_rozvoje/prb_celek_2004.pdf

formální i neformální bázi. Jako zásadní a často opakovaný bod zájmu do budoucnosti politici spatřují práci s mládeží, kterou je třeba zejména udržet v obci:

„Myslíme s, že když budou děti chodit sem do školy, tak přecijen budou mít jinej vztah k tý obci, než když budou odmalička jinde.“ Politik 4

A vzdělávat k aktivitě a vlastní iniciativě např. pomocí zapojování do organizace různých projektů.

„je to potom vidět při těch akcích města, ať už je to pouť, velikonoční trhy ted'ka budou, tam budou v podstatě to je záležitost těch místních škol.“ Politik 1

Silné a slabé stránky z pohledu politiků jsou tak zaměřeny obecně na rozvoj obce a všichni politici shodně uváděli, že je třeba zapojovat občany do života v obci. Zároveň je ale třeba říci, že se objevilo jen málo kroků ze strany obcí pro tuto spolupráci s občany. Důvodem mohou být jak nedostatečné finance obcí, které nemohou využít obecní rozpočet k této podpoře spolupráce. (Kromě města Broumov, které každoročně vypisuje grantovou soutěž na drobné projekty, funguje finanční podpora ze strany obcí pouze v omezené míře na provoz organizací NNO) Dalším důvodem, ale může být také omezené možnosti vytvářet prostor pro participaci občanů způsobená neznalostí možností zapojování. Kromě zastupitelstva Broumova nikdo v současnosti nezmínil, že by při řešení konkrétních problémů (rozhodování o investicích, tvorba územního plánu atp.) využíval participativní nástroje, jako je např. veřejné setkání diskuzní formou.

6.2.2. Silné a slabé stránky participace z pohledu aktivních občanů

Při rozhovorech s místními aktivními občany bylo osloveno několik neziskových organizací s různým zaměřením a rozsahem působnosti i někteří aktivní občané, kteří se zúčastní aktivně na rozvoji svého regionu a participují např. v MAS. Někteří aktivní občané jsou také zároveň politicky aktivní (působili nebo působí v zastupitelstvu), ale v rámci rozhovorů bylo zdůrazňováno, že se mají na kladené otázky dívat perspektivou aktivního občana a člena NNO.

Při hledání silných stránek současné politické participace a občanského zapojování se místní občané do značné míry názorově překrývají s názory politiků a úředníků. Poukazovali na to, že některé radnice podporují aktivně spolkový život i finanční pomocí.

„prostě v Broumově to funguje tak, že vlastně město dává příspěvky na činnost spolků, tomu, kdo si požádá, a pokud se prokáže určitou aktivitou a činností a prostě jakoby pochopitelný nějakým způsobem, tak má příspěvek na spolkovou činnost a i grant na určitou aktivitu, jo?“ Aktivní občan 3

Zejména pak spolupráce mezi organizacemi s působností po celém regionu, samosprávou a úředníky při realizaci pravidelných kulturních aktivit se ukazovala jako dobrá.

„existuje další platforma, která je zaměřená .. Destinační management Broumova, která nemá právní subjektivitu, ale existuje ... a tam se potkávají subjekty mezi sebou. Je tam MASka, je tam CHKO, města regionu, obce regionu .. a několik podnikatelů.“ Aktivní občan 1

Co se ukázalo jako velmi rozdílné pro vnímání jednotlivými dotazovanými, tak to byla oblast spolků. Jeden označený číslem 1 hodnotil, že situace zřejmě nikterak nevybočuje z republikového průměru:

„Je to tady stejně jako kdekoli jinde, jsou tady různé skupiny různých lidí, které dělají různé věci a úroveň jejich spolupráce je na různé úrovni a .. a .. a není tady nic co by se vymykalo“ A „spolupracuje se v kulturních projektech, rozvojových projektech, skrze nějaký organizace, instituce skrze nějaký aktivní lidi, který se snažej nějakým způsobem něco podnikat, ale to je všude, jestli mi rozumíte, jo?“ Aktivní občan 1

Tento aktivní občan vnímá ze svého pohledu, že rozvoj participace je třeba pojímat v mnohem širším kontextu. Své aktivity směřuje k celkovému rozvoji regionu za účelem zlepšení podmínek k životu na Broumovsku. Profesionalizací svých aktivit a provázáním s místními institucemi a samosprávami pak nabízí možnost dalšího rozvoje, který zároveň pomáhá i v jeho soukromých aktivitách, protože zvyšuje atraktivitu regionu pro potenciální zaměstnance. Tento způsob participace na veřejném životě se jeví při pohledu na jednotlivé aktivity v Broumovském regionu jako velmi úspěšný. Agentura pro rozvoj Broumova a další organizace spojený s jejím působením fungují právě takovým způsobem a navazují dlouhodobou spolupráci na místní úrovni se všemi důležitými představiteli autorit.

Další občan se o oblasti spolkové činnosti ve své obci vyjadřoval spíše v negativním pohledu, který podle něj vychází jak z historického kontextu – Fakt, že se jedná o prostor Sudet -, tak také spatřoval důvod neaktivity místních v omezené podpoře vedením obce.

Zároveň rezolutně odmítá, že by v případě jeho obce fungoval jakékoli dobrovolnické aktivity.

„To přeci musí cejtít každej, kdo v žije tý vesnici, že to(spolky – pozn. autora) je důležitý. A hlavně by to měl řídit starosta a zastupitelé a ty by měli mít největší zájem o to, aby to tady bylo.“ „je vidět ten přístup těch představitelů obce ke každému, kdo tady chce něco měnit, kdo tady něco dělá. ... ten bordel jim vyhovuje“ Aktivní občan 2

„Podívejte vesnice a v Sudetech vůbec by měly bejt postavený na spolcích. Na tom to stojí. ... Prostě spolky, to je důležitý.“ A „To na těch všeničících musí být, ... aby tady byly spolky, který ale budou aktivní.“ Aktivní občan 2

Třetí dotazovaný občan hodnotí úroveň spolkového života v obci z pohledu rozvinutosti spolků a dobrovolnické činnosti celkově pozitivně, i když naráží na problém toho, že chybí v této oblasti lídři, kteří by dokázali podněcovat lidi k aktivitě.

„já když někomu řeknu pojd', uděláme tohle. Musela bych bejt hodně konkrétní, musela bych říct „Pojd', Pepo“ a on půjde ten člověk, ale, že by mi Pepa sám řek „bylo by potřeba“ nebo „chtělo by to tohle“ tak to se neděje, vůbec se neděje.“ Aktivní občan 3

Důvodem pasivity občanů v oblasti občanské angažovanosti jsou dle tohoto dotazovaného zejména strach ze zapojení se spojený s neznalostí a chybějícími vzory a příklady dobré praxe. Podle dotazovaného tedy dochází k tomu Tento občan tak spatřuje problémy v participaci občanů zejména v nízké ochotě zastupitelstva obce aktivizovat obyvatele. Dále uvádí další důvody neaktivity občanů v nízkém vzdělání, v modelových příkladech místních rodin, které nevychovávaly své potomky k aktivitě a následně tedy nízké ochotě zejména mladých lidí, kteří na vesnici žijí, podílet se na veřejném životě.

„Voni (mladí lidé na vesnici-pozn. autora) nejsou schopný udělat svoji .. krok vlastní, překročit ten svůj stín a jít svojí cestou. To znamená třeba kandidovat“ Aktivní občan 2

Při výzkumu se ukázalo, že šíře tematického záběru neziskových organizací je poměrně široký (zejména se to týká kulturní oblasti, v ekologické oblasti velmi pomáhá rozvoji správa CHKO). Pro rozvoj občanské angažovanosti a politické participace se jeví jako velmi prospěšný přístup organizací spojených s působením Agentury pro rozvoj Broumova. Vedoucí osobnosti těchto organizací nabízejí možnost spolupráce a vytvářejí projekty, které udávají určitý směr. Chtějí zároveň předávat své zkušenosti, popřípadě fungovat jako

inspirace pro nově vznikající organizace, ale ne jako tmelící prvek spolkového života, ale jako pořadatel rozvojových a inspirativních projektů.

„nám nestačí udělat si tady výstavy a vlastně vytvářet si ten pravej spolkovej život, to není to co dělá Agentura, a dělat spolky, ... my se snažíme jakoby profesionální prací rozvíjet projekty, který můžou přispět k zvyšování toho sebevědomí toho místa.“ Aktivní občan 1

Za slabiny politické participace a zapojení občanů jsou z pohledu místních občanů považovány např. „maloměstská mentalita“,

„já to strašně přisuzuju takový ty maloměstský jakoby mentalitě.“ Aktivní občan 3

Podobným problémem se zabývali i ostatní aktivní občané, i když používali jiná označení. Právě problém zastaralého způsobu uvažování a odmítání nových přístupů vycházející z silného vlivu tradiční rodiny a starších obyvatel na mladší generaci, kteří pak nevyhledávají nové možnosti.

„neuměj komunikovat, styděj se a nevěřej si. Voni byli, mě to připadá, vychovávaný, že je doma ty rodiče přetloukli primitivníma argumentama“ Aktivní občan 2

A omezená aktivita většího počtu obyvatel (větší počet obyvatel se zapojuje do veřejného života pouze jako uživatelé) je hlavním problémem a ohrožením pro budoucí rozvoj participace na Broumovsku také z pohledu aktivních občanů. Z pohledu aktivních občanů také zazněla určitá obava z toho, že místní lidé pociťují vůči aktivním osobám určitou podezřívavost, které se pak projevuje pasivitou vůči snahám těchto aktivních občanů. Aktivní občané pak také ztrácejí motivaci znovu se pokoušet přesvědčovat znovu osoby, které již odmítly nebo nějak jinak negativně reagovaly na jejich projekty.

„už se mě pak jakoby špatně navazuje pak jakoby znova vztah s někým, kdo mě několikrát řek nebo projevil nějakou negativní ... reakci“ Aktivní občan 3

Dva ze tří dotazovaných navíc pociťovali zásadní problém v současném politickém prostředí v oblastech, kde působí. Zatím co u dotazovaného označeného jako Aktivní občan 3 vychází nespokojenost spíše z narušených osobních vztahů s představiteli obce, u dotazovaného označeného aktivní občan 3 je důvodem nedůvěra v politiky a úředníky obecně.

Šance na zlepšení situace občané spatřují zejména v podpoře místními samosprávami a institucemi, a to zejména v tom smyslu, že veškeré aktivity či úspěchy dosažené v obci či regionu budou obcemi a dalšími institucemi propagovány dostupnými prostředky (www, Facebook, tištěné zpravodaje, letákový výlep atp.). Dále pak se všichni dotazovaní shodují na důležitosti práce s mládeží, která by měla být pravidelně informována o skutečnosti, že se v regionu dějí různě zaměřené aktivity, a zároveň by měla být podporována v získávání zkušeností i mimo region. Tyto zkušenosti pak mohou místní mladí využít při dalším rozvoji vlastního regionu.

6.2.3. Silné a slabé stránky participace z pohledu představitele veřejné správy

Představitel místní veřejně správní instituce – správy CHKO představoval důležitý článek v rámci procesu výzkumu. Správa CHKO má pravomoc na celém území Broumovska a ovlivňuje tak zejména rozvoj obcí a aktivity občanů ve volném prostoru. Zaměření správy CHKO je zejména vytváření limitů a omezení vzhledem k předmětům ochrany, zároveň ale správa CHKO pociťuje potřebu podílet se na rozvoji regionu, a tak působí v oblasti osvěty a pomoci např. poradenstvím při tvorbě rozvojových plánů nebo při vytváření projektů jednotlivých NNO.

„Můžu samozřejmě postupovat jako tradiční správní orgán a vyčkat až se setkáme s projektem ve chvíli, kdy k nám dorazí v mašličkách a pak ho nechat posoudit z hlediska vlivu na životní prostředí a my to rovnou tak zvaně zamáznem. A ... to je poněkud kontraproduktivní činnost a nemůže dopadnout z principu dobře.“ Úředník 1

„Proto je .. se nám tady ukazuje, zatím to tady tak funguje, pro obě strany nebo pro všechny strany výhodné, když se správa CHKO účastní těch rozvojových projektů od samého začátku.“ Úředník 1

Spolupráce s místními samosprávami a místními NNO, tak probíhá v mnohem širším měřítku v neformální rovině, než jaké je stanoveno zákonem a správa CHKO, tak poskytuje možnost lepšího rozvoje regionu. Jedná se tedy i za jejich pohledu o silnou stránku podporující participaci. Tento způsob navazování neformálního partnerství se jeví jako přínosný pro obě strany, ale vyžaduje vysokou míru vlastní aktivity od všech aktérů a je jen omezeně rozšiřitelný mezi další úředníky. Důvodem může být také vnímaná nedostatečná personální obsazenost jednotlivých úřadů a velká administrativní náročnost současné správy.

Tyto dva faktory mají velký vliv na nižší ochotu se zapojovat do problematiky rozvoje regionu a závisí na osobě jednotlivých úředníků, kolik jsou schopni a ochotni investovat více času a energie nad rámec svých povinností. Tento jev lze potvrdit také nízkou ochotou úředníků zapojit se do samotného výzkumu.

Při identifikaci slabých stránek a limitů rozvoje participace v regionu opět zazněl ze strany správy CHKO názor, že důležitým vlivem zejména omezený vztah k Broumovsku jako lokalitě svého původu.

„Tady mi to prostě vidíme a my jsme tady prostě poznamenaný tím, že máme 60 let od války, třetí generace? A já mám pocit, že to je pořád málo. Není to ztracený, ale .. ale teprve teď ti co žijou teď v těch sudetských vesnicích, já myslím, že až teď vnímají, že je to jejich vesnice, jo? Že to není jen nějaká vesnice, ve který se nějak ocitli.“ Úředník 1

Zároveň je pro úředníky často složité vzhledem k jasně striktně pravomocem zasahovat do politické participace z titulu svého úřadu, a tak jsou nuceni zapojit se do těchto procesů jako občané, což se setkává s nepochopením ze strany místních občanů, kteří nemají jasnou představu o těchto stanovených pravomocech popř. mají jen omezený rozhled (a vzdělání) a nedokáží v rámci vytváření vlastních projektů správně postupovat.

„Když se tady podíváte na gausovu křivku a promítnete si tam vzdělanost, tady v regionu, tak to z toho musí samozřejmě vypadat. Ono to samozřejmě není jen o tom, ale to vzdělání je důležitý. Pokud jsem nebyla dál než krajském městečku, tak .. tak jo můžu něco geniálního vymyslet, já nebudu říkat, že ne, ale je třeba vzít určitý odstup, nadhled, dobře pochopit kontext Broumova a dobře odhadnout jako možnosti toho regionu“ Úředník 1

Fakt, že úředníci jsou často vysokoškolsky vzdělaní a tvoří tak vzdělanostní elitu regionu zvyšuje jejich zapojování do rozvoje regionu z titulu místních občanů, ale využívají zkušeností a známostí ze své úřednické praxe.

Slabou stránkou vnímanou správou CHKO jak v rámci příprav jednotlivých projektů, tak také v případě samotné participace jedinců či sdružení je opět zmíněné narušení vztahů způsobené nedůvěrou většiny občanů v aktivní občany.

„Ale to co to (participaci a zapojování – pozn. autora) zejména brzdí je typická česká vlastnost, taková ta podezřívavá závist. Co ono ale za tím je, že on to dělá, co on z toho má, že to dělá. Bohužel se neptáme, co z toho máme my.“ Úředník 1

Šance na zlepšení je právě v práci s běžným občanem a rozšíření obecných znalostí o problematice politické participace a občanské angažovanosti a zejména v působení na mladou generaci. Podle úředníků by bylo vhodné se v rámci snah o rozvoj těchto témat zaměřit na výuku na obecných občanských znalostí, a to jak pro místní občany (s důrazem na učitele), tak právě zejména na mládež.

„A .. já si myslím, že by mělo smysl působit i na kantory. To je skupina, která se až tak neobnovuje, je vzdělaná a pracuje s tou mládeží a pokud mezi těmi kantory budou takový ti pozitivní ohníčky, který budou aspoň omezenou skupinou něco dělat a ukazovat, že se dají věci okolo měnit, pak je tu naděje, pak se tak základna pro tu aktivní skupinu mohla být širší a mohla by postupně dorůstat.“

„a vést ty děti k tomu, že svým přičiněním můžou věci měnit, že můžou svým přičiněním měnit veřejný prostor, že můžou změnit věci veřejné.“ Úředník 1

Ústředními tématy pro školení by tedy měla být podle úředníků zejména výuka k hlubší spolupráci mezi aktéry v regionu se zvláštním důrazem na děti a mládež. Vhodnými prostředky pro předávání těchto znalostí jsou dle úředníků příklady dobré praxe z dalších částí ČR nebo z blízkého okolí. V neposlední řadě by se pak vhodným tématem pro školení jevil úředníkům rozvoj komunitního života v obcích, který je úzce spojen s předchozími tématy.

6.3. Závěr

Všechny skupiny dotazovaných osob se v rámci svých rozhovorů přicházely se osobitými pohledy na problematiku politické participace a občanské angažovanosti. Každá ze skupin spatřovala silné a slabé stránky v poněkud jiných oblastech.

Popis participace na Broumovsku se značně lišil. Politici spatřují participaci ze svého pohledu spíše jako aktivitu občanů při správě obce (např. při zasedáních zastupitelstva), ale málokteré zastupitelstvo využívá další nástroje pro rozšíření této spolupráce. Pasivita občanů je tak vnímaným problémem, ale chybí soustavná snaha ze strany radnic o nápravu tohoto stavu. Vlastní aktivity zaměřené na rozvoj kulturního, sociálního a spolkového života jsou podporovány, ale nejsou zahrnuty do správy obce jako partner. Aktivní občané tento stav vnímají a snaží se působit jak na zastupitelstva svou činností, tak se snaží někteří aktivně zapojit do správy obce (např. vstupem do zastupitelstva) a tím dosáhnout vlivu potřebného

pro další rozvoj participace v regionu. Vystává otázka, jestli nejsou pak tito aktivní občané s politickou působností ve střetu zájmů, když mohou rozhodovat o případných finančních dotacích pro aktivity v rámci vlastních NNO i případných jiných NNO, které o finance žádají. Z pohledu úředníka je participace omezena zejména malou snahou místních obyvatel o vlastní rozvoj v oblasti vzdělání a všeobecného přehledu, který ale také pramení z nedostatečné podpory státu ve vzdělávání v těchto oblastech.

Jednotlivé skupiny vnímají nejčastěji jako silnou stránku dobře fungující spolkový život. Je třeba ale říci, že tradiční spolky (míněno dobrovolní hasiči, myslivci, kluby seniorů atp.) jsou v rámci regionu zastoupeny v poměrně vysokých počtech, ale je otázkou nakolik jsou tyto spolky aktivními a jaký mají vliv na rozvoj aktivit v rámci jednotlivých obcí a regionu. Co se objevuje jako zajímavá skutečnost je uvědomění si potřeby spolupráce a setkávání jednotlivých aktérů, ale chybí konkrétní způsoby, jak se setkávat. Tato setkání pak mají za účel vytvářet síť vztahů a známostí, které mají následně pomoci při řešení problémů v regionu.

Právě narušení vztahů mezi jednotlivými aktéry i obecně mezi obyvateli regionu je možné identifikovat jako jednu z největších slabin participace na Broumovsku. Vztahy, které vycházejí třeba již z mnohaletých neshod, se jen těžko napravují a není možné je jednoduše napravit a to má zásadní vliv na odmítání spoluúčasti na jednotlivých aktivitách v rámci snah o rozvoj regionu.

Další důležitou slabinou, která zaznívala téměř u všech dotazovaných v menší či větší míře je skutečností, že region Broumova je pohraničním regionem, který byl po druhé světové válce zcela vysídlen a existuje tedy, zejména u střední a starší generace, velmi omezený vztah k tomuto místu jako místu svého původu. Ve spojení s omezenou nabídkou pracovních míst a s tím spojeným častým odchodem mladých za prací do jiných regionů je právě omezený vztah k místu jedním z největších limitů rozvoje aktivní participace v regionu.

Pro rozvoj regionu se jako nejdůležitější možnosti a příležitost všem aktérům jeví působení na mladou generaci. Všichni aktéři se shodují na nutnosti budování vztahu k regionu a místu. Zajímavá je pak snaha aktivních občanů okolo Agentury, která se snaží vytvářet v rámci regionu zajímavé aktivity také s ohledem na atraktivitu nejen pro mladé, kteří vystudují mimo region, ale také pro nové potenciální pracovníky.

7. Výstupy výzkumu a identifikace silných a slabých stránek a doporučení do budoucna

Na začátku této diplomové práce jsem si stanovil jednotlivé cíle, dílčí cíle a hypotézy, které postupně vedly po jednotlivých krocích až k tomuto závěrečnému shrnutí, které bude nyní následovat. Postupně jsem se přes výzkum obecných podmínek participace v České republice propracoval až ke konkrétní podobě participace v regionu Broumova, který jsem zpracoval nejdříve z dostupných zdrojů informací a dat a následně jsem za pomoci rozhovorů se důležitými aktéry participace v tomto regionu hledal co možná nejkonkrétnější možné faktory participace v tomto regionu. Pomocí teorie participativní demokracie jako nástroje zvyšujícího zapojování občanů a spolupráci klíčových aktérů jsem nejdříve vytvořil hypotézy, které jsem ověřoval na základě dostupných dat a výzkumů a jejich potvrzení či vyvrácení jsem se věnoval v závěru kapitoly 5. Nyní shrnu základní body, které se v rámci ověřování hypotéz objevily.

Na rozdíl od hypotézy se ukázalo, že politická participace občanů během komunálních voleb v rámci vesnických regionů je poměrně vysoká a převyšuje celorepublikový průměr, zájem občanů o politiku v místě jejich bydliště se tak zdá být vysoký.

Aktivita a občanská angažovanost občanů se ukázala oproti hypotéze srovnatelná s ostatními podobnými regiony i celorepublikovým trendem. Angažovanost občanů je v současnosti spíše jevem jednotlivců a vlivů, které vedou občany k aktivitě je velké množství, které se dá jen velmi složitě popsat.

Dvě další hypotézy se ukázaly jako velmi složitě ověřitelné pomocí studia dat a výzkumů, a proto byly využity jako základ pro tvorbu výzkumných otázek v rámci rozhovorů. Tyto otázky byly shrnuty a odpovězeny v závěru kapitoly 6.

Finálním výstupem po zpracování všech předcházejících kroků bude níže uvedený soupis jednotlivých silných a slabých stránek participace v tomto regionu z pohledu dostupných dat a pohledu místních aktérů. Tento soupis jednotlivých identifikovaných vlastností nemusí být pro daný region vyčerpávající a záleží nejen na konkrétních zvolených hypotézách a otázkách, ale také na složení výzkumného vzorku dotazovaných. Zároveň ale popisuje danou situaci v regionu z pohledu oslovených důležitých aktérů.

Silné stránky participace na Broumovsku

Funkční spolkový život a široká základna etablovaných NNO.

Silná základna aktivních lidí, lídrů.

Vysoký zájem obyvatel o místní volby.

Dobře fungující DSO a MAS.

Dobře fungující dobrovolnictví.

Dobře nastavené komunikační kanály mezi jednotlivými aktéry.

Funkční podpora regionu ze strany místních významných zaměstnavatelů.

Zajímavé kulturní projekty navázané na historické památky.

Ochota správy CHKO k spolupráci.

Slabé stránky

Narušené mezilidské vztahy na úrovni obcí i regionu.

Historické břemeno Sudet.

Strach obyvatel z participace.

Maloměstská mentalita spojená se závistí.

Nízká úroveň vzdělání v regionu bez možnosti vyššího vzdělání.

Chybějící propagace úspěšných lokálních projektů či aktivních občanů.

Příležitosti

Rozvoj regionu, jako turisticky atraktivního regionu pro místní obyvatele i pro širší okolí.

Rozvoj regionu jako místa pro život.

Prohlubování spolupráce mezi místními aktéry a navazování hlubších vztahů na formální i neformální úrovni.

Vytváření míst setkávání důležitých aktérů na formální i neformální úrovni.

Práce s mládeží a dětmi jako zdroj budoucích aktivních občanů.

Rozvoj samostatných aktivit místních občanů na základě příkladů dobré praxe.

Hrozby

Ztráta zájmu mladých lidí a jejich odliv z regionu.

Vyčerpání současných aktivních občanů bez možnosti nahradit je novými.

Prohlubování problému mezilidských vztahů.

Postupná centralizace státní správy do větších měst a tím ztráta určité autonomie obcí.

Při řešení problematiky participace jsem narazil na důležitý jednotící prvek. Participace je jedním z nástrojů podpory a rozvoje demokracie a jako takový se bez opory místních občanů neobejde. Tento fakt si uvědomují nejen jednotlivý důležití aktéři a právě rozvoj a zlepšování komunikace a prohlubování partnerství mezi aktéry pro další rozvoj venkovských regionů je v rámci participace naprosto nezbytný. V rámci malého regionu, jako je Broumovsko, jsou však důležitým aspektem pro vlastní participaci také osobní vztahy, které jsou často velmi zásadně narušené, a z toho následně vyplývá neochota k rozvoji spolupráce. Cesty, které by mohly k rozvoji této spolupráce dospět, jsou ve vnímání jednotlivých aktérů dosti rozdílné, ale opět nacházejí shodu v tom, že nejdůležitějším prvkem, který je třeba pojmout novým způsobem a dlouhodobě jej rozvíjet je práce s mladou generací. Nástroje k této práci spatřují opět různé, ale nejuniverzálnější způsobem je práce pomocí vzdělávání mladých v občanských dovednostech a rozvoji občanského vzdělávání vůbec. Bez hlubšího vztahu k místu odkud mladí lidé pocházejí a bez možnosti kulturního vyžití, nebudou mít mladí v budoucnu téměř žádnou motivaci se do regionu, jakým je Broumovsko vracet nebo dokonce nově vydávat. Problému jsou si vědomi jak místní samosprávy, tak také místní zaměstnavatelé, a tak již nyní připravují programy rozvoje této oblasti, čímž jsou zřejmě trochu napřed oproti jiným podobným oblastem.

8. Seznam literatury

8.1. Seznam použitých knih a odborných článků

ARNSTEIN, S. R. A „Ladder Of Citizen Participation“. in: Journal of the American Institute of Planners, 35:4, s. 216-224. 1969.

ARNSTEIN, S. R. A „Ladder Of Citizen Participation“. in: Journal of the American Institute of Planners, 35:4, s. 216-224. 1969.

BERNARD, J. „Participace a partnerství na lokální úrovni v českém sociálním výzkumu:“. 2007. s 28 in: NEJDL P., ČERMÁK d. (eds.). Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. 2007.

BRUSTMANOVA, J. „Program obnovy venkova a jeho význam pro vybrané obce a mikroregiony.“ Diplomová práce. Masarykova univerzita. Brno. 2008.

ČAPKA, F. SLEZÁK, L. VACULÍK, J. „Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce.“. Brno : Akademické nakladatelství CERM. 2005

ČERMÁK D., STACHOVÁ J. „Občanská participace na lokální úrovni.“ Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i..2007

ČERMÁK D., VOBECKÁ J. a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i..2011.

DIMTEROVÁ, G. KAHLEROVI, H. a A. „Obec Šonov“ Fochheim.Heimatkreis Braunau. 1981.

FLEISCHMANOVÁ, E. Zapojení zadavatelů do procesu komunitního plánování sociálních služeb. Diplomová práce. Brno. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2012.

FRIČ, P. Aktivity a potřeby neziskových organizací v České republice. Praha. Agnes. 1998.

FRIČ, P., NEKOLA, M., PRUDKÝ, L. „Veřejnost a elity jako aktéři modernizace.“ Praha: CESES FSV UK. 2005. Dostupné online z: http://ceses.cuni.cz/CESES-20-version1-sesit05_09_fric.pdf

HALFACREE, K., KOVACH, I., WOODWARD, R., Leadership and Local Power in European Rural Development. Aldershot, England. Ashgate, 2002.

HOWARD, M. M. The Weakness of Civil Society in Post-Communist Europe. Cambridge: Cambridge University Press. 2003.

CHROMÝ P., JANČAK V., MARADA M., HAVLÍČEK T.: Venkov – žitý prostor: regionální diferenciacie percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku in: Sborník ČGS, ročník 2010.

ILLNER, M. „Institucionalizované formy spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě a jejich regulace“. in: ČERMÁK D., VOBECKÁ J. a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Sociologické nakladatelství a Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.. 2011.

JEŘÁBEK, M. (ed.) Geografická analýza pohraniční České republiky. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 1999. Dostupné online z: http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/139_99-11wptext.pdf

KOLEKTIV AUTOR“. Encyklopedický slovník, Praha. Odeon. 1993.

MAJEROVÁ, V., Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita. Praha. 2005.

MANSFELDOVÁ, Z., KROUPA A. Participace a zájmové organizace v České republice. Praha. SLON, 2005.

MAŘÍKOVÁ, P. Migrace na českém venkově - nástin problematiky. Vědecký článek. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta. 2012. Dostupné též online z http://tt.pef.czu.cz/Files/3_printVersion_183.pdf

MÜLLER, K. jr. Češi a občanská společnost: Pojem, problémy, východiska. 2. vydání. Praha. Triton. 2003.

NEJDL P., ČERMÁK d. (eds.). Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. 2007.

REKTOŘÍK, J. a kol. Organizace neziskového sektoru – 3. vydání. Ekopress. 2010.

SALAMON L. ANHEIR, H. The emerging sector. Baltimore. The Johns Hopkins University. 1998.

SKOVAJSA, M. Občanská společnost a demokratický stát. in: Skovajsa a kol. Občanský sektor – Organizovaná občanská společnost v České republice. Praha. Portál. 2010.

ŠVIHLÍKOVÁ, I. Globalizace a krize, souvislosti a scénáře. 2010. Grimmus. Praha.

TROJAN, E. Tak přísahali. Ústí nad Orlicí. OFTIS. s. 281 – 290. 2001.

VAJDOVÁ, Z. (ed.). Aktéři rozvoje regionu, Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. 2008.

VERBA, S., SCHLOZMAN, K.L., BRADY H. E. Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics. Cambridge: Harvard University Press. 1995.

VERBA, S., NIE, N. H. Participation in America : political democracy and social equalit.. New York. Harper & Row.s.. 1972.

WAGNEROVÁ, G. Spor o participační demokracii na české politické scéně po roce 1989. Vědecký článek [online] Dostupné online z: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/234-spor-o-participacni-demokracii-na-ceske-politicke-scene-po-roce-1989.html>

WESTHEIMER, J. „On the relationship between political and moral engagement“ in: OSER, F.K. and VEUGELERS, W. (eds). Getting involved: Global citizenship development and sources of moral values. Rotterdam. SensePublishers. 2008.

WESTHEIMER, J a KAHNE. J, What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal. 41(2). 2004.

STANĚK, Tomáš. Odsun Němců z Československa 1945-1947. Praha : Academia ; Naše vojsko. 1991.

8.2. Prezentace a materiály dostupné online

DSO BROUMOVSKO. Program rozvoje Broumovska. 2004. [online] Citace z 10.6.2014 Dostupné z

[Http://dso.broumovsko.cz/images/stories/download/program_rozvoje/prb_celek_2004.pdf](http://dso.broumovsko.cz/images/stories/download/program_rozvoje/prb_celek_2004.pdf)

MIČKA, P. OBČANSKÁ PARTICIPACE V PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE. PPT prezentace. Ostrava. 2005. [online] citace 13.6.2014. Dostupné online z: <https://www1.osu.cz/home/Rumpel/WORKSHOP25.-26.5.2005/Micka%2520participace.ppt>

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA BROUMOVSKO+. Představení MAS. [online] Citace z 10.6.2014. Dostupné z:

http://www.mas.broumovsko.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=70

MAŘÍKOVÁ, P. Vylidňování českého venkova – minulost a současnost. 2010. Dostupné online z http://www.agris.cz/Content/files/main_files/73/151543/993Marikova.pdf

OECD, OECD REGIONAL TYPOLOGY [online] 28.3.2013. Dostupné z: <http://www.oecd.org/regional/regional-policy/42392595.pdf>

PERLIN, R. Vymezení venkova. [online] citace 28.3.2013. Dostupné z: <http://geography.cz/wp-content/uploads/2013/02/Perl%C3%ADn-vymezen%C3%AD-venkova-pro-pot%C5%99eby-PRV.pdf>

8.3. Webové stránky

<http://www.mas.broumovsko.cz/>

<http://dso.broumovsko.cz/>

<http://www.zapoklady.cz/>

<http://www.aprb.broumovsko.cz/>

<http://www.volby.cz/>

<http://www.broumov.net/>

<http://julinka.polickej.net>

<http://www.stromodeni.cz>

<http://www.ulita.cz>

<http://www.czso.cz>

<http://www.justice.cz>

<http://pkb.broumovsko.cz/>

8.4. Zákony

Ústavní zákon č. 1/ 1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/ 1997 Sb., 300/ 2000 Sb., 448/

2001 Sb., 395/ 2001 Sb. a 515/ 2002 Sb.

(Ústava České republiky)

Ústavní zákon č. 2/ 1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/ 1998 Sb.

(Listina základních práv a svobod)

Ústavní zákon 71/2012 Sb. o zavedení přímé volby prezidenta

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č.128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 85/ 1990 Sb., o právu petičním

Zákon č. 22/ 2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů

Zákon č. 491/ 2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Zákon č. 130/ 2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů

Zákon č. 247/ 1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů

Zákon č. 62/ 2003 Sb., Zákon o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů

Zákon č.83/ 1990 Sb., Zákon o sdružování občanů

Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně některých zákonů a ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 227/1997 sb. O nadacích a nadačních fondech

Zákon č. 3/2002 Sb., O svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů

Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.

9. Přílohy

9.1. Příloha 1

Tabulky ČSU o počtech NNO v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje rozdělené podle právní formy NNO

Okres Náchod

	Zapsané organizace							Aktivní organizace						
	007	008	009	010	011	012	013	007	008	009	010	011	012	013
Na dace														

Na dační fond														
Ob ecně prospěšná společnost	2	4	5	5	6	6	3			0		0	1	2
Sdr užení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	05	32	70	89	09	23	69	32	79	74	77	00	12	41
Cír kevní organizace	6	1	1	5	5	1	7	8	7	6	4	2	3	1
Or ganizační jednotka sdružení	36	37	37	45	53	75	56	35	45	54	38	52	57	53

Okr HK

	Zapsané organizace							Aktivní organizace						
	007	008	009	010	011	012	013	007	008	009	010	011	012	013
Na dace	7	6	5											
Na dační fond	6	8	7	8	0	2	4	0	0	0	3	5	5	9
O becně prospěšná společnost	3	6	0	3	5	9	6	6	6	9	3	5	7	2

Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	103	155	181	243	284	347	425	49	53	96	21	49	83	12
Církevní organizace	3	9	7	3	3	3	2	6	0	0	1	8	3	3
Organizační jednotka sdružení	02	07	32	48	66	82	80	64	86	79	87	01	97	90

Okres Jičín

Nadace														
Nadační fond														
Obecně prospěšná společnost							0							
Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	48	73	97	13	29	42	65	83	42	36	43	50	41	26
Církevní organizace	3	3	2	4	5	2	1	2	3	1	5	1	0	6
Organizační jednotka sdružení	91	90	83	87	87	88	88	84	91	58	40	58	17	53

Okr. Rychnov nad Kněžnou

Na dace														
Na dační fond				0	0	0	0							
Obecně prospěšná společnost	1	1	2	2	3	5	7					0	1	3
Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	26	46	67	83	94	91	07	58	19	51	60	90	40	33
Církevní organizace	5	7	7	7	7	6	3	3	2	4	5	5	4	2
Organizační jednotka sdružení	07	11	16	28	50	76	64	61	92	9	01	09	19	11

Okr. Turnov

Na dace														
Na dační fond	6	7	7	9	9	0	0		0		1	3	4	5
Obecně prospěšná společnost	3	4	5	7	7	0	2			1	0	2	3	3

Sdr užení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	89	39	64	82	06	30	70	43	17	46	79	68	75	95
Cír kevní organizace	1	2	1	0	8	7	4	4	0	4	6	6	5	1
Org anizační jednotka sdružení	28	29	42	60	77	90	81	84	94	09	19	27	98	97

9.2. Příloha 2

Přepis rozhovoru s politickým představitelem města Broumova uskutečněný ve středu 20. března 2013

Tazatel: Ještě jednou pro záznam, můžu vás poprosit, jestli souhlasíte s tím nahráním a zpracováním údajů
Dotazovaný: Souhlasím
Tazatel: Tak abych vám vysvětlil, proč jsem tady. Já jsem z občanského ... pardon ... obecně prospěšné společnosti Agora Central Europe a společně se zahraničními partnery vytváříme společný projekt, který by měl dopřibližně dvou let vytvořit nějaký kocept toho, jak by se ... chceme vytvořit určitý program, který si klade za cíl vytvořit program, nějaký program na ... cvičení komunikace mezi Cvičení ... vytváření nových postupů komunikace mezi veřejnou správou, samosprávou a místními občany na .. v odlehlejších oblastech různých zemí. Jsou v tom v současnosti zapojeny Česká republika, Německo, Bulharsko, Estonsko a Portugalsko a v téhle fázi toho projektu potřebuju vytvořit nějakou představu toho, jak to v současnosti v těchto odlehlejších oblastech funguje v určitých oblastech. Zejména v určitých oblastech politické participace a nějakého ... zapojování občanů a proto jsem vlastně tady, abych se vás jako politického představitele zeptal, ... protože mě jde konkrétně o celé Broumovsko, mě jde o celé Broumovsko, ale Broumovsko bez Broumova nejde pospat, protože jednak je největším sídlem, myslím, že má přibližně 8000 obyvatel z 17000 co má celé Broumovsko, takže skoro polovinu. Za druhé je hlavním činitelem v soupstě aktivit, jak jsem se dozvěděl a různě jsem zjišťoval. Takže mě jde to, jestli bychom si teď mohli sednout a vymyslet nebo .. vy byste mi mohl říct, co si myslíte, že v současnosti z vašeho pohledu starosty v Broumově, resp. Na Broumovsku záleží na tom, jak budete chtít .. v současnosti funguje, jak to jde, z toho pohledu politické participace a zapojení občanů. Jsou zde vidět někde určité limity, co by se mohlo ještě zlepšit, abychom tak vytvořili nějaký rámec toho, co by bylo možné školit .. nebo školit .. zlepšovat a pomocí této analýzy vytvořit nějaký plán těch prací, které bychom pak následně aplikovali tady ... vlastně spolupracuju s MAS Broumovsko, já nevím tam je paní XXX a další lidi. Přes ty nějakým způsobem se snažíme dosáhnout. Takže já bych se vás chtěl zeptat, jestli mi můžete říct, co sy v současnosti v Broumově, resp. Na Broumovsku funguje velice dobře z toho pohledu té politické participace. ... Myslím tím jak zapojování občanů, tak nějaká spolupráce mezi samosprávou a velkými veřejnými institucemi jako je třeba místní správa CHKO, která je místním důležitým hráčem...

Dotazovaný: Já nevím, jestli jste si zvolil zrovna nejlepšího člověka. Já jsem v některých věcech dost konzervativní nicméně ty .. instituce ty sdružení, který jste jmenoval jsou určitě důležitý já sám za sebe, jsem spíš toho názoru, že bysme ... měli fungovat tak, že ... by v postatě sme si měli ... neměli bychom si navzájem vadit (smích). Já mám rád, pokud je nějaká iniciativa, tak aby byla .. aby nebyla řízena, aby vznikala z iniciativy těch lidí, který to dělaj a mělo by se jí pomáhat v rámci nějaký možnosti ať už finanční nebo nebo minimálně jako podpora ... někoho stačí pochválit ... někoho stačí postrčit jenom tak aby von cítil, že má podporovanej, aby byl dobře vnímanej, nebo že je dobře vnímanej.
Tazatel: Můžete mi dát nějaký příklad? Já jsem sledovat, že tady v současnosti ... bohužel mi uniknul vlastně sraz spolku (klepání na dveře) ...
záznam je přerušen
Záznam pokračuje
Tazatel: tak já doufám, že to nahrává. Jo. Tak bavili jsme se o tom, jestli byste mohl uvést nějaký příklady dobrých projektů, který si myslíte, že byly úspěšný nějakým způsobem ..
Dotazovaný: Jednak jste zmínil spolkovou činnost, tak tam si myslím, že jsme ... oproti třeba nejmenším městům o krůček vepředějc, se nám podařilo aktivní .. aktivizovat lidi, který mají svý zájmy a dělaj .. dělaj tím pádem něco pro ostatní občany, přitáhnou k různým činnostem .. Dá se tam už teďka, že jsme provázaný, že ty spolky dokážou najít spolupráci mezi sebou.
Tazatel: Takže někde nějaký sítě, něco takový? V podobě toho, že seděje
Dotazovaný: No ...
Tazatel: Nebo takhle, překrejvaj se personálně nebo vztahama v tom smyslu, jestli ...
Dotazovaný: Vztahama
Tazatel:.. jo takže jakoby ta širší základna toho spolkového života. Já jsem sledovat, tak nějak co se tady děje.
Dotazovaný: Tak třeba na poli kultury, tam to je provázaný třeba i školy .. základní, ZUŠka potom tam do toho prostě jako se míchají ještě ... spolky který přispívaj, ať už to je Začít spolu, to jsou v podstatě romové a já to teď ze sebe takle asi .. musel bych si vzít tady co mám, abych vám mohl říct, kdo všechno do toho zapadá. Ale je to potom vidět při těch akcích města, ať už je to pouť, velikonoční trhy teďka budou, tam budou v podstatě to je záležitost těch místních škol. To není komerční akce, to je spíš, to, že se děti představj na veřejnosti a choděj tam zpravidla rodiče nebo příbuzný, babičky, dědečkové si jakoby něco koupit od dětí.
Tazatel: A když se zaměřím na to aktivitu těch občanů. Myslíte si, že to v současnosti v Broumově a na Broumovsku nějak funguje tak, že se nějak opravu občané zapojují nebo spíš přijímaj spíš tu snahu .. třeba těch zastupitelstev .. protože to je obecně problém, na který jsem narazil, když jsem připravoval to téma, tak na .. v řadě vesnic nebo obecně v odlehlejších oblastí, že je velmi aktivní zastupitelstvo a narazí na nezájem. Co si myslíte o tomhleto problému? Nebo je tady takový problém?
Dotazovaný: No tu je určitě vrstva lidí, který .. který nemaj zájem, ale .. když už jsme byli kultury, tak i tak kultura je tady taková jakoby dvouvrstvá. Tady dělá kulturu Agentura pro rozvoj Broumova, to je více méně takovej ... řekněme ... téměř profesionální sbor nebo skupina lidí, který dělaj tu kulturu a potom jsou tady, kteří dělaj tu kulturu ve svém volném čase, ty to dělaj pod hlavičkou Kultura Broumov a ty to v podstatě dělaj z nadšení. A do toho potom zapadaj různý ty spolupráce třeba se školama, různěma sdruženíma a tam máme ... spolek Opat, to jsou historici .. ty se zaměřujou na nějaký to historický umění nebo takovýhle věci. Ale to potom se doladuje třeba při svatováclavských slavnostech, tam dělali nějakěj historickéj průvod svatýho Václava a to jsou akce, který jsou jakoby spontánní. Je to organizovaný téma lidma, co maj chuť něco dělat ...
Tazatel: Takže tohle to jsou konkrétně, které pořádá, které se pořádají nějaké iniciativy občanů. Existuje něco, co pořádá město a jakoby do toho vtáhlo to veřejnost? Někaká podobná činnost tady?
Dotazovaný: No tak .. třeba podle ... Jsou teďka třeba za měsíc bude akce Cesta Broumovskými parky a to je sobotní záležitost, kdy se začíná na Alejce, a pak se asi osum zastavení různěch. Jde se před Alejku, park tady u Masarykovy školy a končí to v Olivětíně u školy, která je taky posazená v pěkným parčíku a tam choděj rodiče s dětmi a ty zastavení dělá městská policie, nemocnice nebo ty lékaři, kteří jsou v nemocnici, Ulita a je to tam takle poskládaný.

Tazatel: Takže je to jakoby složený z různých aktérů, kteří jakoby spolupracují a vytváří ten společný projekt. Chápu to správně.
Dotazovaný: No .. no.
Tazatel: Když se zeptám, myslíte si, že .. já se furt snažím nějak dopracovat k té aktivitě těch občanů. Myslíte si, že tady je nějaké pevné jádro aktivních občanů, okolo kterých se ta politická participace nebo ať už jakákoli participace odvíjí? Nebo to jsou spíš nárazové akce, kdy se objeví nějaké téma a lidi se jakoby aktivizují?
Dotazovaný: To propojení politický, když to vezmu na zastupitele, tak tam je to rozdělený tak, že Agentura pro rozvoj Broumovska má své ...zástupce nebo příznivce v zastupitelstvu a ty akce, který byly v posledních téměř třech letech a když já už letos vím, co se bude letos dít, tak to jsou soustavně akce, který se budou dít pod hlavičkou města, ale v tom jsou zapojený přímo ty spolky nebo ta kulturní komise, takže tam to je víc na tý dobrovolnosti.
Tazatel: Takže funguje tady dobrovolná činnost?
Dotazovaný: Určitě. ... Tak ono má to svoji logiku. Město dává určitou částku na granty a příspěvky spolkům na druhou stranu očekává nějakou aktivitu nějakou činnost, která přinese něco všem občanům a to jsou potom ty věci, který zapadaj prostě do toho programu, když se podíváte na Broumovský stránky, nebo na Naše Broumovsko, tak ten kulturní program na Broumovsku nebo když se teda bavíme o Broumově, tak je celkem bohatý. Kdo zvedne zadek (smích), tak si určitě najde to co, ...
Tazatel: Jo. A ... myslíte si, ... teď mi vypadala ta myšlenka .. ano už vím. Vy jste říkal, že Broumov poskytuje určité prostředky. Myslím, že teď končí nějaké výběrové řízení nebo možnost podávat žádosti. Je možné vstoupit jako nějaké sdružení s Broumovska do tohoto výběru nebo to je určeno jenom pro nějaká sdružení, která jsou přímo v Broumově.
Dotazovaný: Je to převážně, až na výjimky je to pro Broumovský, ale jsou akce, třeba tam ... třeba jak jsou závody psích spřežení, tak to jsou v podstatě Heřmánkovice a pořádá to sdružení z jiného města, ale tak ten příspěvek dostanou taky. Zrovna tak dostane příspěvek taky Agentura, která se vymyká tím, že je více méně profesionální, i třeba na Za poklady Broumovska, a dostává taky příspěvek, který je jakoby od města. Protože ten .. musí se prokázat v postatě přínos pro občany Broumova.
Tazatel: A existují v současnosti nějaké projekty na úrovni spolupráce s okolními obcemi?
Dotazovaný: No ...
Tazatel: Já vím, že tady funguje Dobrovolný svazek obcí. Překrývá se do značné míry s působností MAS, do které taky zasahuje jako důležitý hráč správa CHKO. A tam by mě zajímalo, jestli vznikaj nějaký projekty, který vycházej z této spolupráce, z toho, že jsou ty obce propojený a nějakým způsobem spolu komunikují a teda jestli do toho nějakým způsobem pronikaj nějaký místní občani.
Dotazovaný: Taková perlička to je spíš ... každý rok Dobrovolný svazek dělá Malé letní dovádění. Za každou obec nebo město soutěží tým sedmi lidí v různých takových sranda disciplínách a to je taková ta nejviditelnější akce. Potom samozřejmě ty aktivity jsou propojovány nebo jsem navzájem informováni o těch ... scházíme se každý měsíc a řeší se společné problémy, v té politický části. Třeba do toho zapadá akce na kola, Okolo Broumovska, který pořádaj Heřmánkovice a od Broumova dostanou taky příspěvek. Sice neznám tu ekonomiku tý akce, ale určitě dostanou nějaký příspěvek i od okolních obcí.
Tazatel: Dobře. A když se rozhoduje o nějakým .. Mě by zajímalo jak probíhá ten proces rozdělování příspěvků?
Dotazovaný: Grantová komise
Tazatel: Jo. Grantová komise. A ta je složená ze zastupitelů nebo jak je možné se stát členem komise?
Dotazovaný: To byla .. ta byla v podstatě před ... já si myslím, že v době, kdy jsem nastoupil po volbách, že jsem ji jmenovali. Jsou tam ... jsou tam zastupitelé, tuším tři. Zbytek jsou potom lidi, který maj určitý jméno tady v těch spolecích, že byli vybráni, že maj nějakou úctu těch ostatních, že se jim věří. Nejsem tam já, já tam jsem jenom u toho zahájení. Popřeju pěknou práci.
Tazatel: A jsou to teda nějaké významný osobnosti toho spolkového života? Chápu to správně.
Dotazovaný: Hmm (kývá)
Tazatel: A ... z toho pohledu politika, ještě se zkusím dostat k té politický participaci. Jakým způsobem tady funguje ... ? Já jsem teď koukal, že jste měli dvanáctého měli veřejnou schůzi pro

občany. Myslíte si, že tady toto funguje? Myslíte, že je to nějakým způsobem přínosný nebo si myslíte, že to není nějak přínosný? Jakože o to není zájem občanů. Já jsem narazil na vašich stránka na informaci ohledně toho, že proběhlo nějaké veřejné setkání s občany.
Dotazovaný: Jo tak to bylo pro seniory v ěčku (informační středisko města Broumov), kde v podstatě já je zvu. Je tam krátký kulturní program, protože to je poblíž MDŽ, pak vždycky uděláme s jednou ze škol krátký půlhodinový program, aby to nebylo tak suchý. A já pak krátce řeknu, co ve městě a oni se mě můžou zeptat. A v podstatě oni senioři jsou zas takový, že ... chtějí se zeptat, chodějí a voni jsou bych řek takový, tam se člověk doví v podstatě to, co vnímá ta generace.
Tazatel: Takže seniorská základna je nějakým způsobem aktivní, tím způsobem, že na těchto akcích pořádaných jsou schopní a ochotní se nejenom účastnit, ale vyjádřit své názory. V čem myslíte, že by bylo dobré se zlepšit nebo ... nějakým způsobem co by mohli ti občané udělat aby se víc zapojovali, jako nějaký ten limit z toho pohledu ... v čem si myslíte, aby se i mladší generace ... Já nevím jak to je, jestli se i mladší zapojují a nebo nezapojují, jak to tady přesně funguje. Obecně je většinou problém na venkově, když to řeknu takle, že spousta mladých odchází do větších měst. Nevím jak je to na Broumovsku, narazil jsem na různé názory, protože jsem už dělal nějaké rozhovory, že to někde funguje někde nefunguje, lidi odcházej nebo neodcházej. No .. obecně česká populace stárne.
Dotazovaný: Populace stárne jako na Broumově vyrostala spousta šikovných mladejch lidí a pravda je ta, že tady v podstatě to spektrum té nabídky na návrat je poměrně dost úzký, jo? Máme Vebu, která je limitována, je to významnej zaměstnavatel zatím, zaplat' pánbůh, ale Broumov není nafukovací.
Tazatel: Takže mladý raději za prací zůstávají spíš někde dál, ve větších městech?
Dotazovaný: Já z toho mám ten pocit. Neřek bych, že to je nějaký dramatický, ale třeba z Broumova nám lidi ocházej do Hejtmánovic nebo do Křinic, protože v podstatě třeba Spořilov tam je krásně vidět přes cestu se kouká Broumovák do Hejtmánovic. Maj tam menší daně.
Tazatel: Jo takhle.
Dotazovaný: Pozemky maj v podstatě levnější, než máme my v Broumově. Takže já si myslím, že ne všichni odchází, ale že se tam projevuje i to zůstanou na ty vesnici, protože ta má taky v podstatě své přednosti, zvlášť když je to takle přilepený.
Tazatel: A .. myslíte si, že když už jsme probrali ty seniory. Mladí, ty se zaměřují spíš na působení ven. Co nějaká střední generace, existuje tady nějaká aktivizace a aktivita nebo jsou spíš zaměřeni na ten pracovní život jak už to tak bývá? Jakože se zěmřujou na to, že musej vydělávat a moc se neangažují do toho, co se děje v jejich městě.
Dotazovaný: Já si nemyslím, že by tady byly lidi jakoby zavřené doma. Jsou samozřejmě takový, ale když se třeba podívám na rozpis sokolů jako v hale, tak tam je v podstatě problém se dostat nebo najít volnej termín. Spousta lidí funguje, ač třeba neorganizovaně, chodí cvičit zahrát si fotbal. Prostě tyhle aktivity tady jsou. Dokonce jsou i tlaky, aby město jako nabídlo větší možnost.
Tazatel: To mě zajímá, tyhle ty tlaky. To už musí bejt nějakým způsobem tlačeno do politické úrovně v tom smyslu, že asi nějak...
Dotazovaný:..Nějaká investice tam musí být ...
Tazatel: Za první nějaká investice a za druhé to musí projít nějakým schvalovacím procesem a tak. Todle teda nějak .. nějaké takové aktivity tady probíhají a ty občani teda .. Vychází to jako z nějaký podoby jednoho cíle nebo je to nějakým způsobem organizovanější?
Dotazovaný: Co se týče sportu, tak tam je takovým mluvčím Slovan Broumov, ale jsem ve spojení třeba i se školama, protože ty zařízení, který tady v Broumově jsou ..
Záznam se přerušil.

9.3. Příloha 3

Přepis rozhovoru s politickým představitelem obce Šonov uskutečněný 18.3.2013.

Tazatel: Dobrý den, už nahráváme. Já vás ještě jedou na záznam poprosím o to, jestli souhlasíte s nahráváním a s tím, že to pak následně bude anonymizováno a převedeno do podoby pro výzkum.
Ano, souhlasím.
Tazatel: Děkuji. Já vám vysvětlím, proč jsem tady. Jsem z orgnaizace Agora CE ve spolupráci s místní MAS a zahraničními partnery tady chceme vytvořit v příštích dvou letech ... v konečném důsledku by měl znamenat, že by se tady na Broumovsku zlepšila komunikace mezi místní samosprávou, veřejnou správou a místními občany. A jde, abychom vytvořili ten program, tak potřebujeme vědět, o co těm jednotlivým skupinám jde, v té komunikaci, co se potřebujou dozvědět, co si myslí, že tady v té komunikaci a spolupráci dobře funguje a co by bylo možný předat dál. Co si tedy myslíte, že tady dobře funguje z pohledu vás jako představitele samosprávy a pak tady má vliv na komunikaci a tím pádem i na participaci?
Tak co tady určitě dobře funguje, jsou webový stránky obce, kde zveřejňujeme všechny informace, co se týče nejen teda naší obce, tak taky i Broumovska, včetně informací od dopravní obslužnosti po dotační tituly. A pro naše interní záležitosti určitě Šonovský zpravodaj, kde teda jdou ty informace pro všechny i pro ty, co ještě nemaj internet, pro ty starší, kde teda jsou ty informace v tištěný podobě a můžou si je nějakým způsobem přečíst a případně uchovat a archivovat, jsou tak nějak jakože na šáhnutí.
Tazatel: Jasně. Funguje tady nějakým způsobem přímá komunikace? Chodí nějakí aktivní občané na zasedání zastupitelstva, které má být veřejné?
Tak ono je veřejné, my nikoho nevyhazujeme. Pokud se teda nejedná o nějaký ožehavý téma, což většinou bejvá ustanovující schůze zastupitelstva, kdy se teda volí nověj starosta a jeho zástupce, tak díky tomu, že mají ty informace průběžně, pokud se to týká dejme tomu třeba nějakých těch investičních záležitostí jako byla v minulosti rekonstrukce školky, bývstavba vodovodu, teď připravujem stavbu domova pro seniory, tak na ty zastupitelstva lidí nechoděj.
Tazatel: Ale v případě, že se objeví nějaké velké ožehavé téma, jak jste říkal, typu ta školka, tak jsou aktivní?
Jo jo. To jsou pak aktivní, přijdou se podívat a řeknou i dejme tomu svoje nějaký podněty, ale ... když to vezmu, že zastupitelstvo máme jednou za měsíc, někdy i častěj a jestli někdo přijde na ty jedno dvě do roka.
Tazatel: A je něco co vás v téhle komunikaci s občany omezuje? Třeba z výkonu ty funkce.
Ne. Ne. Nic. Protože ty, co chtěj, tak si čtou webový stránky a můžou do formuláře napsat svoje připomínky a mě to dojde a nějakým způsobem si to můžu přečíst doma. Máme na úřadě i schánku, kde to můžou lidi sepsat v písemný podobě. ... Prostě tím, že jsou informovaný, že nic netajíme nebo nedržíme pod pokličkou, tak nevzniká jejich potřeba.
Tazatel: Existujou teď nějaké akce na Broumovsku, kterých se účastní Šonov jako účastník? Když tady vidím vylepené různé diplomy, vy se asi účastníte Okolo Broumovska?
No, tak já jsem cyklista, ale to je spíš soukromá věc než, že bych za obec.
Tazatel: A je teď něco, co by obec dělala nedávno kromě těchto důležitých věcí, jako je školka a vodovod ... ? Třeba akce pro občany.
Určitě dětskej karneval. To je stěžejní a taková ta srdeční záležitost. Měli jsme o obecní bály, ale kvůli nezájmu jsme od nic upustili. Takže teď po dva roky bál nebyl. Určitě pálení čarodějnic a stavění máje, to je hodně využívaná záležistost a dělá se každoročně. Jeden čas tady i hasiči pořádali zábavu, jenže to taky utichlo a určitě myslivci jsou akční, určitě poslední leč, to bývá v prosinci nebo ještě v listopadu.
Tazatel: Aha. Co tady vlastně působí za spolky v Šonově? Nebo nejenom spolky ale i za nějaké aktivní občany.
Tak pokud má jít o ty živé spolky, tak určitě hasiči, takže SDHŠ, sbor dobrovolných hasičů Šonov, chovatelé, každý rok pořadaj výstavu včetně hudby a zábavy, takže chovatelé. Myslivci. ... a pak bych málem zapomněl na pana Pitaše, ktorej tady pořádá koncerty, takže pan Pitaš. A něco dělá ještě pak obec ve spolupráci s mateřskou školkou.
Tazatel: A jakým způsobem tady probíhá to domlouvání těch akcí a komunikování? Protože vlastně Šonov je pořád ještě pod ... myslím alespoň částečně ... pod CHKO
Jo. Tady je všude CHKOčko. Jo.

Tazatel: Tak jakým způsobem probíhá ta komunikace mezi správou CHKO a těmihle organizacemi. Řeší to nějak přes vás? Nebo komunikují napřímo?
Vzhledem k tomu, že všechny tyhle organizace mají vlastní právní subjektivitu a obec .. obec není jejich zřizovatelem, takže jednaj sami za sebe, tak pokud něco maj, tka jednaj napřímo.
Tazatel: Myslíte si, že by tady mohlo fungovat něco jako „tripartita“, to že by se nějakým způsobem sešli ty tři důležitý hráči, jak aktivní občané, resp. nějaká jejich sdružení, zastupitelstvo a ten velkej správce, ty úředníci nějakým způsobem by spolu ty projekty vytvářeli. Existuje tady něco takovýho?
Ne, to tady nefunguje. Otázka zní, jestli by to k něčemu bylo, nevím, jo?
Tazatel: Vy jste zmínil obecní bály, které skončili kvůli nezájmu. V čem si myslíte, že to spočívá, že nechodili mladý lidé nebo nechodil nikdo?
Když na takovej obecní bál přišlo víc přespolních než místních, bylo nás tam malonko, že by nás utloukli čepicema, tak jsem si jako říkal, má smysl věnovat čas a pílí tomu, aby tady člověk připravil něco, co potom tak nějak vyjde zase pomalu v niveč, ještě když vlastně nikdo z nás není uvolněnej tady v Šonově, všichni máme svý zaměstnání, svoji práci takže .. pokud se věnujeme obci a činnosti pro obec, tak to děláme ve svém osobním volném čase a to pak člověk musí přemýšlet no.
Jasně.
Lituju, že kdybych byl uvolněnej nebo bych byl nějakým způsobem na to měl víc času, tak bych se tomu i věnoval, ale ... já jsem zvážil svoje možnosti a ... pak jsem došel k závěru, že .. jestli někdo tancovat, tak tady má poslední leč popřípadě může vyrazit do okolí.
A existuje nějaká spolupráce s okolními vesnicemi? Vy jste říkal, že choděj přespolní. Existuje nějaká organizovaná spolupráce mezi vaší vesnicí a já nevím, třeba nejbližší vesnicí – Rožmitálem nebo ..?
Myslíte Otovice? Nejbližší vesnice ... Organizovaně ne to spíš jakoby takový spontánní. Optimálně pokud vím o nějaký akci, která je v Rožmitále nebo v Otovicích, tak já osobně se prostě seberu a jdu, jo? Ale tam se jdu podívat spíš jako .. osoba..
Takže neexistuje v současnosti nějaká..
..Kdyby to bylo ve vztahu obecní úřad v Šonově a obecní úřad Otovice, tak to zatím ne.
A třeba existuje to informování o těch akcích z okolí i tady? Jakoby v tom smyslu, když existuje bál .. vymyslím si to. Je třeba bál v Rožmitále a ..
Jo. Dokážeme si vyjít vstříc s tím, že jakoby na výlepových plochách se zveřejňují informace o .. voni celkově broumovsko jako celek, oni si to tady prostě zveřejňují a když k tomu je i nějakej materiál, tak to dám na obecní stránky popřípadě to lidi najdou v tištěný formě ve zpravodaji, to je ale pak něco .. nějaké akce, která je neobvyklá a mohla by zaujmout
Takže myslíte si, že spolupráce v rámci Broumovska jako celku, funguje celkově docela dobře v tom smyslu, že ty na obecní úrovni spolu ty obce komunikují? A komunikují spolu i jinak, nejenom ty na tý obecní úrovni?
Když já vám na tuhle otázku neumím odpovědět, protože já ... protože osobně já mám dobré velmi dobré vztahy se všemi starostkami a starosty na Broumovsku, takže voni poměrně dobře vědí, že většinou rád jezdím po zábavách a po plesech, takže já mám proježděný celý Broumovsko, co se týče říct, že plesová sezóna. Takže o těch informacích vím a prostě sednu a jedu takže ta komunikace tady je a není s tím problém, ale netvrdím, že když tu budou i jiný lidi, že to bude fungovat i nadále no.
Myslíte, že to je přímo na tý osobně, jo?
Tak. Přímo na tý osobě, těch osobních vztazích.
A myslíte si, že je možný tohle nějak rozšiřovat? Vytvořit něco, kde by lidi mohli vytvářet nějakou jakoby tu síť těch vztahů a i když by se pak změnilo zastupitelstvo? Zastupitelstva se jednou za 4 roky mění, aspoň částečně a
(záznam přerušen)

9.4. Příloha 4

Přepis rozhovoru s politickým představitelem obce Božanov uskutečněný ve úterý 19. března 2013

10. Tazatel: Já vás ještě jednou pro jistotu na záznam požádám jestli souhlasíte s nahráváním.
Dotazovaný: Ano.
Tazatel: Já vám vysvětlím, proč jsem se s vámi tady dneska sešel. Nevím jak s vámi paní Ručková mluvila nebo nemluvila
Dotazovaný: Ne. Nemluvila.
Tazatel: Já tady zastupuji o.p.s. Agora, která ve spolupráci s místní MASkou, místní akční skupinou vytváří pro Broumovsko popis současné situace, jakým způsobem tady probíhá komunikace mezi místním zastupitelstvem, místními akčními skupinami, místními akčními nebo aktivními občany a veřejnou správou v podobě třeba CHKO a tak podobně. Já bych se v vámi o tom chtěl dneska pobavit a zeptat se vás v podstatě, co si vy myslíte, že ... výsledkem toho projektu by mělo nějaké školení, které by mělo seztat dohromady všechny tyto cílové skupiny a mělo by je naučit nějakému novému způsobu jak spolu komunikovat, aby se zlepšilo prostředí ideálně tady na Broumovsku. A já bych se chtěl zeptat na to, včem si z pohledu politika myslíte, že v současném stavu vyniká .. ne vyniká, co je v současnosti dobrý. Co všechno funguje? Čímž bychom se mohli propracovat k omu, co má nějaké rezervy, co by se mohlo změnit, co by se mohlo zapojit do toho školení. Chápeme se?
Dotazovaný: No, částečně asi jo. To je ten projekt co má bejt společně s MASkou a z Evropských peněz?
Tazatel: Je to tak. Ten velkej evropskej projekt, kdy ještě s náma vlastně podobný výzkum vytváří ještě Němci v menší oblasti a Bulhaři. A my pak pojedeme na konferenci, kde se bude vytvářet ten základ toho školení a pak bude probíhat nějaká aplikace, pokus o aplikaci a pak teprve. Je to trochu na dlouhou trať, ale ta potřeba vědět o čem se vlastně máme bavit vyžaduje abychom tady zkoumali co vlastně je problém nebo co je v pořádku, abychom to srovnali s tím porovnáním toho zahraničí. Takže když já se vás zeptám, v čem ze svého pohledu politika vidíte silné stránky či pozitivního ve vaší obci.
Dotazovaný: Myslíte ve vztahu k těm organizacím jako je MASka?
Tazatel: Přesně tak, k aktivním občanům, který třeba choděj na zasedání zastupitelstva.
Dotazovaný: No ... nevím, jestli jste se obrátil na toho pravýho, protože přecijen ten pohled z toho města, tam těch složek a záloh mají daleko víc a určitě maj daleko víc zkušeností.
Tazatel: Tady jde o to, abychom se zaměřili opravdu na obce.
Dotazovaný: Jo. Tak pokud vezmu Broumovsko jako celek, tak si myslím, že dobře funguje spojení Dobrovolného svazku obcí, místní akční skupiny, agentury pro rozvoj Broumovska a tak dále. Tam už to několik let funguje velice dobře.
Tazatel: A můžete třeba uvést nějaké příklady čeho se to týká ta spolupráce? Jestli jsou z toho nějaký výstupy? Někjaký projekty?
Dotazovaný: MASka jaksi administruje evropský peníze a
Nahrávání přerušeno.

9.5. Příloha 5

Přepis rozhovoru s politickým představitelem obce Verněřovice uskutečněný ve čtvrtek 21. března 2013

Tazatel: Takže ještě jednou na nahrávací zařízení bych chtěl, jestli souhlasíte s tím, že se to bude nahrávat a následně zpracovávat.
Dotazovaný: Souhlasím.
Tazatel: Tak. Abych vám vysvětlil o co jde. Jsem z Agora CE a v současnosti děláme projekt, mezinárodní, který se zaměřuje na zjištění potřeb určitých odlehlých regionů v ČR, Německu, Bulharsku a následně Estonku a Portugalsku a snažíme se vytvořit nový program na rozvoj

<p>vzájemné spolupráce mezi místními politiky, úředníky a aktivními občany. Co v současnosti dělám je, že se snažím na Broumovsku pomocí rozhovorů zjistit, jak tady toto funguje. Jak tady funguje politická participace a jak tady vlastně funguje zapojování občanů, nějaká občanská angažovanost do nějakých procesů. Sem jsem se dostal, protože na projektu spolupracuju také s místní MAskou, takže .. Tak bych chtěl, jestli mi můžete říct jako představitel obce a politik, co si myslíte, že v současné době tady ve Verněřovicích v této oblasti funguje, co ne. Popřípadě, kde vidíte nějaké limity. Jde zejména o komunikaci a zapojování mezi vámi, občany a místními úředníky, jakože státními institucemi.</p>
<p>Dotazovaný: Jo. Jasně. No mi teď jako obec spolupracujeme s místní MAskou, budeme teď měnit .. dostali jsme projekt a budeme měnit okna tady na škole a školce. Takže třeba takovýchle věcí?</p>
<p>Tazatel: Jasně, tady jde zejména o to, jak tady spolupracujete, jak třeba s těmahle akčníma skupinama a jak to probíhá i ve vztahu třeba k ostatním obcím a jak k místním občanům, jakým způsobem tady vidíte z pozice politika, jak moc jsou lidi tady aktivní, co si myslíte, že tady fungovalo a funguje, co třeba moc ne. Případně také, kde jsou nějaké rezervy, co je možné zlepšit. Co by se mohlo tady rozjet?</p>
<p>Dotazovaný: Celkově tady ta společenská nálada celý tý obce tady, prostě ... lidi se čím dál tím míň zajímaj prostě o chod tý celé obce. Prostě když děláme zastupitelstvo, tak jako máme 350 obyvatel zhruba a když děláme zastupitelstvo, tak nás je 7 zastupitelů a když se sejdou 2 až 3 lidi, který choděj občas na to zastupitelstvo ho navštívit, občas se stane, že někdo přijde s nějakým problémem, když má na zastupitelstvo. Takže lidi v současné době jako, já nevím jestli jako jít i do tohohle, ale určitě i ta hospoda patřila dřív k těm střediskům veškerýho dění a především se tam spousta problémů ne vyřešilo ale řekl bych oznámilo, jo? Prostě někdo si tam prostě mohl stěžovat na tohle a tak, jo? Když to vidím dneska, tak jestli nám pravidelně chodí do hospody 20, tak je to ... prostě to nefunguje tak jako dřív, že prostě to... Na místní obecní akce a zábavy .. snažíme se, pořád je děláme, myslím si, že moc obcí tady v okolí už je nedělá, tak se nás sejde kolem 40. Teď jsem měli obecní karneval a tam se nás sešlo 70, což byl teda jakože úspěch, ale když si vezmete, že tady máme 350 lidí, taky tam bylo spousta lidí odjinud. Vedle tady máme vesnici Březovou, které teda jako sice patří pod Meziměstí, ale ty lidi jakoby spíš jako sem.</p>
<p>Tazatel: Takže říkáte, že jako úplně ti místní se teda nezapojují do těch ...</p>
<p>Dotazovaný: Lidi to moc nezajímá, každéj dneska kouká na počítač a facebook a podobně. My jsme třeba loni dělali územní plán, což si myslím, že je hodně důležitý dokument pro fungování obce a samozřejmě i ty občany a jestli se zajímalo .. jestli se 10 lidí, celkově o to zajímalo ... možná že na tom internetu víc, my se snažíme všechno vyvěšovat, a třeba ty lidi tam s tím byly spokojený. I když jsme obec, která jakoby nemá ambice se moc rozšiřovat, protože je tu domů i na prodej relativně dost, který se dá využít. Nemáme moc stavebních parcel, nebudou tu žádný satelitní městečka, protože problém je tu práce, že jo. Všichni mladý mizej pryč.</p>
<p>Tazatel: K tomu jsem se chtěl dostat, jestli tendle jev se tady objevuje.</p>
<p>Dotazovaný: No, takže v poslední době jsem i při vítání občánků třeba .. teď 2 3 děti za rok, tak je to úspěch. Dřív to bylo lepší. Takže většina mladejch odchází, je to hlavně kvůli práci.</p>
<p>Tazatel: Takže mladý tady nezůstávají a odchází.</p>
<p>Dotazovaný: My se samozřejmě tady snažíme .. my tady držíme školu, školku to je věc, co už v menších obcích nebývá. Mále školku, školu, první stupeň teda, malotřídku a ono nás to sice stojí třetinu rozpočtu, ale prostě byl to náš cíl, když jsme šli do voleb. Měli jsem cíl to jakože udržet, no. Protože si myslíme, že když ty děti vyrůstaj na tý vesnici, tak přeci jen mají jinej vztah k ní než, když jezděj od malička někam pryč.</p>
<p>Tazatel: Takže působení na děti považujete za důležitý?</p>
<p>Dotazovaný: Určitě. Určitě. Ale pokud tu nebude práce, tak tady ty lidi prostě nebudou no.</p>
<p>Tazatel: A když se zeptám existují ve Verněřovicích nějaká aktivní občané nebo sdružení? Spolky? Jak spolupracují s obcí?</p>

Dotazovaný: Působěj tady fotbalisti a taky hasiči. Hasiči už fungují taky čím dál hůř. A fotbalisti, to jsou prostě jenom parta lidí, který prostě si dělají nebo nedělají nic pro obec.
Tazatel: Takže nejsou nějak v kontaktu s vámi jako s obcí, že by šli ..
Dotazovaný: Přispíváme jim na provoz, pronajímáme jim hřiště včetně zázemí, ale aby dělali nějaký akce obce, tak to ne. Dělají si svoje fotbalový turnaje, kam samozřejmě pár lidí přijde, ale spíš jako... Hasiči teďka prostě jedou vlastně jednou za rok na soutěž, to je asi tak všechno jo? Ale zaplatí pánbů za každou ten .. V poslední době jsou tady aktivní důchodci, ty se scházejí a dělají různé.. tam to docela jako rozjíždí. Ostatní spíš upadají.
Tazatel: Existuje nějaká spolupráce mezi obcema? Já vím, že tady funguje DSO Broumovsko a tam v tom, v rámci toho něco probíhá?
Dotazovaný: Jo. Loni jsme právě to organizovali, dělá se soutěž. Malý letní dovádění. Každá vesnice vymyslí disciplínu, všechny co v tom jsou tak soutěží, a prostě loni to bylo tady, protože vesnice, která to vyhraje, tak to potom pořádá. Takže to je taková společná kulturní akce, jinak jako v té kultuře se moc nepořádají ... jo další věc je .. jak se to jmenuje ... Za poklady Broumova. Do toho se zapojujeme s naším kostelem. Jako přispívá na to obec i já jako soukromě. Prostě jsou to koncerty po těch jednotlivých kostelích. Loni jsem tady měli ten vrchol jakoby, kde zpívala Dagmar Pecková a to tu bylo přes 800 lidí, což bylo jakože fakt hodně lidí. To je asi jako jedna z těch vrcholných akcí toho léta na který se podílíme jako obec, ale většinu toho spíš dělá ta Agentura a mi jim jen dáme nějaké prostředky, každá obec pomáhá při přípravě těch jednotlivých koncertů.
Tazatel: Teď tady zazněly nějaký silný a slabý stránky toho, jak to tady chodí z pohledu nějaké angažovanosti lidí. Vidíte někde možnost .. nějaký prostor, kde byste z pozice místního politika mohl působit? Na něco?
Dotazovaný: To nevím, kdybych to věděl, tak to uděláme. Jako určitě bychom se třeba mohli víc věnovat těm kulturním akcím třeba, ale i loni jsme dělali třeba sraz rodáků tady. Bylo to docela hodně .. bylo tady spousta lidí, přijela dokonce paní, která tady před válkou učila na škole, je jí přes 90 a bylo to opravdu dojemný setkání takže. Takovýchle věcí se snažíme. Určitě bychom mohli dělat .. třeba my jsme na začátku našeho volebního období udělali společnou akci dole, na sále se zabíječkou a tak a udělali jsme tam anketu, co lidi nejvíce trápí. Tenkrát nám z toho vyšly chodníky, takže když nám tady dělali silnici, tak jsme je udělali. I když jsme na to nezískali žádnou dotaci. Nakonec jsme ale získali od té firmy, co to dělala, takovou cenu, že si myslím, že jsme to měli pomalu na polovičku ceny. To bylo super a to bylo to, co je nejvíce trápí. Teď uděláme ty okna, tak to bude taky lepší, ten vzhled těch budov. Ale prostě třetinu rozpočtu nám spolkně škola a školka. I když letos se to s penězma pro obec zlepšilo, tak stejně, no..
Tazatel: A existuje nějaký jiný způsob, jak vás můžou občané kontaktovat? Vy jste říkal, že na té zabíjačce jste dělali anketu
Dotazovaný: Jojo. Anketa, co je nejvíce trápí. Samozřejmě přes ten internet každou, kdo to. Takže tam lidi jako chodí a funguje to. Tam je jakože odpovědní formulář a tam píšou, co se jim nelíbí. Jsou tam samozřejmě informace, kdy tady na úřadě je někdo z nás. Kdykoliv, ale někdo přijde a řekne, tak jsme tu pro něj. Já si říkám, že asi na druhou stranu asi ty lidi nic netrápí, když nechodí (smích). Určitě se dá něco zlepšit.
Tazatel: Co si myslíte, že by se tady dalo zlepšit. Klidně předstřete nějaký ideální stav, kam byste se chtěl dostat. Jednak v té spolupráci s občany.
Dotazovaný: No ideální by bylo, kdyby lidi chodili třeba i na to zastupitelstvo, jo? Zasedání je veřejné, je vždycky vyvěšený na internetu i s programem. Jakože by lidi měli celkově mít větší zájem no. Ale jak říkám no je to stejný všude. Hospody krachují, lidi zůstávají doma u počítačů a prostě o ten vnější svět nemají zájem, a když je nic jakoby netrápí, tak nepotřebují no.
Tazatel: Takže nemůžete říct, že by se vám tady lidi nějak aktivizovali kvůli nějakému většímu problému? Já vím, že tady se řešil problém břídlíchného plynu.

Dotazovaný: (smích) Tak o tom se nejmíc jako mluvilo v hospodě a my jsme se jako obec veřejně vystoupili proti tomu. Takže ty lidi měli více či méně stejnej názor jako zastupitelstvo, nikdo to tu nechtěl, takže se nemuseli aktivizovat.
Tazatel: Mimochodem CHKO pořádalo pro zastupitele tady nějaké výjezdy do míst, kde už se v Polsku těží. Víte o tom něco?
Dotazovaný: To nevím, my jsme tam určitě nebyli.
Tazatel: Jasně.
Dotazovaný: No takže nemyslím si, že by se tady lidi nějak aktivizovali, ale to je celkově tím přístupem no. Jak to říkám pořád dokolečka no.
Tazatel: A myslíte, že je jako nespojuje nějaká potřeba, že by tady vytvořili nějakou komunitu? Třeba i napříč Boumovskem. Myslíte, že tady existuje ta myšlenka „my jsme z Broumovska“ a podívejte se, jak jsme dobrý.
Dotazovaný: No nevím no. Tady v tomhle je to tady takovej zvláštní kraj tohle. Tohle území bylo dosídlený v 45, takže nikdo tu není původní .. a jsou ty lidi k sobě ... Já jak jezdím po republice za kamarádama, ty vesnice jinde fungujou úplně jinak, jo? U prostě typická skladba těch vesnic, jsou tady ty venise takzvanýho lánovýho typu a ty vesnice nejsou pohromadě jo? Takže už to je předučuje, že se ty lidi nepotkávají. Když má vesnice pomalu 6 kilometrů. Jediný, co je spojí je nějaký problém no. Třeba odpady, ale třeba CHKO nám nepovolí postavit kanalizaci, že by se to jako na tak malý osídlení a tak dlouho vesnici prostě nevyplatilo. Možná, že to by bylo pro vesnici dobrý, ale pro nás je to teď nedosažitelný ani s dotací. Ale jako zatím to ten potok zvládá a každej měsíc tam berou vzorky
Tazatel: Když se trochu posunu. Co si myslíte, že vám, jako politikovi z vašeho pohledu chybí, co by se mělo změnit a co dělat jinak při nějaké přípravě a komunikaci mezi obcemi, úředníky a aktivními občany? Je něco, co tam ... jako jestli vás napadá
Dotazovaný: No každopádně dneska ten trend státu, že se odsouvají všechny ty úřady od občanů včetně policie, sociálního zabezpečení .. na co si vzpomenete, občanský průkazy. Všechno se to odsouvá. Dřív to bylo tady a teď se to přesouvá do měst. Nemyslím si, že to je dobře, protože ... jako nás třeba hodně mrzí ta policie, že prostě se omezuje. Jsem tady přece v příhraničí a občas se tady objevujou skupiny, co třeba sbíraj šrot, jo? A když má někdo něco n zahradě a zrovna není doma, tak to zmizí. Takže prostě ta policie a úřady, jak se oddalujou od těch lidí není ideální, jak z pohledu té sociálky, tak třeba i stavební úřad a tak.
Tazatel: Teď tady narážíme na takový zajímavý problém. Nebo možná to není problém, ale jako vztah toho Broumova a těch vesnic okolo. Jak to tady funguje? Broumov je velké centrum, skoro polovina lidí celého Broumovska žije v Broumově a značná část okolí tam asi taky pracuje. Jak funguje vztah s Broumovem?
Dotazovaný: Já si myslím, že bez problémů, jo? Já nevím jo spousta lidí .. spousta lidí není moc nakloněna akcím tý Agentury pro rozvoj Broumovska, protože to vede nějaký pán a ten je jakože .. není tady původně místní, stejně jako já, já jsem taky naplavenina (smích). No takže některý lidi si jako myslej, že se někdy ty peníze jako nevyužívaj dobře jo? Mě se to ale jako líbí. Dělej toho hodně. Různý ty trhy adventní a vánoční, dělej spoustu pro to aby se Broumov a speciálně Broumovsko, region jako zviditelnil a myslím si, že to s nimi Broumov nedělá špatně. Po posledních volnách se tam sice jako změnilo zastupitelstvo, ale i z pohledu třeba i s těma úředníkama se s nima spolupracuje dobře. Ale prostě ... tam jsou nějaký vztahy ohledně starejch projektů sýpky a pivovaru a okolo toho jsou tam takový jakože fakt hádky, jo?
Tazatel: Mě to až občas přijde, že už to pak ale opravdu spíš přechází do osobního charakteru
Dotazovaný: Přesně a je to tím, že jakoby ... se tady každej zná jo? Broumov má 8000 obyvatel celkově to má s těma vesnicemi já nevím
Tazatel: Celkově 17000 obyvatel celý Broumovsko
Dotazovaný: Jsem to takle ani nezkoval. Takže je to ... není to tolik lidí, hlavně tady v tý politice a podnikatelský sféře se vlastně všichni tady znaj, takže pak to přechází do tý osobní roviny.

Tazatel: Myslíte si, že by se na té síti vztahů dalo nějak stavět? Když se ty lidi znaj, není ta komunikace teoreticky pak snažní?
Dotazovaný: Spíš je to složitější, jo? Protože ty vazby z minulosti jsou, každej musel dřív něco dělat a ... já si myslím, že je to složitější než na nějakým větším městě, kde se třeba volí zastupitelstvo na základě v podstatě jenom jmen a neznaj ty voliči ty lidi osobně. Tady se to volí podle minulosti
Tazatel: Tady se teda ty lidi znaj a věděj, co ten člověk v minulosti dělal a udělal ...
Dotazovaný: No .. tady všichni vědí, co kdo dělal a pamatujou si to, jo? Třeba jsou tady některý, který jsou ... řekněme jako celoživotně stěžvači .. aktivisti a nejhorší je, když jsou takový lidi pak i úředníci. Třeba dřív tady byli aktivisti a zároveň dělali pro správu CHKO, jo? A takový lidi vám pak nic nepovolí, protože jsou jako ty aktivisti. Byly s tím problémy, jo? Teď už to tak není a hodně se zlepšila i komunikace s CHKO, která teď jakože spolupracuje no. Pro rozvoj Broumovska je potřeba podpora místních fabrik jako je Veba a Continental v Adršpachu, protože potřebujou tady mít třeba v zimě pro kamiony posolený silnice a to byl dřív problém.
Tazatel: Takže se to rozhodně zlepšilo, ta komunikace se správou CHKO.
Dotazovaný: Rozhodně se zlepšila, lidi jsou tam mnohem přístupnější. CHKO je tady rozhodně nějakým způsobem .. působí tady jako určitě omezující prvek, ale já si myslím, že je to i příležitosti pro nějaký rozvoj jo? Třeba ekologický zemědělství, kontrolovaný cestovní ruch a tak.
Tazatel: Já myslím, že jsem postupně vyčerpál, co mě hodně zajímalo a doufám, že to budu schopný nějak dobře zpracovat. Máte nějaké otázky vy na mě?
Dotazovaný: Ani ne. Jsem samozřejmě zvědavý, co z toho nakonec bude.
Tazatel: No ten postup je takovej, že teď se pokouším zjistit silné a slabé stránky té spolupráce tady a na základě toho chceme vytvořit program tady, kterej by pomáhal nějak zlepšovat to prostředí a podporoval další rozvoj spolupráce. Proto se snažím najít nějaké ty prostory, kam je možné se posunout. Během roka bychom to měli teda udělat nějaký seminář a pak na základě srovnání s dalšími partnery z Německa a Bulharska to budeme zkoušet ještě v dalších zemích a pokusíme se tak vytvořit nějaký společný program, kde budou zahrnutý zkušenosti z těch všech zemí.
Dotazovaný: Takže budete jako moct nám ukázat, co funguje třeba v Německu?
Tazatel: Je to tak. Snažíme se najít zajímavé prostředky a způsoby, které někde fungují a na třeba je pak i nabídnout jako alternativu.
Dotazovaný: Jo jo. Tak jo. To je zajímavý. Já třeba si myslím, že by bylo zajímavý, jako zemědělec i jako starosta si myslím, že by bylo možná taky trochu lepší, kdyby došlo k rozdělení financí pro zemědělce a vesnice, jo? Ono jak je to částečně sjednocený, tak třeba některý programy spolknou obce, který jsou pro zemědělce a my se pak třeba i v MASce o to hádáme. Prostě chtělo by to nějaký programy pro podporu podnikání a zemědělství. Tím by se možná předešlo i nějakým těm třenicím. Oddělit působnost MASky a ZIF, jo? Zemědělský investiční fond, aby se pak jako nestávalo, že na něco jsou peníze jako z MASky, tak ze ZIFu. To trochu zbytečný a ty peníze z MASky se pak dají použít třeba na podporu místní výroby potravin, jo? Máme tady skvělý regionální potraviny, ovčí sýry světový, jo? Takže si myslím, že v tomhle by mohlo být taky dobrý. Nevím, jestli jsem tím řekl to co jsem chtěl. (smích)
Tazatel: Dobře. Já doufám, že jsem to pochopil. Já vám děkuju a už vypnu nahrávání .

9.6. Příloha 6

Přepis rozhovoru s představitelem Chráněné krajinné oblasti Broumovsko uskutečněný ve středu 20. března 2013

Tazatel: Dobře, tak ještě jednou pro jistotu na nahrávku, jestli souhlasíte s tím, že to bude nahrávána a že to pak anonymizují.
Dotazovaný: Ano.
Tazatel: Dobře, tak. Abych vám vysvětlil, proč jsem tady, já jsem zástupce Agory CE což je občanské sdružení, které v rámci evropského projektu vedeného německou organizací Finep vytváří .. nebo si vytvkló za cíl vytvořit program, který by na základě poměrně dlouhého výzkumu a vývoje a následně vytvořil program, který by učil spolupráci mezi místní samosprávou, místními aktivními občany a mezi ... místními úředníky nebo podstatě veřejnými instituce. Tak. Teďkom jsem tepve na začátku, takže jde o to, abychom vytvořili nějakou analýzu potřeb toho, co by bylo potřeba v tom školení vůbec školi. Proto se teďkom na Broumovsku snažím obejít co možná nejširší oblast zájmů, jak úředníky tak prostě zástupce starostů, tak zástupce různých občanských sdružení resp. Neziskovek a snažím se na základě jejich odpovědí vytvořit to, co by bylo vhodné aby v tom školícím programu probíhalo, aby byly spokojeny všechny strany s tím, co se tam bude učit. V zásadě jde o to, že se snažím zjistit v čem ty základní skupiny potkávají, v čem se ... v čem viděj při spolupráci s těmi dalšími nějaké výhody, včem vidí nevýhody a co by se stím dalo dělat. Když to vezmu vyjste členkou místní akční skupiny ...
Dotazovaný: (kroučí hlavou)
Tazatel: To je zvláštní, já jsem dostal od paní XXX ...
Dotazovaný: Jo. Tak ne zdejší, Broumovska.
Tazatel: Ano.
Dotazovaný: Ona vzniká teďka ještě přímo místní akční skupina a ta zahrnuje myslím stolové hory a zahrnuje poličko, hronovsko a možná část náhodská a to je nová místní MAS
Tazatel: Dobře, omlouvám se, mluvím o místní akční skupině Broumovsko. A vím, že jste teďka nedávna měli nějakou schůzku, ale tam jsem bohužel ... dozvěděl jsem se o ni pozdě. Ale mě jde o to, jestli mi můžete říct, v čem spatřujete silné a slabé stránky té spolupráce třeba mezi CHKO a místními zastupitelstvy popř. nějaké slabé stránky zejména o komunikaci, protože to je ta věc, ve které se zdá jsou největší rezervy.
Dotazovaný: Tak. CHKO s nikým nekomunikuje, protože to je chráněná krajinná oblast a ta nekomunikuje, komunikovat může správa CHKO.
Tazatel: Dobře.
Dotazovaný: Naše škála činnosti je poměrně pestrá, vyplývá ze zákona, je daná ze zákony o ochraně přírody a krajiny a zahrnuje nejen takovou tu předpokládatelnou ochranu živáčků, ale zahrnuje také ochranu krajiny a města a obce samozřejmě a jejich volení zástupci, přinášejí celou řadu projektů, rozvojových projektů, které jsou velmi často v kolizi s deklaracemi nebo ustanoveními zákona o ochraně přírody a krajiny. Můžu samozřejmě postupovat jako tradiční správní orgán a vyčkat až se setkáme s projektem ve chvíli, kdy k nám dorazí v mašličkách a pak ho nechat posoudit z hlediska vlivu na životní prostředí a my to rovnou tak zvaně zamáznem. A ... to je poněkud kontraproduktivní činnost a nemůže dopadnout z principu dobře. Tam prostě nemůže nikdo vyhrát. Nerozumím tím nikdo vyhrát jakoby ten souboj správa versus investor, ale jako zájem versus veřejný statek, který máme za úkol chránit. Takže .. obzvlášť s ohledem na to, že máme chránit území na 430 km čtverečních, který je ... já nevím .. který je rozsáhlý, který je poměrně dost strukturovaný.. takže tady je to těmi údolími říčními a potočními údolími ty segmenty krajiny a máme to dělat v podstatě v 9 lidech, tak z toho vyplývá, že to je činnost, která není zvládnutelná. Dobrovolných stráží ochrany přírody nebo strážců ochrany přírody máme poměrně málo a kromě těch rozvojových záměrů jednotlivých investorů, jednotlivých municipalit, tak je tady poměrně silný tlak na objemové využívání toho našeho atraktivního území, no. Takže nám nezbyvá než přenést na všechny partnery v území aspoň zodpovědnost za ty hodnoty, které jsou nám tady uloženy právně. Proto je .. se nám tady ukazuje, zatím to tady tak funguje, pro obě strany nebo pro všechny strany výhodné, když se správa CHKO účastní těch rozvojových projektů od samého začátku. Protože se potom neinvestuje zbytečně moc času energie, námahy a citového zabarvení do některých projektů, který buď vůbec není možné realizovat, nebo je v přípravě těch projektů usměrnit takovým způsobem aby byl

<p>realizovatelný, jo. A ... tak toto se snažíme vystlat všem svým partnerům a proto má ten význam se nejenom se podílet na práci akční skupiny a nějaké vizi Broumovska, já nevím, na dvacet let dopředu, ale i je hrozně důležité setkávat se nejenom se starostkami a starosty, ale také i ti často s ostatními zastupiteli volenými zástupci, protože ty maj často, zejména v těch malých obcích mají tolik věcí na starosti a takový zájmy, že když se to na ně se státní správou naválí tak tomu ... neznají hlavu a patu. Jo? Ty procesy jsou ta složitě, a tím nemyslím teď ochranu přírody, ale obecně, tak jsou tak složitě, že prostě, aby se .. laik, který do toho vstupuje po těch volbách, třeba získal hlasy občanů, aby se v tom rychle zorientoval a tedy správně, tak aby .. aby těm svým voličům mohl přinést to, proč ho volili, ale zároveň byl schopen jako respektovat ty požadavky, které tady před námi stojí, tak je potřeba s těmi zastupiteli komunikovat, joko bez toho není .. ta spolupráce není možná. Takže to je .. to nevím jestli to jsou silné a slabé stránky. Ale to je vlastně ta logika, proč se snažíme být u těch projektů od samého začátku samozřejmě nám co správní řád umožňuje vydávání předběžných stanovisek, předběžné informace, takže tím naším snažením už jsme asi naučili většinu projektantů, kteří v tomto území pracují a zejména starosty a zastupitele obcí, že je vhodné nás třeba požádat k nějakému investičnímu zájmu.</p>
<p>Tazatel: Takže si myslíte, že toto teď už funguje tadlecta ..?</p>
<p>Dotazovaný: Já nebudu říkat, že stoprocentně, ale nějakou dobu to deklarujeme. Já jsem ve správě v podstatě od .. teď v dubnu to bude zase výročí od roku 2005, takže za tu dobu jakoby mým cílem už na samém začátku, když jsem vstupovala do výběrového řízení, aby byla správa CHKO byla předvídatelný a predikovatelným správním orgánem, abychom nebyli vnímání jako nadšení ochránci přírody, nejlépe aktivističtí, ale abychom byly vnímání jako standartní orgán státní správy a abychom byli předvídatelní a aby se aby se nějak jako dalo dobře predikovat, jak bude vypadat rozhodování správy. Takže my vadáváme nějaké brožury, snažíme se nějak oprašovat naše webový stránky, abychom vysílali investorům signál, jaké projekty obecně řečeno mají větší šanci na úspěch, tak aby se tyhle věci daly lépe odhadnout, než do toho investují peníze, čas a námahu.</p>
<p>Tazatel: Můžu vás poprosit nějaký konkrétní projekt, jestli si třeba vybavíte ... ?</p>
<p>Dotazovaný: Může nejt třeba stavby rodinných domů,jo? Tak snad na Broumovsku jsou klasičnou stavbou ty broumovské chatky, ty velké čtyřhrané, čtyřboké, velké dvorce, samozřejmě asi při současných trendech bydlení se nebude tenhle model opakovat, ale je samozřejmě potřeba zachovat tuto hodnotu, aby Broumovsko bylo i nadále Broumovskem a nebylo možné ho zaměnit já nevím třeba Beskydami, tím stavebním stylem a to jsou věci, které my dopředu anoncujeme, zejména se to týká výstavby ve vesnicích. Nyní je samozřejmě ten charaktre nebo ráz krajiny trochu setřený, jsme poměrně průmyslová oblast, takže tady se ty hodnoty posunuly nebo popřely, nedochovaly se (domy) v těch městečkách ale na těch vesnicích ano. A je dobré aby prostě potencionální investoři věděli a samozřejmě i zastupitelé věděli, ... třeba ten rozvoj té obce je možný nebo předpokládatelný.</p>
<p>Tazatel: Ano ... Vy říkáte, že anoncujete to, co je možné. Já jsem teďkom už mám za sebou nějaké rozhovory ... tedy zatím se zastupitelstvem .. Existuje nějaká .. vy jste říkala, že se vám podařilo komunikovat nebo daří se vám komunikovat a učit nějakým způsobem tomu procesu jakým způsobem to probíráte zejména samosprávu.</p>
<p>Dotazovaný: (Přikyvuje) Hmm</p>
<p>Tazatel: Jak je to v případě nějakých občanských sdružení nebo obecně neziskových organizací, které se snaží působit na území broumovska, teď nemyslím jen Broumov, ale celé Broumovsko</p>
<p>Dotazovaný: CHKO Broumovsko ... Já vnímám Broumovsko v hranicích CHKO Broumovsko to je trochu větší měřítko než je topografické, takže já to беру až po státní hranice i části okresu Trutnov ... tak. (dlouze přemýšlí)</p>
<p>Tazatel: Existuje nějaká snaha i v případě těch občanských sdružení dostat se na tu úroveň, že by vás požádali o spolupráci nebo prostě předběžně nějaké informace.</p>
<p>Dotazovaný: Tak tady to není příliš divoký s občanskými sdruženími...</p>
<p>Tazatel: Víím, víím. Není to tady až tak.</p>

Dotazovaný: A v podstatě se nějak všichni navzájem známe, a pokud to jsou taková ta tradiční občanská sdružení, která se zrovna nezabývají motokrosovým sportem teda, tak většinou už spolupracujeme oni většinou, když si chystají nějaké granty, tak se s námi snaží spojit a být na to obvykle mají hodně málo času, tak některé ty aktivity potom děláme jako partneři těch projektů, jo? Takže oni snáze uspějí se svým projektem pokud mají mají podporu v území a pokud je to v našich silách se na tom projektu nějakým způsobem podílet, tak samozřejmě rádi využíváme práce těch nevládek, aby .. aby udělali to na co už nemáme čas, nemáme čas na klasickou ekologickou výchovu a vzdělávání.
Tazatel: Takže takovou dobrovolnickou činnost jako je čištění a podobně ...
Dotazovaný:.. Tak. Většinou se na nás obracejí někteří třeba studentské skupiny, to tak většinou bývá. .. Jo. Jo. Ale to většinou vyžaduje i naši součinnost jakoby v době volna a vzhledem k tomu, že nemáme příliš mnoho dobrovolných strážců, tak je potřeba právě některé předměty ochrany. A tam my musíme se zasadit sami, takže je otázka jaké kapacity ještě na to máme.
Tazatel: Hmm. Takže z toho občanského sektoru tak ... ty dobrovolníci se nehlásej nebo ...
Dotazovaný: Oni mají většinou svoje vlastní projekty.
Tazatel: Jako, že jsou zaměřené na něco konkrétního?
Dotazovaný: Oni mají vlastní projekty. Já nevím, třeba tady občanské sdružení Julinka, tady z Police nad Metují se porostě podílí na obnově některých prvků návštěvnické infrastruktury, tak ano my jsme o těch projektech informování a třeba s nimi nějak spolupracujeme, ale ... ale ... jakože my bychom organizovali jakoby takový ty akce jako uklidte Broumovsko něco takového ne. Ne. To většinou stojí tolik času a celý ten proces, kterým mi aktivně vstupujeme do krajiny prostřednictvím krajetvorných programů, kde zadáváme práce v terénu, které vedou k udržení těch předmětů ochrany a to je toje taková ohromná mašinérie, že .. že prostě tedy už není prostor věnovat třeba odpoledne skupince mladých lidí, já nevím, z hnutí Brontosaurus, někam je vyvíst, vybavit je tím, vybavit je oním. Je opravdu snazší to dělat sami, nebo na to pak někoho najmout.
Tazatel: Jo. Takže jdete i do soukromého sektoru, chápu to správně?
Dotazovaný: Samozřejmě.
Tazatel: A když ... třeba...
Dotazovaný: Třeba pokud některý konkrétní aktivity, já nevím, třeba, skauti pro nás můžou tradičně dělat, já nevím, přenášení a ochranu obojživelníků při jarních tazích, tak prostě uzavíráme smlouvu s takovýmto subjektem. Tak tam z části je to ekologická výchova, z části vzdělávání z části tam tečou nějaké peníze, samozřejmě. Oni udělají opravdu bohuľibou činnost, na kterou mi bychom si určitě někoho stejně najímali. Takže ano.
Tazatel: Takže i spolupráce předpokládám i s nějakým místním zastupitelstvem, protože to bývá částečný uzavření komunikace .. ?
Dotazovaný: Ne ne ne. Tam to většinou bývá .. tam se umístí zábrany těm obojživelníkům, aby nepronikli na vozovku a pak se přenáší.
Tazatel: Jo, to jsem tedy špatně pochopil. Takže myslíte si, že tady funguje nějakým způsobem ta snaha třeba naučit se ze strany těch nevládek to, jakým způsobem s vámi komunkovat a spolupracovat a jestli si myslíte, že by bylo přínosný pro nevládky .. přesněji, co by mohlo být přínosný pro ty nevládky se naučit od vás a i pro vás se naučit od těch nevládek a i těch samospráv.
Dotazovaný: (přemýšlí) Já tady v té naší oblasti ... já tady teda nevidím moc velký prostor. My si ti informace předáváme a ono tady zas nežije až tolik lidí a ... o to méně tady žije lidí angažovaných pro veřejný sektor. A potom se prostě ... a lidí, kteří se zajímají o veřejný sektor, jsou buď samospráva nebo jsou v nějakých nevládkách a potom se ta jejich činnost často prolíná, těchto dvou skupin. A nebo se často prolíná do různých oblastí zájmů nevládkovského sektor. Takže tady nemáme vyloženě jednostranně zaměřenou .. já nevím .. třeba pro přírodně nějakou neziskovku, nebo pro kulturně zaměřenou neziskovku, nebo neziskovku zaměřenou na práci s mládeží. Takže ta její činnost se obvykle prolíná a zahrnuje to spektrum obvykle kompletně tak jakoby ne úplně vyváženě, ale jakoby nakonec zjistíte, že jste na těch akcích potkáváte s pořád stejnými lidmi. Jo? A to už potom na tom relativně malém prostoru spolu komunikovat musíte, protože se můžete navzájem

<p>ovlivňovat, takže samozřejmě místní MAS má nějakou vizi nějakou SWOT analýzu, má nějaký plán, kam pokračovat. Samozřejmě se snaží připravit dobře ty projekty pro LEADER a samozřejmě se snaží připravit projekty, které projdou, takže je pro ně strategicky dobré mít tam jako partnera nás, jako od samotného začátku toho plánování. No a my je můžeme občan ponouknout k něčemu o čem víme, že je jakás možnost jakoby v tom veřejném prostoru a pokud jim na to jejich síly personální a finanční síly stačí, tak je obvykle do toho snažíme posunout. Takže já si myslím, že takovýhle ovlivňování tady probíhá.</p>
<p>Tazatel: Když mluvíte o takovémhle ovlivňování, můžete .. máte nějaký konkrétní příklad? Já abych jako věděl, jestli vás něco napadne.jen tak jako</p>
<p>Dotazovaný: Jistě, tak třeba usměrňování návštěvníků zvláště chráněných území, destinační management , to jsou temata, který nás samozřejmě bytostně zajímají, protože pohyb návštěvníků jejich pohyb a distribuce v území je hodně důležitá pro udržení toho předmětu ochrany a my samozřejmě chráníme přírodu pro lidi ale i před lidmi. A u nás je důležitý aby ta lidi, aby nemuseli třeba a přijet autem, zaparkovat na obrovským parkovišti a vyrazili na jeden stejný okruh, ze kterého za 4 hodiny vpadnou, po té co zaplatí vstupné a snědí hamburger a vpadli zase někam pryč. Co to tam pak té oblasti přináší, jo? No kromě vstupného a parkovného vlastně nic. To je opravdu málo, na to jaký je tu obrovský potenciál, takže pro nás by bylo lepší, abychom .. estě ke všemu je to sezónní. Takže my bychom byli rádi, aby sem návštěvníci jezdili, abychom dokázali zachovat návštěvnické prožitky, třeba v tom skalním městě, takže by jich tam podle našeho názoru nemělo být příliš, protože pak už tam jsou jak na náměstí a .. bylo by nám milo, kdyby tady pobýli. Kdyby tu pobýli tři dny, týden a zaplatili za služby v oblasti a pokud se za služby tady v oblasti bude platit, tak třeba i ti hoteliéři budou chtít udržovat domky broumovský typu nějaký. Ta krajina je tady samozřejmě přetvořená člověkem, je kulturní, je využívána a její součástí jsou sídla. Takže mi potřebujeme aby byly peníze, aby sem ty peníze sem do toho výběžku přinesl a ty přírodní hodnoty je jediná z věcí, která odsudně neodejde pryč. Zatímco výroba něčeho se dá přemístit na východ, nebo na jich já nevím tak ty skály nepřenesem. Takže ano .. vidím v tom samozřejmě, že správa CHKO bude vydávat nějaká restriktivní nařízení, ale myslím si, že tady je potřeba se zamýšlet nad .. nad možnostmi regionu.</p>
<p>Tazatel: Takže jakoby směřovat ten .. ty zájmy do společného rozvíjení toho místa, toho Broumovska, zejména toho turistického ruchu pod nějakou smysluplnou linkou, jakoby ..</p>
<p>Dotazovaný: Sehnat co nejvíc partnerů v tom území, protože se tu musí participovat, protože tohle se nemůžu .. samozřejmě tohle nám vůbec nepřísluší organizovat cestovní ruch, k tomu vůbec my nejsme ... Ale já podle zákona můžu vydávat pouze restrikce, to je cesta, která nikam nevede, jo. Takže když už vydávat nějaké opatření, tak vydávat nějaké konstruktivní opatření. Jako kam je možný směřovat, kam je možné se rozvíjet. Nikdy nemůžeme na všechno říkat ne ne ne. To bychom nebyli úplně ideálním partnerem. Myslím si, že většina našich vět ano ale. (smích)</p>
<p>Tazatel: Aha. Ano a když říkáte ... vy jste říkala, že se setkáváte se stále stejnými lidmi. Myslíte si, že je nějaká možnost jakoby přikápat do toho ty další místní. Protože já jsem se i při hledání nějakých vhodných osob se kterými bych tady dělal rozhovor, tak taky mám trochu pocit, že se točím v kruhu ... protože</p>
<p>Dotazovaný: Protože vám všichni říkáme musíte jít za ..tímhle</p>
<p>Tazatel: Ano. Postupně se dostávám do toho, že jsem se dostal do uzavřené skupiny a nejde se dostat ven. Myslíte si, že je možné zapojit nějaké další lidi? Protože jsem narazil jedno občanské sdružení NÁZEV a když jsem se s nima chtěl domluvit schůzku, tak mi velice striktně neutrální půdu a nevím jestli jsou v tom nějaké třenice nebo co i mezi těma nevládkama. Nevím jestliže je nějaká možnost naučit ty lidi i obyčejný obyvatele z těch menších vesniček, aby přišli a nějakým způsobem se zapojili do té spolupráce, aby participovali? Je možný naučit je ve spolupráci se samosprávou a nějakými nevládkami jakoby ..</p>
<p>Dotazovaný: No, možná jo. Tak když si odpustíme rodinu, tak by pak už zbyla jenom škola, která by měla probudit v dětech zájem o věci veřejné, ale bojím se, že tohle sousloví nám někdo proflák ošklivě, ale to jsou vážně ty věci veřejné, to co by mělo ty občany zajímat. Oni tady žijí, bez nich se</p>

<p>tady nedá dělat nic pozitivního a prostě záleží na tom kdo z nás je ochoten do čeho investovat kolik času a úsilí. .. Je prostě ... já nevím jestli je to dobrou, lidmi, jestli jsme jenom hospodská a pivní kultura, že se budeme radši žbrblat v hospodě než bychom něco radší udělali. Já to nevidím úplně bledě, já to nevidím úplně černě. Mě vždycky pozitivně překvapí, co lidi, který jsou prostě ochotný věnovat svůj volný čas na pozitivní věci. Ale to co to zejména brzdí je typická česká vlastnost, taková ta podezřívavá závist. Co ono ale za tím je, že on to dělá, co on z toho má, že to dělá. Bohužel se neptáme, co z toho máme my. A to je možná právě problém města Broumova, kde se výrazně po volbách změnila politická reprezentace a tudíž i směřování k určitým projektům, ale to bych nechala broumovským. A to pak může působit třeba jako něco, co vy jste vycítili a ... a tam teď není ta situace úplně ideální, ale to neznamená, že nejsou teď v Broumově lidi, kteří by nechtěli dělat věci, ale jsou přirození talenti, přirození leadři, kteří jsou schopní vyrábět z ničeho .. pěkně česky z prdu kuličky a pak prostě se to okolí, který to neumí se na to za tím otáčí a říká si, jak je to možný a jak on to dělá.</p>
<p>Tazatel: Takže si myslíte, že by bylo možný nebo vhodný .. třeba ukázat těm lidem, že jakoby ...</p>
<p>Dotazovaný: Že můžou něco dělat ... ale já jsem pesimista, já si nemyslím, e přesvědčíme dospělý ..</p>
<p>Tazatel: Takže se zaměřit na mládež?</p>
<p>Dotazovaný: Jo .. prostě připravovat projekty, kde by ty starší ale třeba i ty malý, Kde by prostě ty děti mohli vstoupit do nějaké hry, která by je bavila a výsledkem by bylo něco co změní ve svém okolí. Něco co si třeba na začátku definovali, že jim přijde smutný, ošklivý , omezený, nějaký a vést ty děti k tomu, že svým přičiněním můžou věci měnit, že můžou svým přičiněním měnit veřejný prostor, že můžou změnit věci veřejné. A to je to, co je bohužel neučíme. Že je učíme sobecky k tomu, aby sami prorazily. A .. na broumovsku ale nejen jste se možná potkal se členy podnikatelské klubu broumova. No a ti si uvědomují, že jsou zaměstnavatelé a samozřejmě potřebují být konkurence schopní, ale na druhou stranu když chtějí sem přitáhnout pracovníky vzdělané v určitém oboru, který prostě není. Tak jim chtějí nabídnout taky něco po práci, nějaké vyžití, kulturu, sport, něco. No a to vlastně tady dochází k tomu, že se logicky propojují všechny tyto okruhy a ve chvíli, kdy mají takovéhle tendence, tak samozřejmě potřebují spolupracovat se samosprávou a časem narazí na správu CHKO takže mi se dovíme, kam s tím chtějí jít. No možná se ukáže, že je třeba dobrý si k tomu zřídit nevládku nebo už toho tady někoho máme, o koho bychom něco opřeli, takže tady si myslím, že se ten kruh uzavírá a proto je možné, že se v něm pohybujete</p>
<p>Tazatel: A vy říkáte zaměřit se zejména na mládež a mladé lidi, ale myslíte si, že by mělo smysl zaměřit se na samosprávu. Protože, když se jednou za čtyři roky obmění ..</p>
<p>.. Dotazovaný: a začínáme od nuly. Mění se se obrovská část těch lidí většinou. Prostě tam, kde je to stabilní tak se vymění třetina lidí a ... někdy prostě to vypadá (není rozumět) ... tak prostě ty myšlenky nepřenesete,jo? A .. já si myslím, že by mělo smysl působit i na kantory. To je skupina, která se až tak neobnovuje, je vzdělaná a pracuje s tou mládeží a pokud mezi těmi kantory budou takový ti pozitivní ohníčky, který budou aspoň omezenou skupinou něco dělat a ukazovat, že se dají věci okolo měnit, pak je tu naděje, pak se tak základna pro tu aktivní skupinu mohla být širší a mohla by postupně dorůstat jo? Ty zastupitelé .. pro ně je určitě dobrý příklad správný praxe, to na ně platí, musíte je prostě naložit a odvést je někam, kde se jim ukáže, že ten projekt funguje a zprostředkovat jim setkání s tamním zastupitelstvem.</p>
<p>Tazatel: Já vím, že tady proběhl, když se řešil břidliční plyn, vím, že starostové Broumovsko odjeli do Polska.</p>
<p>Dotazovaný: Jo, ale bylo jich hrozně málo. No, ale ano, odjeli.</p>
<p>Tazatel: A toto je ten příklad dobré praxe?</p>
<p>Dotazovaný: Jo. Já jsem se na tom samozřejmě podílela i s nadací pro rozvoj občanské společnosti z české skalice s těmi se snažíme spolupracovat taky. My se prostě snažíme, protože tady úplně nemáme vlastní nevládky a spravujeme taky Babičino území, tam už je to do Skalice kousek. Prostě je-li někde nějaký partner, který je schopen něco dělat, tak prostě dřív nebo později nás to musí k sobě přitáhnout. A nebo právě k tomu cestovnímu ruchu k domům přírody, tak jsem právě jednala s Agenturou a vlastně dvoudenní zájezd, jeli jsme, dva byli. Jeden byl po .. Hradec, Moravský Kras a</p>

<p>pak jsme skončili v Hostitíně a ukazovali jsme i prostě věci, který fungují na území ČR, kde se prodává podle našeho, s výjimkou Moravského krasu, který má s námi mnoho společného, má podobnou návštěvnost, nějak zajímavý fenomén, tak kromě moravského krasu ty ostatní návštěvní centra nebo místa nabízejí podstatně menší atraktivitu než máme my a chtěli jsme ukázat, jak se to dá zvládnout. A ta druhá cesta vedla vlastně do jižních Čech a potom do Bavorska a byli jsme se podívat v domech přírody, které jsou v národním parku Bavorský les, protože bychom rádi takový projekt, kdyby se zdařilo tady zorganizovat, tak jsme prostě vzali zastupitele, lidi, kteří se v tom pohybují a jeli jsme se podívat do těchto center, protože když těm partnerům neukážete jak to jinde funguje, tak strašně těžko se nám dělají takový jakoby .. nechci říct slovo imaginární, ale .. abstraktní projekty popsat tak, abychom mluvili všichni o jednom, jo? A když jedna strana bude říkat ano a druhá ne, tak ať to říkáme o tom samém. A někdy to nejde jinak než .. než ty lidi vzít, vytrhnout je s té každodennosti, a někde je odvíst. Já vím, že tohleto celkem dělávají, jo? Jsou na to zvyklí, hodně jim to přináší a myslím, že jim to přináší taky inspiraci a taky inspiraci i v jiných oborech než kvůli kterým tam jeli.</p>
<p>Tazatel: No. Tady je trochu problém u některých menších obcí, že nejsou uvolnění starostové, takže nemůžou, takže ...</p>
<p>Dotazovaný: Ale to se plánuje různě a pak třeba jede nějaký zastupitel, který si udělá prostor a vyjede. Já neříkám, že všichni jedou, ale pak třeba o tom docela mluvej a předávaj si to dál po své linii.</p>
<p>Tazatel: Takže když to začnu pomalu nějak shrnovat. Tak vy vlastně říkáte, že nějaká šance na zlepšení je v tom, že dojde k dalšímu prohlubování partnersství mezi vámi, samosprávou a těmi nevládkami, kdy nějakým způsobem spolu budete vytvářet smysluplné programy nebo prostě jakmile narazíte na nějaký problém, tak spolu musíte komunikovat.</p>
<p>Dotazovaný: Ale třeba i s místními zaměstnavateli, jo? Prostě i podniky aby se zapojili i podniky, tím že tady je ten nevládkovskéj sektor není.</p>
<p>Tazatel: Tady je vlastně částečně zastoupen, což je zajímavý i z hlediska neziskového sektoru, tak tady většina tohohleto pochází z toho zaměstnavatelského reps. Podnikatelského prostředí.</p>
<p>Dotazovaný: No. To je úplně jednoduchý, když se tady podíváte na gausovu křivku a promítnete si tam vzdělanost, tady v regionu, tak to z toho musí samozřejmě vypadat. Ono to samozřejmě není jen o tom, ale to vzdělání je důležité. Pokud jsem nebyla dál než krajském městečku, tak .. tak jo můžu něco geniálního vymyslet, já nebudu říkat, že ne ale je třeba vzít určitý odstup, nadhled, dobře pochopit kontext Broumovska a dobře odhadnout jako možnosti toho regionu a to se špatně dělá zevnitř.</p>
<p>Tazatel: Jasně. A myslíte si, že teda tohleto ... převzít něco z venku by nebyl problém? Protože vím, že před lety projekt Tuž se Broumovsko nakonec nedopadl a narazil na poměrně velký odpor toho, že to vnímali lidé jako něco, co sem bylo přivezeno není to místní a tak.</p>
<p>Dotazovaný: To jo. To je sice pravda, ale ... vždycky všechny ty projekty jsou v lidech, jejich úspěch tkví v lidech. A ... jo. Jak dopadlo Tuž se vím a mám i svůj názor na to proč dopadlo jak dopadlo ..</p>
<p>Tazatel: Klidně jej říct můžete.</p>
<p>Dotazovaný:.. A to vzepětí, co tady bylo, bylo vlastně neuvěřitelný, jo? Jakoby ten náboj, který přišel z venčí byl vlastně úžasný a vývoj tady na Broumovsku předbíhal .. až předbíhal vývoj zbytek, ale bohužel jakoby ty ... my můžeme mít nějakou vizi můžeme mít nějaký ideál a pokud nejsme schopný tu ideu sami dokončit, sami si ji zmenežovat a sami to dokončit, tak nám nezbyvá než to předat těm partnerům a nemůžete předávat někomu předávat své vlastní dítě, utrhout si ho od prsu a pak bejt ještějnej a rejt do toho a nebo říkat, kdo nečůrá s námi čůrá proti nám. To je šílený. Když dám tu ideu svým partnerům, tak už to je už to pro mě, ne jako končí, já jsem třeba partnerem, ale rozvíjím to já a za ten projekt nese zodpovědnost ten, kdo to rozjíždí a v tuhle chvíli je potřeba slevit ze své ještějnosti a pozvubuzovat své partnery, že v tom projektu pokračují a že se ubírají někam jinak než kam jsem si zamýšlela já původně, vždyť to ale přece může mít jinou přidanou hodnotu, to nemusí dopadnout špatně, jo? A myslím si, že na tom selhali aktivity spojený s osobou **** a při tom jeho bezvadný plány na tom zpřístupnění třeba těch kostelů na Broumovsku, nějaké kulturní akce, když</p>

<p>běží na úplně úžasný a profesionální úrovni. Ale nemůžete potom takovýhle velký akce potom dělat dál jako amatéři, musíte na to mít tu síť. Pokud chcete, rostla kvalita pokud nechcete kvantitu, tak musíte být sami kvalitní, jo? A myslím si, že ten lesní festival Za poklady Broumovska, prostě má tu původní ideu v tom období Tuž se, na který vy jste narazil, ale prostě teď se dělá profesionálně a dobře.</p>
<p>Tazatel: Dobře. Tak když budu pokračovat v tom shrnování. Na to školení nebo obecně by se mělo zaměřit na spolupráci a učit zejména mládež a mladé lidi nějakým hodnotám, teď to řeknu, věci veřejných, bez toho aniž bych to spojoval ... s někým ..</p>
<p>Dotazovaný: Ano, já myslím, že to vnímáte v tom původním významu a ne ...</p>
<p>Tazatel: Ano. A ukázat jim vlastně, že mají tu moc něco měnit, mají ten dopad, tu ... Zároveň by bylo potřeba pro to školení zaujmout a nadchnout i kantory a zapojit je do toho, což vzhledem k tomu, že školy jsou státní instituce mělo jít a případně se spolupráce se samosprávami tak pracovat s příklady dobré praxe a pak tedy na konci jsme probírali profesionalizaci, v podobě toho, že pokud se chce nějak rozvíjet ten občanský sektor, tak musí přirozeně dojít k té profesionalizaci, která musí jít částečně také z venčí. Já totiž vím, že Broumovsko a Broumov byl ve své době, přesně jak říkáte, jakoby zjevením, najednou se něco objevilo a spousta lidí se najednou šla podívat se, co se děje a pak to zase naráz zase něco zničilo, něco zastavilo a byl prostě najednou ... a se od té doby Broumov zase vyvíjí svým způsobem, protože je velice specificky oddělený od zbytku republiky a vyvíjí se po svém, takže ...</p>
<p>Dotazovaný: Ale myslím si, že z toho období, o kterém vy mluvíte, že těžší. Že se tím nechal velmi ovlivnit. Že jsou tady lidi a skupiny lidí, kteří v podstatě přijali některý z těch myšlenek za své a to je komunitní plánování, dyť to tady nikdo neznal,, dyť z toho vychází broumovská maska, dyť teprve loni si MASKu pořídil zbytek výběžku, jo? A pak taky ten festival Za poklady Broumovska, ten se vyvíjí, jo? Pokud chci oživit klášter, jo? Jakoby vycházejí z těchto ideí, který tady byly nějak nahozeny, ale ... ale nemůžete těm místním implantovat něco a říkat jim, takle tohle dělej, protože to je dobrý a má to hodnotu. Jestliže to pro Pepu nemá hodnotu, tak to pro něj nemá hodnotu. A jestliže já tady mluvím o ochraně veřejných statků a ... a hovořím o ochraně a vlastně považuju za veřejné zájmy mezi sebou, tak .. tak můžu považovat jak chci a pokud to není ten veřejný zájem pokud to není tou hodnotou pro ty místní, tak .. tak nemám o čem mluvit, jo? A teď nám tady třeba, když mluvím o Broumovsku, tak zbytek republiky si plete Broumov s Bruntálem, že jo? Který to je ten výběžek, možná Šluknovský a Frýdlantský, ale ten Broumovský úplně uniká, že jo? O tom, nikdo nic neví, a když se mě někdo ptá odkud jsem a já řeknu že z Broumovska a oni mi řeknou, že tady nikdy nebyli. Já se jich vždycky zeptám, jestli byli v Ádru „jů tam jsme byli na školním výletě“ a v babiččině údolí „tak jsme byli v Ratibořicích.“ A já jim na to řeknu, že když jste byli v Ádru, tak jste byli na Broumovsku. A já si myslím, že je i takovej odklon těch školních výletů a já si myslím, že to působení na ty učitele, kam brát děti na školní výlety je hrozně důležitý, jo? Já chápu, že děti chtějí ty zážitky, jo? Chápu, že doba je jiná a chápu, že klientela naše je jiná. (není rozumět) informační panely nebo něco to se ptám veřejnosti. Já kolegům říkám něco, co nechťejí slyšet. Naším klientem je divák televize NOVA a čtenář Blesku a cokoliv mi předestřeme a je složitější, tak je jakobychom nepředestřeli. My musíme jít jakoby tomu konzumentovy naproti, abych nám rozuměl, abych mluvil jeho řečí. A tady jezdí sem spousta lidí, byť úplně obsáhnu i Poláky, protože v tom jsme tady specifický, máme tady za hranicemi polský významný města, takže nám sem jezdí strašně moc návštěvníků půldenních z Polska, který jsou z celého Polska, a sem jednou na půl denní výlet, protože jsou tady za hranicema, ale ty Češi, co sem jezdí, tak ty tady byly na školním výletě jako děti, ale příští generace nepřijde.</p>
<p>Tazatel: Jo.</p>
<p>Dotazovaný: Tak ale proč neumíme těm školám prodat, ty výlety a my se musíme zaměřit na to, abychom uměli .. uměli, prostě já nevím využívat kvesting nebo co a prostě pojďme s těma dětma hrát geocachingový hry, pojďme s nima dělat jiný aktivity a nemysleme na nic jinýho, než že odtud odjedou s tím tam to bylo pěkný a až sem jednou přijedou jako dospělý, tak to tady bude pořád pěkný. A pak ještě druhou myšlenku – je dobře, že to tady někdo chrání. Pak už to do nich</p>

nedostanem, my už do nich nedostanem tyhle kytky a tyhle zvířata, nic do nich nedostanem, ale musíme vytvořit takové programy, aby ty lidi, co tu žijou i ty lidi, co sem přijedou, aby měli pocit, aby je to oslovilo, aby je to chytlo za srdíčko, protože to je o pocitech. Oni se totiž nejedou na dovolenou učit. A .. jo? Je potřeba aby je to tady zaujalo, abychom je nečím dokázali oslovit, aby se chtěli vrátit a v dospělém věku si i přiznali, že je dobře, že tu je segment, kterej požívá nějaké ochrany.
Tazatel: Takže to .. když se zase vrátím k tomu školení, tak to by se mělo zaměřit na .. když to teď vezmu z toho, co mě napadá, že zaznělo, že by to mělo být zaměřeno na mládež a na klienty, kteří jsou v podstatě konzumenty ..
Dotazovaný: Ano.
Tazatel: a ta spolupráce by měla probíhat tak, aby byly zapojeny všechny složky ideálně a estě taková drobnost vhodné by bylo navázat to, v případě, že by to chtělo vtáhnout i ty místní, kteří běžně se do toho neangážují tak se v podstatě odkázat na některé starší projekty? Je to tak možné interpretovat?
Dotazovaný: Je to možný, ale musí se jako opatrně a taky fungují, to co tady bylo nastartováno, tak funguje jenom to, co nějak ty místní oslovilo, přetvořili si to k obrazu svému a dělají to. Ale o co je horší nějaká každoroční akce, soutěž o nejlepšího sekáče. Vůbec není horší nebo .. nebo jarmark v každé vesnici nebo masopust v další. Vůbec není horší. Proč ty místní lidi dělají něco sami pro sebe? Protože už přicházejí na to, že on nikdo z Prahy nepřijde, ona jim to ta obrazovka nepřinese. Jestli něco chtějí mít, musí si to dělat sami. A je opravdu úplně jedno jestli budou dělat opravdu kvalitní, kulturní festival zapoklady Broumova se špičkovými interprety evropské úrovně nebo budou dělat masopustní zábavu. To úsilí je možná podobný a tady je potřeba, aby .. aby na těch vesnicích nevytizelo něco, co na těch vesnicích chybí a to je ta komunita ,protože jedinec to úplně sám nezmění, může nakazit ostatní, ale je potřeba aby ty lidi se potáčkali aby spolu mluvili a aby se na něčem domluvili.
Tazatel: Tak to je krásný, že takto nakonci zaznělo to, co jsem si myslel, že tam zazní ..
Dotazovaný: (smích)
Tazatel:.. ta komunita. To je věc, která na těch vlastně menších vesnicích málokdy v současnosti bohužel funguje.
Dotazovaný: To je různý. Tady mi to prostě vidíme a my jsme tady prostě poznamenaný tím, že máme 60 let od války, třetí generace? A já mám pocit, že to je pořád málo. Není to ztracený, ale .. ale teprve teď ti co žijou teď v těch sudetských vesnicích, já myslím, že až teď vnímají, že je to jejich vesnice, jo? Že to není jen nějaká vesnice, ve který se nějak ocitli.
Tazatel: Jako, že si zabrali majetek po odešlých Němcích že to není jejich majetek?
Dotazovaný: Ano. Ani děti těch co přišly to ještě neměly a řekla bych, že až ta dnešní generace to má. A taky dnes vidíme mnohem citlivější úpravy těch statků než tomu bylo v minulosti. Najednou se vytahuje ta hodnota toho statku, do teď si to ty lidi předělávali k obrazu svému, tady to má nějakou ideu, to je prostě z toho ... Takže tohle je důležitý a když si vezmete třeba NÁZEV VESNICE tak to je ke Stěnam poslední česká vesnice – divadlo, udržují školu, česko poslká spolupráce, starosta má tolik projektu, úplně neskutečnejch, posvícení, všechno v tý vesnici funguje, posvěcení kapličky, kaplička vyhořela, sbírka na novou, jo? Úplně neuvěřitelný množství aktivit a fungují tam spolky od dobrovolných hasičů, přes ženy, já nevím co všechno, a taková vesnice nemůže zahynout.
Tazatel: A funguje jako komunita teda?
Dotazovaný: A funguje jako komunita. A nebo jako komunity, který se v něčem potkávají, prostě funguje. A .. když se překlopíte přes Stěny, tak je to vesnice od vesnice, jakoby různě se tam lidi sešli, různě mají vztah k těm místům a jako teď já už to pozoruju jako diametrálně odlišný, od toho jak si to pamatuji z předchozí doby. Jako vidím jako i ohromnej posun tam, ale pořád vidím tu politickou hranici na těch Broumovskejch stěnách ... pořád tyhlety historický projevy v jiných oblastech. Co občas vidíte, to se nestačíte divit, já nevím, tyhle vztahy ovlivnilo něco co se událo 200 let před tím, že něco je jak v nedbalkách nebo ještě starší. Jo? Tohle je v tý oblasti také vidět.
Tazatel: Stačí zahrát na správnou strunu při prezidentské volbě a ..

Dotazovaný: Ale my jsme se nelekli sudetských Němců, ty to maj vyřešený. My né, ale střední Čechy se lekly.
Tazatel: Právě, že to byl mistrnej tah. Tak ...
Dotazovaný: Trochu unfair
Tazatel: Trošku, noo vlastně hodně no. Než to vypnu, tak se vás ještě zeptám, máte nějakou otázku na mne?
Dotazovaný: Kdy předpokládáte, kdy ta školení a ty aktivity, který chystáte, měly proběhnout. Máte nějaký časový rámec určitě
Tazatel: Ten projekt má časový rámec a je to přibližně do 2 14 konce, ale do konce tohoto měsíce resp. Do poloviny dubna bychom měli mít nějaké základní výstupy z těchto rozhovorů
Dotazovaný: Těch aktivit?
Tazatel: Ty aktivity a následně koncem dubna proběhne velká první schůzka se všemi partneři, protože jsou v tom ještě Němci a jsou v tom ještě Bulhaři, kteří všichni zkoumají nějakou odlehlou oblast. No a koncem myslím, že léta by měly být první testovací fáze. Tak. Já na vás kontakt mám, takže jestli budete chtít, tak vás budu informovat. Děkuji

9.7. Příloha 7

Přepis rozhovoru se zástupcem velké NNO s kulturním zaměřením uskutečněný ve pátek 22. března 2013

Tazatel: Takže na začátek vás poprosím, jestli můžete ještě jednou na začátek říct, že souhlasíte s tím nahráváním, protože to je součástí toho výzkumu a musí to být z etického kodexu řečeno na to nahrávání. Souhlasíte?
Souhlasím s nahráváním ...
Tazatel: Ano, ano. Já to anonymizuji a nebude z toho poznat, kdo mluvil. Dobře, tak, abych to vysvětlil já jsem tady jednak jako zástupce Agory, jednak jako student a důvod, proč jsme se tady sešli je .. důvod toho je, že Agora v současnosti spolupracuje s německým a bulharským partnerem v rámci projektu, který se teprve rozjíždí, stránky v současnosti nejsou, ale pokud to půjde můžu vás samozřejmě informovat jak to probíhá. A v rámci toho projektu je naším cílem vytvořit nějaký nový nástroj nebo program, který by zlepšil komunikaci mezi samosprávou, administrativou v podobě nějakých veřejných institucí a aktivními občany popřípadě obecně občanským sektorem. V současnosti ... v současnosti to vypadá tak, že se snažíme najít na Broumovsku díky s MASKou, které jste vy členem. Zjistit, jakým způsobem to tady funguje a v rámci toho abychom mohli postoupit dál potřebujeme vytvořit nějaký výstup toho, jak to tady funguje, nefunguje, tak tady ty vztahy fungují, jak tady funguje ta komunikace mezi těmi aktéry, samosprávou, úředníky a aktivními občany. A mě jde o to, abych v rámci diplomky, protože sám studuju humanitní studia ... následně to použiju do diplomky, kde se zabývá problematikou participace na Broumovsku resp. Odlehlých oblastí. Vás bych se chtěl zeptat zejména na dvě zásadní témata, jde mi o to, jakým způsobem vy jako aktivní občan vnímáte tady úroveň politické participace z pohledu vašeho jako člena neziskové organizace popřípadě aktivního občany a obecně jakým způsobem vnímáte občanské zapojování, v tom smyslu jakým způsobem tady funguje nějak aktivita těch občanů obecně nejenom ta politická.
Já se obávám, že jsme se sice sešli, ale že já vám nebudu moci moc pomoci. A ... jednak ... jakoby pro mě je otázkou, jestli to, co tady prezentujete má nějaký praktický efekt a jestli tomu mám věnovat ten čas a jak si vůbec takovej takovej případnej efekt představujete, k čemu by mělo dojít kromě toho, že bude popsanej nějaký papír a bude proplacenej nějaký projekt a bude dopsaná nějaká diplomka, to je asi jediný, co bych ještě tak dokázal pochopit a vnímal jako důležitý, ale možná mě překvapíte a řeknete mi něco dalšího a druhá věc. Vy se ptáte na něco, co .. vám nemůže někdo zodpovědět, protože někdo kdo by vám na tohle měl odpovědět by musel znát nebo vědět, jaká je

<p>úroveň vztahů a komunikace jinde a podle toho nějakým způsobem hodnotit to, kde v tom místě je, protože primárně si vám bude každé stěžovat, ale to je úplně stejný na Broumovsku, v Praze, v Bruselu, na Měsíci a prostě lidi spolu neumějí mluvit. A je to problém od té doby co lidstvo vynalezlo jazyk, jo? Nebo já nevím, jak bych to řekl, takže já asi nevím, v tomhlectom já vám asi nepomůžu. Já jsem skeptickéj v tom, že bychom tady našli něco objevného, že bysme mohli říct prostě ... je to tady takový a makový ... bez abysmem měl možnost to konfrontovat se zkušeností někde jinde.</p>
<p>Tazatel: Mě šlo o nějaké konkrétní příklady toho, jak to tady probíhá mezi místními aktéry, v tom smyslu</p>
<p>Jako nějaké příklady jak probíhá participace spolupráce mezi partnery, tak ...</p>
<p>Tazatel: Jestli to takle nepůjde, tak to nevádí. Já to chápu, že se možná špatně ptám</p>
<p>Ne ne, já vás nechci zklamat, ale ale co mám vám vyprávět. Je tady stejně jako kdekoliv jinde, jsou tady různé skupiny různých lidí, které dělají různé věci a úroveň jejich spolupráce je na různé úrovni a .. a .. a není tady nic co by se vymykalo, podle mé nejlepší zkušenosti, ... čemukoliv někde jinde, prostě v některých oblastech se spolupracuje víc a v některých míň a konkrétní oblasti tak .. spolupracuje se v kulturních projektech, rozvojových projektech, skrze nějaký organizace, instituce skrze nějaký aktivní lidi, který se snažej nějakým způsobem něco podnikat, ale to je všude, jestli mi rozumíte, jo? Můžu začít vyprávět jako jaký to tady je, jak to prožíváme, jak je to super na tom Broumovsku nebo hrozný nebo hov.. na tom Broumovsku a tak dále, ale to přece nemá žádnou relevanci, to není nic objevného, to je standartní město ve standartní zemi v současných sociálně společensky politických konturách, snažící se něco dělat a myslím si, že to, co už teď mluvíme je o obecných přístupech k životu, myslím si, že na světě je víc dobra než zla, že i tady je víc dobřejch lidí, který minimálně maj dobrej úmysl něco dělat a ne vždycky se to potká ale někdy se to potká hodně dobře a někdy zase hodně málo a tak to je. Mě šlo o to, jakoby zaměřit se na to Broumovsko s těmi konkrétními příklady ..</p>
<p>Ale jak to mám udělat?</p>
<p>Takle ... říct mi co si myslíte třeba, co tady na Broumovsku funguje dobře, nějaký silný stránky těch z vašeho pohledu na té úrovni toho aktivního občanství nebo .. slabší stráky ... obecně já se snažím vytvořit představu o tom, co tady funguje dobře a co by bylo možné zapojit do toho projektu a představit to těm partnerům, že by to pak mohli následně aplikovat u sebe, případně, když se objeví nějaké téma, které tady nějakým způsobem místní pociťují že je problematické a tak aby ..a někde jinde se s tím potýkají trochu jinak, tak aby došlo k výměně těch informací.</p>
<p>Když já si jako upřímně řečeno myslím, když mluvíte o nějakém tom konkrétním dopadu na to, co jste se ptal. Já si konkrétně myslím, že lidi jsou nepoučitelný, že si musej tu svoji zkušenost odžít každé po svém a každé sám a je sice jako fajn mít nějaký .. a vystudoval jsem management strategickej a teď tam vidí ten člověk jednotlivý fáze a dokáže docela dobře identifikovat, v který tý fázi ta firma se nachází a ví kam se má dostat a říká si, tak to je super, teď to všechno vím, tak uděláme skok a přeskočíme to. A ... uděláme ten .. dostaneme se na nějakéj ideál a zjistíme, že to není možný. Že si to celý musí projít celý. To znamená, že vytahovat jednu konkrétní firmu v tomhle případě region a ... tak ... vy se na to dobře ... vy se na to můžete podívat z venku a říct, v jakým jsme stavu a co bysme měli zlepšit a to o funguje tady podle mýho názoru stoprocentně funguje celý český republiky a nemá cenu tady jakoby ... vyčleňovat nebo brát jako laboratoř nebo prostě jako nějakéj vzorek, protože my jsem pod pojmem celospolečenských posunů v rámci celé české republiky. To znamená ... dobře ... může se přijít s tím, jak je to v České republice na obecné úrovni , jaký je nějaký ideál, kde to je řekněme kulturnější a kam bysme se měli dostat a a můžeme se tak jakoby pít a tam se budeme pít my, Třeboň, Praha, Humplec a já nevím, kdo všechno a všichni stejně.</p>
<p>Dobře ... chápu. Trošku jste mě vzal vítr z plachet.</p>
<p>Jak to?</p>
<p>No jakoby, já to chápu jak to. Ty argumenty zcela chápu, ale tak nějak trochu ...</p>
<p>(smích)</p>
<p>Takle. Já si myslím, že to co říkáte je pravda samozřejmě v tom smyslu, že ... nejde to dělat jakoby nějakým .. bez nějakýho obecnýho nadhledu a na druhou stranu Broumov v tomhlectom .. vy jste</p>

řikal laboratoř ...on je svým způsobem velice specifické, jak je oddělené jak funguje, jak tady v současnosti funguje DSO tak jak tady funguje MASka, jak se tady jakoby navzájem překrejují tyhle dva, tyhle ... i to jak tady funguje spolupráce CHKO třeba s místními obcemi je v .. v rámci české republiky trochu jiná ... proto jsem i tady ... proto .. si myslím z toho pohledu pro moji diplomku je zajímavý.
Já si fakt myslím ... já myslím, že to tak není ... že .. nejsem v tom nějak ničím zvláštní. A ... nebo to tak vlastně nevnímám, konkrétně s CHKO Broumovsko jakoby v čem spatřujete vy tu zvláštnost .. například
Tak já mám za sebou rozhovor s představitelem CHKO ... a na mě to působilo tak, že to tady funguje, nějakým způsobem díky tomu, že se spolu setkáváte v té MASce tak tady funguje jakoby to předávání těch informací funguje jinak než stylem úředník a ... a nějakým způsobem
Ale CHKO není v MASce.
Já myslím, že v MAS Broumovsko.
Jo?
No říkala to a říkala to i představitelem CHKO ... I když on mě vlastně zastavila a pak vlastně říkala ...(není rozumět)... a díky tomu, že se setkává na té úrovni, kdy existuje nějaký setkávání.
Můžete mi na chvíli půjčit počítač? (bere si počítač od obsluhy)
Tady existuje to předávání těch osobních informací na nějaké osobní bázi.
... záznam se přerušil.
...(není rozumět)..
Ať už je nebo není, jakoby .. komunikujeme, na různých úrovních, různým způsobem, komunikujeme. Máme k tomu různé instituce, různé organizace a snažíme se. Jestli vy chcete konkrétní případy (přerušil ho zvuk zapnutého počítače) Podle mého názoru, jeden z konkrétních příkladů tady v obci je podnikatelský klub ...(není rozumět) ... kdy se majitelé nebo generální ředitelé jednotlivých podniků setkávají jednou za 14 dní a diskutujeme v podstatě věci jako ekonomického prostředí nějaký jako veřejného prostoru, budoucnost. Existuje ... děláme taky ... existuje další platforma, která je zaměřená destinační management Broumova, která nemá právní subjektivitu, ale existuje ...(není rozumět) ... a tam se setkávají subjekty mezi sebou. Je tam MASka, je tam CHKO, města regionu, obce regionu ...(není rozumět) ... a několik podnikatelů. Setkáváme se, snažíme se tohleto řešit. Ne vždy to vede k ...(není rozumět) ... Další podpora tady toho jak se setkávají, když to chcete slyšet je tenhle dům, protože když jsme si to pronajali od kláštera, tak jsme se snažili soustředit sem všechny organizace, který mají nějakým způsobem v popisu práce na rozvoj regionu, takže tady MASka sedí, Agentura, Podnikatelský klub sedí, kancelář pomocná ...(není rozumět) ... sedí v jednom baráku. Další relativně výhoda ...(není rozumět) ... no, tak co ještě?
No .. Mě jde o to, z toho vašeho pohledu, jak, nevím jak to říct, jestli to, že tady působí takle, teď nevím, jak z toho udělat nějakou smysluplnou otázku ...
...(není rozumět) ...
Tak v tom případě jsme se špatně pochopili. To bude moje chyba.
Víte co, já znám principy participativního přístupu jakoby rozvoje regionu, jo? Já jsem studoval metody agendy 21, četl jsem ...(není rozumět) ..., studoval jsem strategické management ve firmě. Známe význam vize a držení vize a sounáležitosti a tak dále, ale pořád jakoby je to prostě proces, který je svým způsobem nekonečný a bojujeme jako všude jinde, některé věci máme, organizace tady fungují, scházíme se, scházíme se dobrovolně, nikdo nás do toho nenutí, ale jinde se jako scházejí jiný typy spolku a jiný typy .. a ty vazby tam jsou navázaný jiným způsobem, třeba někdy i přirozeněji. Já nevím, jo? Já nejsem schopný to posoudit? Prostě je to nějaký boj, jo?
Teď jste mě úplně rozhodil, teď přemýšlím, jak to nějakým způsobem smysluplně chytit do nějakého rámce ... Pro ten můj výzkum ... vy říkáte, že to je proces a říkáte, že jste schopný v nějakém současném cíle jste nebo .. z pohledu managementu máte nějakou představu, kde se v současné chvíli nacházíte
No, ale jo, obecně jsem to schopný posoudit. U regionu je to trošičku komplikovanější, protože ten veřejný prostor je daleko méně .. v té firmě je to jinak, že jo. Tam se snažíte získat pro tu svoji vizi

<p>a nějakou, nějakou, .. nějakou firemní kulturu svoje zaměstnance, ale rozhodování je tam celkem jednoznačný. V tom veřejném sektoru jsou ty vlivy veliký a samozřejmě to dosažení cíle .. je .. jako v nedohlednu a trvá to prostě tisíce let a pořád to neumíme jakoby to .. a v tomhle kontextu toho strašně dlouhého času je potřeba potom vymýšlet jak a myslím si, že tyhle věci tomu nemůžou pomoci. Nechci to brát nějak zle, jo? Ale to dělá lidi lidma, to jsou úplně základní otázky a to nás potom přenáší na nějaký filosofický báze a nejde to .. prostě já nejsem přesvědčen, že je tady nějaká možnost jakoby inženýrstvím nastavit tady lidi, aby fungovali líp. To asi vlastně nejde, že jo? To jsou pokusy, který možná někde povedou a možná nepovedou a jestli ta poměrná MAska má ... to poměrné zastoupení vlastně nějak, jestli je .. nakonec přínosný anebo není. Možná, že .. protože ty MAsky vznikají různým způsobem, někdy je to iniciovaný občanskou společností, někdy taky samosprávama nebo někde zase někým jiným a vždycky aby mohly fungovat, musej na ty druhý a musej spolu trošku mluvit, ale jestli to nakonec vede k tomu výsledku, já fakt neumím posoudit.</p>
<p>Chápu.</p>
<p>Já .. My se snažíme dělat, co umíme. Hodně se tady bavíme, konkrétně podnikatelský klub, někdy mám o tom čas s povídat, jak nám zavídá, jo? Ale to není přenositelný. Jo, my jsme třeba teďko, jak jste říkal, že možná, že by to mohli .. Oni řeknou „Jo, to je super. To budeme dělat“ ale to nejde přenést. My se snažili to přenést jenom do Náchoda, protože by bylo dobrý, aby prostě tam byla nějaká diskuzi mezi podnikatelskou sférou na téma region, město a jeho budoucnost. To není možný, tam je spousta důležitých atributů kvalitativních, který se potkaly jako chemicky v podstatě a .. a můžeme říkat, dobře tak tady to proběhlo. Tak ale je to o náhoda nebo šťastná událost (smích) já nevím jo. A mě strašně mrzí, že má teďka vlastně takovou náladu, že jako rozkládací, že vám neumím pomoci, jo? Já to jen neumím srovnat.</p>
<p>Né, v pohodě. Chápu, co se snažíte říct a já jsem schopnej si snad vzít i v tom smyslu, že z těch zkušeností, který tady nějakým způsobem vznikají tak jednorázově není možnost v tom smyslu, že to nemůžem vzít a hodit to někam jinam, aby to dál fungoval.</p>
<p>No ne, já si myslím, že konkrétní je to, v čem můžeme diskutovat o tom, co si myslíme my dva. Že z obecného hlediska je dobrý na posílení mezilidských vazeb a spolupráce v rámci společenství, vývoje společnosti, které to někam posouvá, má problémy s hodnotama, má problémy s támhle tím s tímhle tím, jako každá má generační problémy, který jsou stejný jako před lety a tak dál. Když si teda řekneme, co si myslíme, že je dobrý a potom bysme určitě našli ke každému tomu bodu nějakou příklad tady na Broumovsku, co tady se v té oblasti dělá nebo nedělá a když mě takle navedete, tak já vám budu umět .. ano v této oblasti si myslím, že pomáhá to a to a vyto pak můžete někde ukazovat, aby se lidi zamysleli, jestli to a to pomáhá nebo ne. Ale my tady jako nevymyslíme nějakou recept jakoby .. obecného přístupu prostě jako .. buď máme kliku, když to funguje líp nebo máme smůlu když to funguje hůř, ale nevymyslíme nic světoborného. ... No Jo.</p>
<p>Dobře ... Tady funguje, a to .. pardon ..</p>
<p>V pohodě</p>
<p>Zkusím nějakým způsobem .. věc, která tady funguje trošku jinak než jsem se setkal jinde je ta spolupráce třeba přímo v Broumově mezi Agenturou, samosprávou a .. hlavně mezi těmahle těma dvěma. A tam si teda myslím spíš, že to je, možná mi to potřeujete, přesně na tom, že si ti lidi nějakým způsobem sedli v tom smyslu, že ...</p>
<p>Kdybyste konkretizoval, kterou spolupráci máte na mysli</p>
<p>Například v současnosti, co na mě působí jako velmi úspěšnej projekt je Za poklady Broumova, který jakoby přesně demonstruje to, že nějakí místní aktivní lidé se rozhodli, že chtějí zlepšit tvář Broumova pro místní lidi a zároveň to zviditelnit pro okolí. Vytvořili nějakou představu toho, jak by to mělo fungovat a díky tomu, že tyhle lidi se snažej, tak vznikla jakoby .. snaha, tlak a přitom .. jakoby se to podařilo prosadit jak u CHKO, který v tom musí figurovat myslím, teda .. vlastně .. tady musí všechno projít přes CHKO plus všechny ty samosprávy, který jsou v tom nějakým způsobem zaangażovaný, protože ty kostely jsou v různých katastrofách, takže tam ta spolupráce nějakým způsobem funguje a to je věc, která jakoby třeba z pohledu ty ty Agentury je pro ... nebo při pohledu z venší je v tomhle ta Agentura tady výjimečná oproti některým jiným projektům nebo</p>

<p>některejm jinejm sdružením, kterým nějakým způsobem se jim ne úplně dobře podařilo navázat spojení s nějakými samosprávami nebo tak a ...</p>
<p>Ale to je jakoby, to si nemyslím, že je primárně o úrovni spolupráce, ale jak ten projekt byl komunikovanej, jo? To znamená buď můžete říkat, my jsme tady přišli .. já nevím .. ten konkrétně hudební festival má nějakou genezi a Agentura pro rozvoj Broumova ho přebírala ve stavu, kdy některé .. kdy proběhly první dva nebo tři .. byly placená z evropských fondů a kofinancovaný obcema a v podstatě, když to řeknu, to je jakoby byznys model, prostě tak ty první ročníky se nějak povedly, pak došla evropská dotace, tak to nebudeme dělat a v té chvíli do toho vstoupila Agentura, obce do toho dával nějakou obnos, finanční, a když ho do toho dáte zas, tak my ten zbytek seženem o ten projekt pořádáme. Takže to byl vlastně strašně výhodný pro ty obce.</p>
<p>Pro ty obce určitě</p>
<p>No a ve chvíli, kdy to je pro ně výhodný přece není těžký je získat pro tu spolupráci. Pak jsme ale museli sehnat ty peníze a to jsme částečně získali tak, že jsme oslovili ty místní firmy a nastavili jsme jinou kvalitu, když to řeknu, toho festivalu .. (není rozumět) .. dramaturgii, aby to mělo ten efekt navenek a těch dalších 5 ročníků ukázalo, že prostě to je projekt, kterej je úspěšnej, kterej splňuje obě .. oba ty atributy, to znamená jednak se kolem něj dá vytvořit jakoby určitý jakoby místní uspokojení uvnitř toho regionu, sebevědomí vázaný na, že je tady hrdost určitá, že to tady probíhá a zároveň v tom dnešním světě prostě je to projekt, kterej jakoby se dostane za hranice toho regionu, to znamená ať už ať už v odborný sféře, ta umělecká hudební scéna o něm ví, že tady funguje, ale zároveň se dostane na veřejnost skrze média, protože už je jakoby tak realizovanej, že prostě si tam ten prostor nějakým způsobem vybojuje. No ... No a když .. to znamená a když tohle nastane, tyhle věci, tak je to vlastně pro všechny výhodný a pak je jednodušší to udržet, jo? ... a zároveň je to o strategii, jak do toho jít, protože když ten, a to už jsou jakoby věci, který se snažím já dělat, že když nějaký projekt děláme se snažíme, aby to financování bylo vícedrožový, aby třeba když jedno financování odpadne, aby to šlo i tak nějakým způsobem udělat jakoby i jinak jo? To znamená, když , já nevím, rozpočet toho festivalu je asi nějak 1,2 milionu korun, konkrétně město, je to jako největší přispěvatel ze samosprávy je město Broumov a když nám o 9% klesne rozpočet, tak jsem schopnej to ukočírovat. To znamená .. a ve chvíli, kdy oni vědí, že když nám to nedají, tak si jenom dělaj ostudu, ale ono to jede dál, tak a tam je spousta dalších atributů, který jsou třeba neviditelný v podstatě a není to o vzájemnosti. Je to o výhodnosti, jo? Je to o tom, že to funguje, že každě z toho má to, co v tom potřebuje najít .. a v globále prostě plní tu svou funkci. Je schopný to oslovit partnery, je schopný to oslovit samosprávy, je to schopný oslovit publikum, prostě nějaký takovej zajímavěj šťastnej mix, kterej funguje.</p>
<p>Takže tohle je takovej hodně economickej pohled mi přijde, v tom smyslu, že to funguje jako economickej model, kterej jakoby vzájemným působením. Chápu to správně.</p>
<p>Já nevím, jestli economickej já si myslím, že to je jakoby selskej rozum, že nemá cenu nutit lidi do něčeho, co jim nedává smysl. Je to projekt, kterej dokázal většinu přesvědčit, že dává smysl.</p>
<p>Jasně.</p>
<p>Jo? A když se to nepovede, tak je to projekt, kterej nedává smysl a potom nemá smysl se do něj tlačit.</p>
<p>Dobře. A když se zeptám .. Já jsem teda narazil na projekt, kterej zřejmě nevyšel a to byl Tuž se Broumovsko, já nevím jestli vy v něm nějakým způsobem angažoval, ale to už je hodně let zpátky.</p>
<p>Jojo. Já jsem ... já jsem byl přispěvatelem. A v podstatě to byla moje první aktivita v týchle oblasti. Protože já jsem byl přispěvatelem a některý věci mi přišlo škoda, aby úplně zmizeli, tak jsem se potom snažil to Tuž se skončilo, jakoby jim dát zázemí ...(není rozumět)... a pak jsme se vlastně emancipovali, když to řeknu, začali jsme dělat svoje věci svým způsobem a já jsem tenkrát strašně vytýkal, to vás možná může zajímat, žejo? To bylo hrozně, že jo, tenkrát hodně kolem lidí, který maj ... který by pravděpodobně byli ... voliči strany zelených nebo něco takovýho a nemyslím teďkom superaktivisti, ale vopravdu ...(není rozumět)... a já jsem jim straně vytýkal, že dělaj projekty do toho regionu a na jedny straně říkaj, že chtěj pomoci a na druhý straně se vymezujou vůči těm místním lidem, jo? Oni udělali brožurku, prostě, že jsou ...(není rozumět)... státu, který to přišli zachránit, že</p>

tady jsou hrozně nevzdělaný, sociálně slabý a tak dále a bohužel, tohle je to je taková ta terminologie, která se píše do grantů a byla použita i dovnitř toho regionu. Podle mého názoru tohle je jeden z důvodů, proč se jim to tady nepodařilo.
Jakože to působilo negativně na ty místní ...(není rozumět)...
Tak jasné, když vám někdo řekne ty seš pitomec a já jsem tě přijel zachránit, protože tomu rozumím líp, tak ...
Rozumím, spásitelskej komplex.
.. ten spásitelskej komplex tam byl prostě přehanej a snažil jsem se mu maximálně bránit, ani není v mojí nátuře ani nemám chuť někoho ovlivňovat, spíš nabízíme produkty a ty který maj úspěch, tak realizujeme a ty který nemaj úspěch, tak už pak neděláme. ... No ... a přesto jsem došli v některých projektech k nepochopení. Mě nepochopitelnému nepochopení tedy, protože mě to přišlo rozumný smysluplný a tak dále a nebylo to pochopený, tak jsme z toho vycouvali, protože to prostě nemá .. já nejsem jakoby dogmatickej, já nejsem náboženství, mě mě nezáleží na tom .. a navíc mám velkej nadhled z hlediska času, jo? Jestli je něco letos nebo to bude za tři roky nebo to bude za deset let, to je úplně jedno. Důležitý je, že to jde někam.
Ještě se zeptám na jednu věc. Vy jste říkal, že to občanské sdružení, když jste ho zakládal tak se postupně vyvinulo, teď je to nějaká profesionalizovaná agentura. Myslíte si, že tohle je nějaká cesta, kterou by se to mohlo ubírat? Aby to mělo jakoby no ... to zase narazíme na toh, jak kde, jak pro co.
Já si myslím, že dneska v podstatě, teď se připravuje nověj občanskěj zákoník ...
To mi povídejte, já se to musím učit na státnice
Občanský sdružení maj bejt transformovaný na spolky. Agentura pro rozvoj Broumovska historicky nikdy neměla charakter spolku a ani jsem ji s tím úmyslem nezakládali. Nicméně spolky jsou důležitý jo? A teď je ale otázka jestli i spolek, historicky byly obrovský, že jo – Sokol, Horák, velikost nehraje roli, tak jestli spolek .. jestli ... jak jsem opravdu říkal, Agentura je tady na ty veřejně prospěšný věci, ale já ji hodně ovlivňuju z hlediska jakoby směřování strategie, vize, projektů, kvality, důrazů na některý věci atd, Jestli je teda teďko .. to zamyšlení přichází s tím novým zákonem, jestli nám bude vadit, že budem spolek nebo jestli v tom vnímání současným týdle společnosti bychom měli například transformovat ne na spolek,
Ústav?
ale třeba nadaci rozvoje Broumovska. Ústav vůbec, to je (smích) ulitlý.
Nemyslíte tedy myslím vůbec nic, ale ...realitou je, že všechny tydlecty organizace zase můžou zůstat třeba klidně dál občanským sdružením ono to platí až jakoby od toho roku 14 co se bude zakládat. Takle, nemusíte se transformovat
Fakt jo? Já jsem ... chvílku tam byl paragraf, kterej automaticky transformoval všechny sdružení na spolky.
Ne ne ne, tak to nefunguje.
V současnosti je to tak, že zůstanete podle starýho zákona, občanskýho zákoníku občanským sdružením podle těch stanov.
No, nicméně i tak nění od věci přemýšlet co dál a ta jakoby .. protože my jsem v rámci Agentury.. já podporuji jako osoba ...(není rozumět)... tak máme už i jakoby jak máme galerii , tak máme už i sbírku, jakoby bylo by možný ..
Základ pro nadaci?
Jakoby základ pro nadaci a ta otázka jestli prostě třeba jestli je třeba lepší struktura nebo instituce, lepší instituciální zázemí pro to co děláme nebyl nadace. Ale já to můžu udělat až tehdy, až to bude podle novýho zákona, abychom mohli mít sročka, protože naše občanský sdružení má tři, abychom mohli podnikat, částečně. To nadace nemůžou, takže tam bysme museli vést jakoby dvě organizace a to se mi nechce jakoby dvě právní osoby
Určitě, zbytečný, jo.
Ale ta nadace by se mi líbila, protože mi obecně jakoby v Agentuře chybí ta rady moudrých, správní rada, kterou jsme v zásadě nevytvořili, ale já si ji supluju Podnikatelským klubem, takže mám jakoby .. může konfrontovat ty věci, který děláme skrze lidi, který na to dávaj peníze a kterejm důvěřuju,

<p> který vedou úspěšný podniky tady a ten pohled není zdaleka jakoby pravej podnikatelskej, ale primárně takovej, kterej říká, že tady je nějaká přesahující odpovědnost firmy a přesahující odpovědnost jakoby lidí, který tu dosáhli nějakýho úspěchu a je potřeba aby to vraceli zpátky do společnosti a to jsou principy, který mi tam pěstujem a který pomáhaj tomu, co děláme. A mě teda ten klub ... to tam vůbec nepišťě ... to jsem vám řek jako prvnímu člověku na světě, prosím .. on mě tak trošku nahrazuje tu správní radu, která by se mi u toho občanskýho sdružení iniciovala špatně.</p>
<p> Byl by to problém, to chápu. Přes ten podnikatelskej klub nějakým způsobem funguje působení třeba těch aktivních lidí na ty svoje zaměstnance? Jakože rozvíjej nějakou občanskou angažovanost v rámci těch svých firem?</p>
<p> Tím, že se bavíme o obecných konceptech CSR, tak každěj to může individuálně využít,jo? Každá firma to dělá jinak a je v tom jinak daleko. U mě ve firmě to je aktivně podporovaný. A konkrétně nemanuální dobrovolnictví.</p>
<p> Jo, chápu. A to CSR ...</p>
<p> Fakt to chápete?</p>
<p> Já to studuju, já to docela chápu. Tam jde o tom, nemanuální, to znamená, že nejdou okopávat stromečky ..</p>
<p> ... A nebo natírat okna, přesně tak (smích)</p>
<p> To je zrovna věc, která se dělá hodně běžně a přijde mi jakoby levnej ... né je to hnusný říct, ale takovej levnej způsob CSR, v tom smyslu, že my jsem to tady udělali.</p>
<p> Ale hlavně to bere práci lidem.</p>
<p> No to taky.</p>
<p> Který by to mohli dělat, ty lakýrníci.</p>
<p> Je to taky tak, ano.</p>
<p> Představte si, že pár rozjařených hýsků z Prahy přijede někam na vesnici, kde lakýrník zrovna zkrachoval a natrou tam okna to je jakoby (smích)</p>
<p> Jo. To je dobrý. To mě hodně zaujalo. Ten podnikatelský klub funguje jakoby ... CSR se jakoby .. jak ... (není rozumět)... Víte, co? Pro firmu .. firma určitý velikosti a kvalitě, působící v Broumově a možná to je ten opravdickej rozdíl, že kdybych měli, kdyby ta fabrika kdyby stála někde u Prahy, tak... (není rozumět)..., tak musí začít řešit svou budoucnost v tom místě. A jestliže tady chceme do budoucnosti podnikat, průmyslový podniky nebo obchodníci, tak tady musíme mít zaměstnance. V průmyslu, zemědělství probíhá razantní automatizace je potřeba čím dál kvalifikovanější pracovní síla a hlavně není .. to .. to že budoucnost firmy je závislá na technologicích RNB a výzkumu atd. to není planá řeč. Kdo nemá vlastní výrobek, vlastní design, vlastní konstrukci, tak se na tom trhu pohybuje daleko komplikovanějš. No a ty montovny, který ten výzkum nemaj. Chcete li v Broumově mít takový lidi, tak pro ně musíte nejt atraktivní, abyste byli. Ty úžasný filmy jako Cesta z města a podobně, který ukazujou, že je jakoby nějakěj proud, jako jo, ale je to ...jenom proužkej segment lidí. Existujou takový, ale je to úzkej segment. My potřebujem, aby se jakoby trošku rozšířil a.. vy týdlectý chvíli je ta diskuze mezi těma podnikama vo tom, že nechceme li někdy v budoucnosti přesouvat tu výrobu za kvalifikovanou pracovní silou, musíme vytvořit prostředí, který bude atraktivní pro kvalifikovanou pracovní sílu.</p>
<p> Jasně, to je ta vize v současnosti, nějak vaše.</p>
<p> To je pohnutka, vize je o tom, jak to udělat jo? To je pohnutka nějaká někde na pozadí. No a tohle nás motivuje k tomu, abychom .. samozřejmě řešíme, dobře, aby toto, tak potřebujem, aby tady byli sebevědomí lidi, protože my chceme, aby přistupovali sebevědomě k těm fabrikám, chceme aby tady byli kvalifikovaný lidi a aby se tady marginalizovala ta skepse místní, která určitě existuje a která se společná spouště venkovskejm regionům a tak dále a tak dále</p>
<p> Proč?</p>
<p> Chceme vytvářet věci, který budou .. v širším kontextu ohodnotitelný jako .. zajímavý. Nás to baví, tak ... (není rozumět)... Takže někde za tím je, že nám nestačí udělat si tady výstavy a vlastně vytvářet si ten pravej spolkovej život, to není to co dělá agentura, a dělat spolky, jak spolu si pískaj, určitě je</p>

to dobře, .. profesionální prací rozvíjet projekty, který můžou přispět k zvyšování toho sebevědomí toho místa.
To je správný. To je jakoby přesně to, o čem jsem se chtěl nějakým způsobem bavit, protože .. postupně jsem se k tomu nějakým způsobem propracovali k té zajímavosti z toho vašeho pohledu. (smích)
Ten váš pohled v tom je úplně jiný než vlastně ostatních nějakých místních neziskovek, třeba, protože máte úplně jiný vstup do toho. A nevím jestli to je jakoby tím, že jakoby nejste místní .. tedy původně nejste místní .. teď už jste a říkáte, že jste Broumovák. Já j .. pardon .. omlouvám se.
Vy jste viděl Před půlnocí, co?
Viděl .. Já se přiznávám, já jsem četl článek, já jsem viděl všechno (smích) Připravoval se na mě, jsem pod palbou.
Takže tohleto je jakoby ten vnos, který jsem jakoby ... mě to přijde na začátku, jak jsem se bál, tak to jakoby k tomu tak to je přesně to, co jsem od vás jakoby potřeboval. Slyšet ten jiný pohled. Já se přiznám, že už dlouho nemám nějakou konkrétní otázku, kterou bych na vás teďkom vypálil, protože se nějak snažím s vámi udržet krok. Takže jestli se chcete mě nějak na něco zeptat k tomu konkrétnímu projektu, tak klidně můžete.
Né, já vám fandím, aby to k něčemu bylo. (smích)
Děkuju. Já v tom případě asi můžu vypnout nahrávací zařízení.
Tek teď jste ode mě dostal, to co jste potřeboval a už je to dobrý.

9.8. Příloha 8

Přepis rozhovoru se zástupcem menší NNO s kulturním zaměřením uskutečněný v pondělí
18. března 2013

Tazatel: V úvodu bych se vás zeptal zda souhlasíte s nahráváním.
Dotazovaný: Ano.
Výborně ... dobře ... takže já bych vás chtěl poprosit, jestli by jste mohl říct ... Já vám ve zkratce představím ten projekt ... Jde o to abych popsal, jak to v současnosti tady vyvíjí v té komunikaci mezi obcemi, jejich obyvateli a nějakými aktivními sdruženími popřípadě i jednotlivci, jakým způsobem v současnosti tady něco funguje. Pokud něco nefunguje, tak to ideálně říct, abychom ... protože bychom chtěli nějakým způsobem do dvou let vytvořit program, který by na Broumovsku aplikoval ... výstupy z tohoto výzkumu ale zároveň výstupy, které jsou prováděny v Německu a v ... Estonsku ...
Dotazovaný: Aha ..
Tazatel: ... a bude se vytvářet evropský rámec toho, abychom vytvořili nějakou podobu školícího programu pro ... místní zastupitele, místní aktivní občany i pro členy veřejných institucí, aby nějakým způsobem se spolu naučili komunikovat, vytvářet nějaké komunity, vytvářet prostě síť vztahů a dokázali se mezi sebou bavit o prostě problémech, který trápí tyhle odlehlejší oblasti. Tak.
Mě by zajímalo, jestli si myslíte, že něco v této oblasti funguje opravdu dobře z vašeho pohledu?
Dotazovaný: Já nevím ... ehm ... jako komunikace mnou ... nebo mezi mým sdružením a městem Broumov ... já vod nich ... já s nimi nekomunikuju, protože já s nima nejsem ve styku, já je k ničemu nepotřebuju, oni nepotřebuju mě. Takže, já jediná komunikace mezi mnou a městem Broumov je když vyhláší granty tak ... protože nejsem organizace se sídlem v Broumově, tak nemáme nárok na činnost jakoby, ale žádáme konkrétní jako program, projekt a na to peníze mě město Broumov, tomu našemu sdružení dává. Když zažádáme, tak dává. A to je veškerá moje komunikace nebo našeho

sdužení. Horší je ... horší je ... a pro nás a mě to moc mrzí, protože samozřejmě bydlím v Šonově, tak si myslím, že nejbliž bych měl mít k obecnímu úřadu ...
Ano...
Stále mluvíme o mém sdužení. To znamená k tomu obecnímu úřadu místnímu, zastupitelstvu a potom teda potažmo dál, Broumov, Hradec a tak dále
Jistě.
Ale to tady nefunguje v žádném případě. A je to o tom, že ... je to o tom, že ... prostě bohužel tady stále vládne malost a závist a ... a ... nynější zastupitelstvo včetně starosty rází heslo, čím hůř tím líp.
Hm.
Možná se to zdá přitažený za vlasy, ale ... teďka dneska by měl vyjít obecní zpravodaj, kde mám já .. kde by měli vytisknout můj článek k přesně tadyté problematice, protože třeba takovej příklad. Na horním konci Šonova bydlí rodina XXX, kteří založili, vlastně z ničeho vydupali, úžasnou ovčí farmu. XXX asi před čtyřma měsíci dostala farmář roku. To je jako celorepubliková záležitost a nikdo z obecního úřadu se neobtěžoval za ní jít a ... poděkovat jí ... aspoň poděkovat, protože udělala obci takovou službu, takovou reklamu .. zadarmo pro obec, kterou tady nedotáhnul nikdo nikdy. A to je ono, to je přesně ta závist a je to taky samozřejmě o tom a to si myslím, že je ... samozřejmě nejde to dát zákonem, ale je to v rukách voličů, ale ... tady je jediná obec, kde sedí starosta na dvou židlích. To znamená není uvolněnej.
Jo .. jo.
A to je problém, protože se přesně ukazuje, že na dvou židlích se sedět nedá proto ... potom se nic nedělá pořádně. Budete tady dva dni, projedete si vesnice uvidíte ten obrovský rozdíl Šonovem a těmadle ostatními. A eště ta druhá židle, na který starosta sedí je teda ... že dělá jakoby ekonomu té ... družstvu a družstvo je největší jako ... já ... z pohledu občana škůdce pro vesnici, protože ničí komunikaci. Ty stoje jsou čím dál větší těžší a tak dále a kdyby byl ten starosta uvolněnej tak by to tohle všechno pohlídalo, jo? A prostě by kopal za tu vesnici. Ale takhle se všechno přechází v klidu protože tady jsou zase zájmy toho družstva a rodina XXX protože maj tuhle farmu, tak samozřejmě potřebujou k tomu pozemky, tak se přihlašujou do různých soutěží nebo do dražeb a podobně a už ... a postupně skupujou nebo si pronajímaj pozemky, na kterých do teďka to družstvo, kde starosta sedí, je obhospodařovalo a myslej si, že to maj na dosmrť. A ono ... najednou né, takže už tohle principu je pro ně Rodina XXX konkurence a škůdci, protože ... protože najednou jim ukajujou ty pozemky, na kterých oni si vesel podnikali, brali dotace. Takže tedy je krásnej přístup toho ... protože nechci mluvit jako přímo jako vo mě, protože jako já tady jsem trnem v oku. Já jsem tady vyhrál volby před ... v roce 2006, čtyři roky jsem tu dělal místostarostu a dva roky se neřešilo nic jen prostě moje osoba, jak mě odvolat a podobně ... takže nechci .. nechci koukat na můj případ, ale na tu rodinu XXX, kdy teda ... nechápu to, každej jinej starosta by jim líbal ruce
Takže myslíte, že jako není v té obci vůle prosadit nějak to, že je tady někdo šikovnej a jakoby ukázat to a využít toho nějak?
Není ta vůle a není samozřejmě ani ta vůle zviditelnit tu vesnici jo? To není jenom v tomhle jo? Tady se dělá já mám výlepový plochy pro moje na starosti. Já vím, co se děje v těch ostatních vesnicích už z toho důvodu, že jim vylepuju ty plakáty. V Šonově se neděje nic a pokud něco ... pokud něco vesnice Šonov něco dělá jako obecní bály, tak jsem se nabízel, že jako pro vesnici cokoli co se jako týče výlepu budu dělat zdarma ...ZÁZNAM POŠKOZEN ... a oni, že to jsou akce pro místní lidi a ne pro cizí a že prostě není zájem aby tady byli cizí lidi a to je chyba! Před .. noo ... asi dva měsíce to je nebo možná, vono to útká, víc. Mě oslovila univerzita hradecká asi třicet dětí plus profesori, že by sem rádi přijeli a tady trochu obšlápli ten region, kterej je zajímavěj i pro jiný lidi. Já tohle vítám, každej inteligentní člověk jenom byt by měl přijet jenom na víkend je prostě přínosem pro tuhle pro tuhle vesnici a ... takže jsem .. samozřejmě, že ano, vyjednal jsem to, takže ubytování měli na sále a tady to obecní úřad vůbec nemohl zkousnout, protože každej inteligentní člověk je nebezpečnej člověk pro tydlety lidi, který jsou teď v současnej době na obci je jakákoli konfrontace s inteligentním člověkem nebezpečná a já říkám, přesně to sedí na Werichův citát – největší srážka je srážka s blbcem. V tom zpravodaji si můžete teď stáhnout ten můj příspěvek, jestli ho tam daj. Není to první prostě nějakěj výstup vůči obci, ale prostě ta konfro .. ten vztah .. podívejte vesnice a v Sudetech vůbec by měly bejt postavený na spolcích. Na

<p>tom to stojí. Vykašlat se na to, kdo je komunista a někdo je v nějaký odéesce. Prostě spolky, to je důležitý. Já když jsem v roce 2006 kandidoval, tak jsem rozmnožil kroniku Šonova od roku 1300 a na zadní stránce ... mám ji tam ve skříňce ... jsem nafotil, jsme si udělali fotku jako našeho jako naší strany, kterou jsem založil a s volebním programem. Všichni lidi ve vesnici dostali tuhle kroniku, stálo nás to nějaký peníze, protože jsem si naivně myslel, že se chytanou za no nebo prostě u srdce a uvědoměj si, že ta vesnice, která tady je přes šest set let nebo přes sedm set let tak prostě .. máme na co navázat, že tady byly dva divadelní spolky, cyklistický spolek a bla bla bla jo? Že tady ta vesnice žilo, jo? Měla ducha. A vono to vlastně byla jako házení perly sviním. Vo ničem, vo ničem. Celejch .. celý čtyři roky, co jsem byl na úřadě, když se podíváte do místního zpravodaje, to jsem tady taky založil já, protože jsem říkal, musíme informovat ty lidi prostřednictvím místního zpravodaje a nejenom ...</p>
<p>Jenom se zeptám, běží dál. Normálně je ...</p>
<p>Je tam všechno dostupný, normálně. Od roku 2006, kdy jsem to založil. A musíme prostě vyrobit nějaký letáky, který budou informačních centrech, abysme tu vesnici nějakým způsobem propagovali. Ven. My nemůžeme přijít jako se tady žilo do roku 89 v týhle republice jak v nějakým koncentráku</p>
<p>Každej na svém písčku ... ?</p>
<p>Noo ... tím nic nedokážem. Takže to jsem udělal tyhlety tyhlety brožury to jsem udělal taky já. Za mě se to udělalo. Já jsem sehnal tiskárnu a podobně a ... a ... ale je to ... a tím to skončilo. Nakonec to vyvrcholilo tím, že já jsem se s místníma tady soudil, protože ... tak jak to píšu v tom příspěvku ... obec bude radši propagovat támhle ilegální hospodu, támhle jak je to dříví, tak tam je normálně černá hospoda, daňovej únik, kterou provozuje bývalý starosta a nynější zastupitel a strýc nynějšího starosty. Tak ten provozuje už šest let pět let tu hospodu a prostě já jsem ho porazil ve volbách a von to nezrousnil já jsem zároveň hospodskéj, přestal ke mně chodit, potřebujou někde pít, tak pijou tam. Teďka si tam nakládali sudy. Tohle starosta jim vyběhal to stavební povolení, ale aby přivítal třeba tu školu, tu univerzitu nebo jel k těm rodina XXX a poděkoval jim za řádnou propagaci obce, pro boha, to neudělá. (zvýšený hlas) Ani náhodou, takže já jsem skončil na úřadě v roce 2010, nebylo s kým kandidovat, nikdo nekandidoval a první co udělali, první měsíc co udělalo nový zastupitelstvo, poplatky ze vstupného. Moje sdružení je jediný sdružení, který tady něco dělá. My děláme .. za ten rok máme rozpočet tři sta čtyři sta tisíc na ty akce, jo? Děláme 12 až 16 akcí za rok. Přijde kolem 2000 lidí, když jsme dělali koncert Mariána Vargy v Adršpachu, tam u toho jezera tak 1300 lidí takže nám to naskočilo z Šonova jich přijde 8, jo? Prostě tady to už je ... není už jenom věc zdejšího zastupitelstva, samozřejmě je tam manipulace s těma lidma ale je to i ta omezenost prostě, kterou já těm lidem nevyčítám, jednou k tomu dojdou sami třeba, že ... že prostě ... to už je jedno tohleto. Tohleto není ... tak ... tohleto nesouvisí s tou komunikací s obecním úřadem. To už je věc každého tadyhle v tý vesnici jaký von má svůj vkus, ale nikdo na Broumovsku, ani Broumov, ani žádná vesnice na Broumovsku nevytvoří vyhláškovej protokol na vlastní sdružení.</p>
<p>Chápu.</p>
<p>Jsou vyhlášky z poplatku ze vstupného pro cizí organizace a když já nebo moje šonovský sdružení budeme chtít dělat něco v Božanově, tak budeme platit, ale místní sdružení tam mají všichni tohle zadarmo nebo zaplatí třeba paušál stovku na rok. To jsem navrhoval. ... Takže já tady udělám koncert Marty Kubišový, kterej se v tý době dělal v kostel svatý Markéty, náklady mám 100 000, prodělal jsem 44 000 a obec ještě vode mě bude chtít 4 500, jo? To prostě je smrtící a je to .. jde jenom o jednu věc. Jde o to, znepríjemnit mě život abych se odstěhoval. Taky mi to řekli, že nejlepší by bylo pro tuhle vesnici, kdybych se odstěhoval. Takže vy jste se zřejmě neobrátily na toho pravýho, protože já nic dobrýho vůči nynějšímu obecnímu úřadu v Šonově, ke kterému já mám nejbliž nemůžu říct. Další vyhláška, poplatky z ubytování, místo aby byli rádi, že se tady objevil člověk, kterej bez podpory obce, aniž bych je o něco žádal vytvoří ubytovací kapacity jako první a jedinej v týhle vesnici, že tedy budou potřebovat někoho ubytovat, maj ho kam dát. Tak okamžitě napálej poplatky. Já odmítám platit poplatky za rekreační pobyt, když tadyhle mám ubytovaný lidi večeřej a támhle v ilegální provozovně, kterou podporuje obecní úřad močej chlapy, protože tam nemaj toaletu, močej tam před těma lidma na to. Co si ty lidí mužou myslet, který přijedou támhle někde ... tady je to tom, že tady tydle lidi nepřekročili ten kopec tady a že dělaj celej život v tomhle družstvu, který mě leží v oku. Protože kdyby</p>

měli pracovat i třeba v tom Broumově, museli se slíknout z těch montérek a jet mezi cizí lidi, tak by zjistili, jak jsou kolikrát trapný, jo?
Co si myslíte, že by s tímhle šlo nějak udělat?
Ano. Jde s tím něco udělat, to říkám léta, jsou tady baráky na prodej, koupit tady mladý inteligentní lidi baráky, dvě tři rodiny, aby se tu .. aby se, já to řeknu svými slovy, aby se ty sračky tady nařadili.
Takže myslíte jakoby přilákat sem mladý lidi z venku?
Ano z venku. Jinak tady jako ...
A jak to tady je? Zůstávají tady mladý lidi? Odcházejí mladý lidi?
Za mě jsme zachránili mateřskou školku, kterou před tím ten, co tady provozuje tu ilegální hospodu a tady dělal devět let starostu tak se dopracovali tak daleko, že ji zavřeli. My jsme ji rozhodli, udělali jsme novou mateřskou školku, a to jsem udělali ... jeden z důvodů proč, abysme tady udrželi mladý lidi. Máme i obecní byty, bohužel ... to je jenom problém, protože ... máme tady devět a čtyři třináct bytů a měsíčně na ně obec doplácí když jsou plně obsazený a řádně platěj nájem tak stejně doplácí 20 000 měsíčně. Je to nedobrá investice, kterou ty byty udělal právě ten starosta, kterej tady má tu hospodu. Ten prostě tady zadlužil tu vesnici na několik let. Udělal tady tydlety byty a pak už celý volebí období nebo minimálně dvě, protože tma byl devět let říkal, už nemůžeme dělat nového nic, protože splácíme byty. Von si prostě udělal klídeček, nikdo ho .. nikdo vod něj nemohl nic nového chtít, žádný nový investice, protože splácíme úvěry, takhle. Ale ty byty jsou jenom přítěž pro tu obec. Ty lidi, co jsem jdou bydlet ... to je ten odpadkový koš tý společnosti, protože tady bylo úplně normální neplatit nájem až když já jsem vzal ten bytový fond do ruky tak jsem brutálním způsobem .. chodil jsem neohlášený na návštěvy bytů, abych viděl jak se k tomu chovaj, furt jsem s nima nějaké schůzky a promlouval jsem jim do duše, protože pro mě, kromě těch spolků na vesnici je důležitý vztah k sousedovi. To na těch všeničích musí být, vychovávat ty děti a sám se chovat slušně k sousedovi, aby tady fungovali, aby tady byly spolky, který ale budou aktivní. Ne že tady založej spolek jako tady založili hasiči jenom proti Pitašovi, protože já jsem tady dělal dětský den, kde děti měli všecko zadarmo, tady 200 300 dětí i z Broumova zvali jsme z dětského domova samozřejmě děcka a priority aby Pitaš tak uděláme, tak založíme hasiče a budem dělat dětskej den támhle nahoře na druhým konci Šonova takže vesnice, který skomírá má dva dětský dny. Prostě nelogický. Takže ...
Takže myslíte, kdyby se tady vytvořilo něco školického, tak by se měli přesvědčit místní nejenom místní, že by se měla ta vesnice nějakým způsobem propagovat ven ... ?
Samozřejmě ta vesnice se musí otevřít světu.
A myslíte si, že by mohlo být pro lidi dobrý jako poradit lidem jak jako zakládat spolky tak aby fungovali?
Ona by ani nemusela bejt tahle otázka položená. To přeci musí cejtít každej, kdo v žije tý vesnici, že to je důležitý. A hlavně by to měl řídit starosta a zastupitelé a ty by měli mít největší zájem o to, aby to tady bylo. Ale víte vono to vyzní, že já jsem .. vono to může vyzní, že já jsem zaujatej proti nim, proti tý vesnici, ale vono to vůbec není tak. Já jsem prostě nešťastnej z toho jak ty mladý lidi tady .. oni jich je tady tak asi jako v každý jiný vesnici, ten počet těch mladejch. Ale jak jsou zpacifikovaný jak jsou ovlivněný svými rodičema. Vono těm mladejm je dneska třicet, přes třicet let a voni nejsou schopný udělat svoji .. krok vlastní, překročit ten svůj stín a jít svojí cestou. To znamená třeba kandidovat. Voni u mě v hospodě budou sedět ty mladý lidi, všichni do jednoho nadávaj na ty lidi co tam teďka seděj a když jim řeknu ale za rok a půl budou volby a vy máte šanci to změnit a musíte taky myslet na svý děti. Když vidíte, co se děje jinde ve vesnicích, tak tady by to šlo taky, ale musíte chtít. .. a tak ... a věřím tomu, že tady nevznikne ta kandidátka nebo kdyby měla bejt letos v říjnu pak ona je .. volby jsou až za rok, takže třeba se sem někdo přistěhuje a rozpohybuje to. Ale zrovna tak by to tady bylo i s nějakým tím školením. Ty lidi tady koukaj k Pitašovi na pivo a pak ty lidi nezdravěj. Ta holka co jsem měl na kandidátce tady provozovala soukromej obchod, oni se domluvili – pitaš ji má na kandidátce, nebudeme tam chodit nakupovat – holka zkrachovala. Místo aby byli rádi, že tady maj obchod, chodili tam nakupovat, tak ji dotlačili k tomu, že zkrachovala a obchod tady není jo? ... Teďka tady máme, když tu mluvim o tom obchodu, tenhle obchod byl prázdněj a teďka se tady objevil člověk, kterej se sem přistěhovali lidi z Pardubic a dělá čalouníka. Nádherná věc, řemeslo se vrací do vesnice. Místo aby mu

<p>nechali ten korunovej nájem, kterej jsme nechali za mě, aby jsme jim ulehčili tu situaci, jenom aby tady fungovali. A tohle nový zastupitelstvo, přijde tady kluk, kterej tady chce obnovit řemeslo, chalounictví což je úžasný a oni mu daj tisíc korun měsíčně a ještě tři měsíce platil a nemohl provozovat, protože to bylo v tak dezolátním stavu, že voni ... voni mu pronajali něco, co bylo ve zcela dezolátním stavu. Tady je vidět ten přístup těch představitelů obce ke každému, kdo tady chce něco měnit, kdo tady něco dělá.</p>
<p>Oni to prostě nechtějí měnit, protože jim to takto vyhovuje. ...</p>
<p>Tak. Přesně, ten bordel jim vyhovuje. Já každéj rok s jednima chalupářema jsem si řekli, že každéj rok dáme dva křížky do kupy máme jich tady asi dva a dvacet, teď toho Nepomuckýho a tak a ... myslel jsem si naivně, dal jsem to do zpravodaje, že hledáme .. čekal jsme, že se někdo zvedne a řekne no to je úžasný, jo? Jednou za měsíc se sejdem támhle půjdeme ostříhat křoví, nemyslím si dělat nějaké zásahy, velký, protože nejsme památkáři, nejsme odborníci, jde o to to klesť popř. ho vomejt, tu sochu, když padá narovnat atd. No, nikdo se za celou dobu ani obec, aby o tom napsali třeba v tom zpravodaji, když teda furt útočej proti mně tak můžou těm chalupářům, těm manželům, co jezdej se mnou, tak můžou poděkovat jim. To je ... to je ...</p>
<p>Takže dobrovolnictví něco takovýho tady asi moc nefunguje ...</p>
<p>Ne. Ne.</p>
<p>Myslíte si, že je to tím, že tady rodiny fungují víc jako na tom starém způsobu? Jakoby držej se spolu a děti přebíraj mentalitu těch rodičů.</p>
<p>Ano, ano. Je tady hrozně moc manželství, který jsou z týchle vesnice, tady, jo? Jestli tady bude, myslím si že deset je moc, jo? Manže .. rodin, že prostě že by jeden byl odněkud jinde. To je tady všechno teta strejda, jo? A to taky není dobrý jo? A ... potom potom tady je další taková věc tady v tom Šonově, že každéj tady odsud i mladej člověk má invalidní důchod.</p>
<p>Jak to?</p>
<p>No prostě to tak funguje, je to jistý východisko z tý nezaměstnanosti, prostě každéj osmej.. prostě támhle máte statek, tam bydlej dva lidi, mladý, třicet pět let maj a důchod už přes deset let. Takže to je taky špatný. Protože vychovávaj děti, který viděj, jenom jak se celej den válej v pelechu rodiče, nepracujou a pak se divěj, že jejich děti v prvním ročníku učení jsou vyhozený, nechtěj pracovat, jsou na pracáku, protože to viděj u rodičů, tak jako voni furt nadávaj na cikány, ale to je to samý. To je chyba. Samozřejmě největší, jak se opakuju, je chyba to družstvo tady, jo? Kdyby tady byli drobný zemědělci jako je ten Menšík, tak by ta zaměstnanost byla taky tady, protože by nezaměstnávali 60 lidí, ale zaměstnával by tady 3 lidi tamlécten by zaměstnal, protože ty pole tady jsou. Uvědomte si, že tady bydlelo 2000 lidí, tak ty se nějak uživili. Dneska nás tady je 300, baráky zmizeli, ale ty hektary tady jsou furt. Takže kdyby tady byl pár drobnějších zemědělců, tak jak to je v Martínkovicích, v Božanově a podobně a ty schopný lidi by se uživili. Kdežto v tomhle družstvu, to je socialismus jako bejk. Tam prostě .. zeptejte se kohokoliv vobyčejnýho co teďko je ... v neděli jo v neděli se probírá družstvo u mě v hodspodě ... takže ta věc je podle toho, o voni vyprávěj, poctivejch pracovníků třetina nebo polovina a ostatní se vezou. Takže to chyba, tam se jako vytvářej a podporujou jenom ty lajdáci. To družstvo a tydle mladý lidi, co mají invalidní důchod, to není prostě vůbec žádněj přínos pro tuhle vesnici. To jako ... a jestli tady vzniknou hasiči jenom aby prostě .. se tady udělalo něco proti Pitašovi, tak to je taky o ničem. Ať si tady každéj založí, co chce, ale ať něco vytváří kuprospěchu tý vesnice.</p>
<p>Jasně. Takže myslíte, že spíše je třeba působit na mladý než na tu stávající ...</p>
<p>To co jsou zaseklý, tak s těma se nehne. Prostě ...</p>
<p>Takže se zaměřit na omladinu, když to tak řeknu ...</p>
<p>Heleďte, tady bydlelo 95% Němců, víme to oba. Ty se vyhnali, přišli sem z vnitrozemí, kdo se přišel? Ty který uměli, neuměli nic. Já neříkám, že všichni, ale jo? A hlavně ze začátku. Když tady se, když Beneš jakoby nabízet ty Sudety k osídlení, tak se mohl jít zemědělit kdekdo. Potom teprve dali ... 19:01. protože sem přišel, kdejakéj zlatokop. Ráno leželi v těch peřinách Němci, večer si už do těch peřin lehal už von , už měl tam krávy, koně, všechno a po čase tam ty lidi zmizeli, krávy tam řvali nepodojený, pole zarostlý, protože to neuměli ty lidi to zemědělství. Potom teprve se nastavili ty kritéria, že musej mít nějakou praxi ty lidi, který tady chtěj zemědělit. No a potom došlo teda tak, že to osídlování proběhlo poměrně divoce. Bydlel tady kdekdo, baráky nakonec, vždyť jsme to viděli třeba v tom Zdivočelá země a</p>

<p>potom nastoupilo krásně všichni dobrý rodáci to znásilňování do toho družstva, který tady vzniklo taky samozřejmě. A kdo se tam hrnul jako první? Ty lemplové, ty co byli přesvědčení nebo to vopravdu uměli, ty prostě .. co by se tam hrnuli?</p>
<p>Ti to teda nepotřebovali ...?</p>
<p>No. A tady to ovládla, ovládli tady tu vesnici po válce takový ty křiklouni, co byli slyšet. Voni měli v hlavě vymetáno, ale byli slyšet, uměli bouchnout do stolu a takhle to ale funguje i dneska v tý společnosti, že slušenej člověk si řekne kolikrát „já se s ním nebudu hádat, vždyť to nemá cenu, stejně ho nepřesvědčím“ a to je chyba. Já zas říkám na hrubej pytel, hrubá záplata a to je životní zkušenost. Prostě jestliže někdo ... já si o sobě myslím, že jsem slušnej člověk a rozhodně každému, kdo se ke mně chová slušně, pomůžu. Mám nějaký sociální citění, mám nějaký citění s touhle vesnicí, kde už jsem 30 let, já jsem se sem dostal díky Státní bezpečnosti, která mě chtěla dostat z republiky, já jsem v životě netušil, že tady je nějaká vesnice. Todle barák jsem koupil za 29 nebo 40 tisíc a tady potili krev moji kamarádi, když jsem byl zavřenej a pak jsem přišel a měl jsem koupelnu, septik a podobně, jo? Prostě mám nějaký vztah k tý vesnici, protože všechno jsem si tady vydupal, vybojoval sám, mě nikdo nic nedal, já jsem to nikomu neukrad. A ... prostě ... mrzí, když pak, když ... když jsem měl tuhle hospodu a teďka slušný lidi, protože já si myslím, že to je tak teďka v celý společnosti, že většina lidí tady je slušnejch a mlčej. Je to mlčící většina. Protože tady pár primitivův, to jsme měl právě v tý hospodě, jak oni řežou do stolu a prosazujou ty svoje laciný hesla pitomý. A chytrý lidi se prostě nechaj převálcovat a radši budou apatický, nemá cenu se angažovat, takový hesla teď razej, stejně se nic nezmění. Ano. Nic se nezmění, pokud budou takle uvažovat. Já jsem s tou kůží na trh šel, já jsem mohl v klídku být dál hospodským, měl by plnou hospodu, protože kdo nejvíc na těch vesnicích pije? Komouši. Projdeme si spolu vesnici a ty největší ruiny, který tady padaj, ty baráky, tam to je kulturní památka, a stromy rostou ze střechy, jo? Ty baráky, který jsou nejvíc zplundrovaný, tak ty seděj šest dní v tejdnu do rána támhle v tý místnosti (ukazuje na vedlejší dům, kde je údajně ilegální nálevna). Tam voni seděj, tam voni investujou, tam voni si vylejvaj nalejvaj ty rozumy do hlav jo?</p>
<p>A myslíte si, že existuje nějaký místo, kde by se mohli ty lidi, který si chtěj něco říct, mohli sejít? Jako že by mohli říct .. já nevím jak funguje, obec by měla zvat na obecní zastupitelstvo, já nevím jak to tady funguje se přiznám.</p>
<p>Ano. Za mě, když jsem byl na úřadě jsem dělali jednou za půl roku .. Za prvé každý zastupitelstvo obce je veřejný a to je na internetu, to tam oni maj, za mě jsme měli každý pondělí, a teď nevím jestli každý nebo každý druhý jsme měli zastupitelstvo. Každěj si tam může i dneska jít a sednout si tam, to je ale malá místnost, tam se vejdu 4 5 lidí. A abychom se otevřeli týdle obci a vyslechli její názory, tak jsme dělali, za mě, jednou za půl roku schůzi tady na sále a nebo v jídelně. Týdlety co tam jsou vod roku 2010 neudělali ani jednu takovouhle veřejnou schůzi a víme proč. Protože voni tu společnost tady v Šonově dostali spíš do toho kouta, voni ji dostali tam, kde ji potřebujou a vědí, voni řeknou „co bychom dělali na sále nebo v jídelně, když voni můžou přijít sem“ a nikdo ale nepůjde do toho baráku, kde se vejdu 4 lidi a třeba tam budou takle sedět. Víme jak to je, lidi radši vystoupí anonymně a nebo v davu. Takže když by voni udělali tyhle ty co jsou v obci schůzi na sále nebo v jídelně tak riskujou to, že se vopravdu ty maldý domluvěj 10 12 lidí a půjdou tam a navzájem si budou dodávat jakousi kuráž a můžou je tam rozmetat. To je vono, jo? To je .. vo tom to je. Takže voni operujou s tím, že každá schůze je veřejná a to je problém lidí, že tam nejdou. A maj pravdu, maj pravdu. Kdyby tam ty lidi, když se může těch 12 lidí dohodnout a tam jít a třeba tam stát, když se tam nevejdou a říct jim, tak pozor, příště to uděláte někde jinde, my chceme mít kulturní podmínky tady a ne abysme tady stály.</p>
<p>Když ještě zkusím obdočit od toho zastupitelstva, spolupracuje tady vaše sdružení nebo nějaké jiné sdružení, nevím, jak je to tady aktivní v Šonově, s veřejnejma institucema jako je třeba správa ...</p>
<p>CHKO?</p>
<p>CHKO. A jakým způsobem tadlecta spolupráce jestli vůbec nějaká probíhá.</p>
<p>Teďka v současný době neprobíhá, probíhala jedinkrát a to bylo právě, když jsme se rozhodli udělat ten koncert Marina Vargy v Adršpachu. Adršpach je chráněná krajina, vodní hladina je zas všechno jinak a lesy do toho mají co říct a tak. Takže tohle byla moje první zkušenost s CHKO a se státem takle v nějakým tom vyšším měřítku a musím říct, že to byla tragédie ...</p>

Jak to? Co tam nefungovalo?

Prostě já jsem nabyl toho dojmu, já se nechci dotknout tý paní, který sedí na CHKO, já jí .. už ani nevím, jak se jmenuje, von tam byl Piňos a všichni říkají „zaplaťpánbůh, že zmizel“ Já ho neznal, toho člověka nemůžu ho soudit. Tudle paní jsem taky neznal, už nevím jak se jmenuje, říkám, mě to připadlo, to trvalo několik měsíců než nám dali povolení na ten koncert. Že ten státní úředník chce brát jenom ty prachy ale tu kůži na trh aby dal, to kulatý razítko, to vás budou posílat od čerta k ďáblu. My jsme na to dostali vládní vyjímku, prostě Police nás poslala do Hradce, z Hradce nás poslali do Prahy, z Prahy zase do Hradce a takle jsme tady .. a kdyby sme tu vopravdu chuť to udělat a já jsem se pak zablokoval a řek sem si, musím je porazit toho molocha, jo? Tak bysme to vzdali. A to jsme museli slíbit, paní ředitelce CHKO, že to už nikdy nebudeme opakovat jo? Já ji na jednu stranu chápu, jo? Ona nechtěla nějaký precedens jo? Jako von tady Pitaš moh mít koncert tak mi tam teď uděláme metalovej koncert jo. Já říkám „vzpamatujte se. Koho by to napadlo z těchle kluku dělat nějaký .. za prvý je to takovýho běhání a je i proti logickému myšlení dělat v Adršpachu, na písáku nějaký koncert rockovej, ten Varga k tomu patří, ten varhaní koncert, ten tam z toho úplně logicky vyplývá z toho. Ale stejně jsem se musel zavázat, že už to nikdy nebudu ... Takže to je moje jediná zkušenost a musím říct, že bohužel, bohužel jsem nabyl tohoto dojmu, jo? Že nikdo nechce nic rozhodnout. Vemte si, vemte si tady máme úžasnou stavbu u hřbitova, faru, která padá, že jo. Má propadlý střechy, krovy a tak jo? Předchozí starosta, ten co tady čepuje to pivo načerno, tak ty ji prodali za korunu. Prostě chtěli se zbavit problému, tak ji prodali jednomu šmejdrovi z Božanova, nějaký XXX se jmenuje, je lékař, tak mu ji prodali za korunu. Vona stála 34 000 protože k tomu byly ještě další nemovitosti a pozemek. Ten člověk to koupil, teď plácnu, 12 let a ještě tady neudělal vůbec nic. Když jsem byl na úřadě, tak jsem vyvolal nějaký jednání, dokonce jsem ho i dohledal a po telefonu jsme spolu mluvili a slíbil mě, dejme tomu, že to byl rok 2007, na jaře jsem s ním mluvil, že na podzim začne stavět penzion, že tam bude. Samozřejmě nic, zmizel, pracuje někde v cizině, nenajdete ho. Má tady statek v Božanově, hned první statek po levý straně, tak bydlí nějaká ukrajinka, jestli to je jeho přítelkyně, která, když potřebuje, tak neumí česky, jo? Takže jsem přes památkáře a přes státní odbor tady v Broumově vyvolal nějaký jednání jak jsme se tady všichni sešli, protože při bouřce, když byl větší vítr, krytina lítala na silnici, na křižovatku, kde je i mateřská školka, děti choděj na procházku, jo? Vodkrytá nějaká jáma tam byla, nezabezpečená. Tak jsme se tam všichni sešli, zima jako blázen, vona ví, že se bude jednat o tom baráku, neveme sebou klíče, jo? Já kdybych byl na tom postu toho úředníka v Broumově, tak ji okamžitě pošlu zpátky pro klíče. Voni se s tím prostě smířili, voni to chtěli mít za sebou, byla zima nechtěj nic řešit, mě to tak připadá

Takže teda památkáři, nikdo?

Nikdo. Já říkám „proboha, když máte bič na ně. Je to kulturní památka“ já chápu to, že někdo má úspěch v podnikání, má peníze má nějaký podnikatelskej záměr, ta fara se mu k tomu hodí, tak to prostě koupí a .. s dobrým úmyslem to tam rozjet. Dojde k situaci, změně situace prostě, podnikání zkrachuje nebo už se tolik nedaří takže nemůže investovat do fary, ale pro boha, je to kulturní památka, jsou nějaký udržovací fondy od státu, tutově a je každého majitele památky poinnost, dle mého, vo ty udržovací fondy žádat a prostě to nějak konzervovat tu památku. A čekat na lepší časy, jak se říká. Až ty peníze mít budu, tak budu pokračovat v tom záměru a nebo ji prodám tu památku někomu, kdo má .. někomu kdo ji zachrání, ale von na to kašlal. On prostě nic. Tak říkám“tak ho umlaťte pokuta.“ Je vidět, von těch baráků má tady na Broumovsku víc, který tady nechává padat. Tady šolcovnu, bývalou, kde bydlel rychtář. Tak ho ulťte pokutama, nemusíte mu hned dávat nějakou, já nevím jestli je strop 5 milionů, tak mu dejte sto tisíc, dvě stě, půl milionu a von se rozpohybuje. Buď to prodá, nebo s tím začne něco dělat. Já se vsadím s váma, že dodneška mu nedali ani korunu. Mě napsali dopis, mě napsali mail, že mu teda napsali a pohrozili mu a to bylo v době, kdy já jsme končil a to bylo v roce 2010 a dneska už se mnou nikdo nekomunikuje. Já jsem řadovej občan, vobičejnej blbej hospodskej. Je nezajímá, že mě to trápí, že to je jeden z nejkrásnějších baráků při vjezdu do obce, že to je... Co se ten Pitaš furt do toho sere? Starostovi je to jedno a ten Pitaš tady pořád dělá nějaký problémy. Podívejte se, já jenom abych teďka ten přístup, jak mě to mrzí tudle všechno, jak to tady je. Já jsem ateista .. a byla jsem s opatem vikářem Zemanem, bohužel kterej umřel, ho přesvědčit, že mi dal klíče od kaple na hřbitově od kostela. To se nepodařilo nikomu z věřících tady jo? Já jsem tam dělal brigády, my jsme tam

vomlátili fasádu. Zadělávali jsme okna igelitama, jo? Kamarádi, my z toho sdružení jo a podobně. V srpnu, 24. srpna 45 tady vožralý český vojáci povraždili ty dva faráře, možná víte něco. Táhle v lese. Nebyl nikdo z tý vesnice za celý ty roky jako představitelů tý obce na to místo, kde teda byly povražděný, brutálně, těma vožralejma idiotam, tam udělat nějaký pietní místo, protože tam jsou, vobčas se tam v kopřivách objevila nějaká kytka, prostě je tady vidět, že někdo tady na ně někde myslí. Tak jsem tady ve stodole vytvořil ze starejch trámů třímetrovej dřevěnej kříž a na zádech jsem ho tam vodnes. Já ho nenes přes vesnici, protože tady nebudu tady nikomu dělat kašpara, ale tady pod lesem je tady taková koplička, kde se zastřelil údajně (zvoní telefon) jeden z těch co pomáhal těm vrahům a vod tý kapličky jsem ty dva kiláky ten kříž na zádech dones a jako ateista. Dodneška ten kříž stojí, byl jsem se tam podívat nedávno. Prostě já jsem měl potřebu...

Klidně si ten telefon vemte.

(zvedá se od stolu a)... se s tím nějak vnitřně vypořádat. A to mě štve, že tady nikdo, jako s těma Menšíkovejma, těma poplatkama vůči mě a podobně. (bere telefon)

(pokládá telefon a navazuje na rozhovor) Jako je tady vo tu vesnici zájem, vobrovjskej zájem, ale bohužel ne místní lidi. Moje dcera teď tady byla, založili na škole nějaký sdružení. 27. dubna ... 14 dubna sem jede 40 dětí z Prahy, študáků s profesorama a chtěj zachránit tu kapličku, co jsem o ni říkal, že jsem odtamtud nesl ten kříž, že by ji chtěli zachránit. Voni chtěli faru, já říkám, začněte malou stavbou zjistíte, jestli na to vůbec máte a potom se dejte do tý fary. Musíte tam 34:04 vod něj dostat, vod toho šmejda. Tady prostě ta ... jestli by někdo na nějaký školení, o tom silně pochybuju. Ty mladý lidi, co jsou třeba vrstevníci tvoji, ty jsou tak zafixovaný, tak ovlivňovaný těma rodina .. těma rodičema, který, a to jsou, teď abych se vrátil k tomu osídlení, co se dělalo v tom pohraničí. Chlastalo se hlavně. Nám to spadlo do klína, tak se hodně pilo jo. Prostě situace nebyla jednoduchá, to chápu a teďka jak ty rodiny nebyly tady žádný cizí tak se to prostě tady takle promílá a tohle ... tak mě to .. tak prostě ... Kdo má svůj názor, tak to jsou, nebo kdo to jde tady za svým názorem, tak to jsou lidi, který tady odsud nepocházej. To jsou ty, co tady chtěj něco změnit. Já když jsem byl starosta nebo místostarosta, tak jsem povídal .. Tady furt nadávaj na děti. Parchanti nevychovaný, dělaj lumpárny, kouřej trávu a pro boha, co maj dělat ty děti? Hřiště nechali fotbalisti zkrachovali, skončilo, nikdo se vo něj nepostará, nechali to zarůst kopřivama. Já říkám, uděláme koupaliště, požární nádrž je prázdná roky, tak jsem říkal, já to budu financovat, ale nechci tam makat sám, tak jsem oslovit pár tatínků 4 5, který měli osmiletý děti, začali jsme tam čistit tu nádrž já jsem do toho nainvestoval asi 17 18 tisíc ale ve finále jsem tam kubík betonu skládal sám. Normálně se na to vykašlali. Povídám, hleďte se já to platím a ještě to tu budu sám dělat? A děti nemám? Mám dospělí děti, který bydlej táhle někde v Praze. Jo? Ale dotáh jsem to do konce jo? Bylo tam úžasný, vopravdu, posekalo se to kolem, dal jsem vokolo odpadkový koše, aby se nemohli vymlouvat a bylo tam báječný koupání. Skončil jsem na úřadě a hotovo. Dyť to vydíte, tady po pravý straně, kačeny, hnědá voda, nikdo to nehlídá, protože tam se dáva voda z potoka a když bude pršet, tak se tam musí ta záklopka zavřít. Hotovo vymalováno. Takže nejvíce se, nevíj ... já říkám zaplat' pán bůh za ty Holanďany jo? Voni teda remcali Holanďani a podobně, ale já říkám „vždyť vy jste ty baráky dopracovali tak, že vám rostu stromy ze střechy, jedte se podívat na hodní konec Šonova, tam je Menšíkova farma. Ty Holanďani koupili ty největší statky, který ty češi nejvíc zplundrovali a podle dobovejch fotografií je dávají do cajku. Vkusně takle, že tam naflákaj třídílný okna. Ať jsou jaký jsou pro obec nebo pro mě jako hospodskýho nejsou žádný ... nebo pro obe .. pro mě jako hospodskýho nejsou žádným přínosem, v hospodě jsem je nikdy neviděl, ale pro obec , jo? Jakožto jak krásně zvelebili tu vesnici, ten horní konec, to je úžasnej přínos přece. A ještě teda musím podotknout, že tady jsou Holanďani jedni, který udělali v Holandsku sbírku, navíc tam pak byli na úřadě, že prej chtěj opravit hřbitovní zeď. A oni tam v tom Holandsku dělali sbírku a sehnali skoro 300 000 jo? (Zvoní telefon)

Dobře. Já už bych to pomalu začal ukončovat. Jestli dovolíte.

Jojo. (zvedá se a bere telefon)

A já myslím, že tady padlo zajímavý ... já když na to kouám, tak na mě to působí tak, že největším problémem Šonova je, že ty lidi nemaj zájem.

Nemaj zájem ano.

<p>Že prostě nechtěj jakoby, nebo i kdyby ten zájem měli, tak nemaj tu vůli se pokusit to protlačit přes .. když přes problematický zastupitelstvo respektive starostu a ... chybí prostě nějaká ta možnost jakoby se projevit. Takže chybí i jakoby místo, kde by mohli se vyjádřit.</p>
<p>Voni nemaj zájem, ale do jistý míry, jo? Voni jakoby zájem maj, ale potom, když dojde na to lámání chleba, to znamená, aby se zvedl. Tak je radši přikrčenej. Tak ten zájem, aby se zvedl nebo aby někam došel a nebo já říkám proboha v každým čísle jsem je vyzíval, jak jsem říkal tu mlčící většinu, pro boha napište aspoň do toho zpravodaje svůj názor. Ale nikdy nikdo až v loni chalupáři z Rychnova nad Kněžnou, protože do mě se tady vyřilo, do mě se rylo prostě ať jdu z vesnice, že jsem největší škůdce a podobně jo? Tak ty chalupáři se mě zastali, že vůbec nechápou, že v Rychnově se nědějou takovýhle koncerty, takovýhle kulturní vyžití jako má Šonov, že by měl být vděčný a potom dvě rodiny tady z Šonova, jo? Mladý. Tak to mě teda opravdu zahřálo u srdce, když se teda dokázali prostřednictvím toho zpravodaje se vozvat. Jsem si říkal, teď by se mohli chytit další. Jeto .. neuměj komunikovat, styděj se a nevěřej si. Voni byli, mě to připadá, vychovávaný, že je doma ty rodiče přetloukli primitivníma argumentama „ty drž hubu, ty seš mladej“ to slyším do dneška vod (smích) u některých, jak se chovaj vůči těm mladším a je to nevzdělanost taky. Tady nemá nikdo vysokoškolský vzdělání třeba. Co si budem namlouvat, jo? Kdyby ty děcka jeli do světa, študovali někde, tak na to taky maj jinou optiku, to budou vidět jinou optikou, jo? Když tady řijou, támhle pracujou, nebo jsou na pracáku nebo maj důchod, tak co pak po nich může člověk chtít.</p>
<p>Teď nechám možnost, jestli se chcete na něco zeptat vy?</p>
<p>Né ani. Já budu přemýšlet a kdyžtak se potom budeme ještě bavit.</p>
<p>Takže já vám ještě jednou děkuju.</p>
<p>Rozhovor ukončen.</p>

9.9. Příloha 9

Přepis rozhovoru se zástupcem NNO s ekologickým zaměřením uskutečněný ve středu 20. března 2013

<p>Tazatel: Takže už nahrávám, a teď vás ještě jednou požádám na záznam, jestli souhlasíte s tím, že to bude nahrávaný a pak, že to přepíšu a anonymizuji.</p>
<p>Jo dobře.</p>
<p>Tazatel: Tak, teď vám tedy vysvětlím o co jde. Já v rámci projektu, který máme s německým partnerem a s partnery z Portugalska, Estonska a Bulharska, vytváříme koncept toho, že bychom chtěli vytvořit školení nebo program na zlepšení spolupráce v odlehlých regionech i ostatní zemí., zaměřený na spolupráci mezi místní samosprávou, místními aktivními občany, ať už sdruženými v nějakých neziskovkách a místní veřejnou správou, tady významným hráčem je správa CHKO. Takže v podstatě úředníci. Naším záměrem je tedy vytvořit nějaký program, do kterého bychom zapojili tyhle všechny skupiny, aby se pak od sebe naučili navzájem něco, co by jim pak napomohlo k nějaký spolupráci. V současnosti se ten projekt rozbíhá a my potřebujeme teďkom logicky vědět, co tady funguje, co tady nefunguje, jak to tady je, jak to tu není. Tudiž já bych se vás rád zeptal z toho vašeho pohledu .. já teď nevím, vy vedete tu neziskovku?</p>
<p>Ano.</p>
<p>Tazatel: Tak to bych se vás tedy rád zeptal, jak to tady funguje mezi těmi třemi hráči. Jakým způsobem tady dochází k nějaký politický participaci v tom smyslu, jak probíhají řešení nějakých problémů, popřípadě jak je to s nějakým zapojováním občanů obecně, ať už do vašich aktivit nebo obecně.</p>
<p>Jo, tak to je teda hodně zešíroka ...</p>
<p>Tazatel: Je.. já to zkusím postupně specifikovat. Mě jde o to, slyšet, co tady vlastně jako funguje a v čem jsou určité limity. Co ještě má nějakou rezervu, co by mohlo.</p>

A ještě než začneme, tak jako jestli vás zajímá ta jako .. jak to vlastně je co se týče Stromodění nejdříve nebo chcete rovnou navázat na ty vztahy jakoby těch tří. Jak to říkáte ..
Tazatel: Nechám to na vás. Jakým způsobem se toho ujmete
No tak jak bych začala. Tak aby to mělo hlavu a patu.
Tazatel: Můžeme opravdu projít postupně po těch otázkách. Co si myslíte, že funguje
No ...
Tazatel: Dobře tak co nefunguje. Jsem zjistil, že je možná lepší se ptát.
Co funguje ... no funguje tu. No já přemýšlím, co tu funguje ... já bych tady radši začala pozitivně, jo? ... Jako funguje to jedinečně, pokud si za těma věcmi jde, tak to asi funguje. Když člověk jako opravdu překoná různý ... jako od vztahů, přes různý negativní reakce, tak bych řekla, když je člověk schopnej překonat, což není vždycky jednocuchý, tak to funguje. Když se prostě zapře a řekne, tady se takováhle představa musí naplnit, tak to asi jde, ale tak je to se všim. Jako by se to týká i vztahů s lidma jako aktivníma občany, to se týká vztahů s tou samosprávou s CHKO a vůbec těma úředníky. A když to vezmu z tohoto pohledu jako z druhé strany, tak to prostě je strašně složitý, protože tady na těch malejch městech a já nevím jestli ... nemůžu postoudit, jestli v těch větších městech je to jinak, ale já si opravdu myslím, že problém je tu ty vnitřní vztahy, jo? Jako jednou jsem někde něco řekla a udělala a to a jelikož ten a ten, kterej to ví, tak ... takový to maloměstský.
Tazatel: Myslíte v tom smyslu, že někdo si vytvoří nějaký názor na někoho a pak už s ním odmítne spolupracovat?
Neřekla bych přímo odmítne, ale je to pak všechno hrozně složitý. Je to těžší .. protože to taková ta ... já to strašně přisuzuju takový ty maloměstský jakoby mentalitě. Protože to je přece .. hrozný, jestli bych to jako mohla připodobnit k něčemu ...
Tazatel: No určitě!
Úplně mě hned napadl jako vztah ... budu se prostě s někým bavit, pak si řekneme něco špatnýho s konkrétním člověkem a já přece když je to můj přítel a prostě kamarád, přijdu a řeknu – možná, že to byl špatnej nápad, uděláme to jinak a začnem znova nebo něco. A to většinou ... mě většinou přijde, že to se jakoby děje na takový divný linii tady, jo? Jako děje se to, protože musej, ty lidi, ale prostě ... s tímhle mám třeba špatný zkušenosti, že třeba prostě, že .. že to jsou ty prostě takový ty ... prostě takový to myšlen, no..
Tazatel: Klidně buďte konkrétní. Jako týká se to nějakého konkrétního projektu nebo ..?
Dotazovaný: Toho je hodně, jo? To je fakt hodně věcí, jo že jsem na tohle narazila, že už se mě pak jakoby špatně navazuje pak jakoby znova vztah s někým, kdo mě několikrát řek nebo projevil nějak negativní ... reakci nebo tak, jo? Ale jako každopádně .. to je jiný, já vím, že bych jako měla bejt konkrétní, ale těch věcí je moc a já zase jako nechci říct jednu věc a jinou ne, jo? To zas není můj styl, tak když už tak ze široka, jo? Ale prostě to je jedna věc a druhá věc je to, že ... a to si myslím, že je jako fakt jako prostě problém jako celkově, že vlastně ty složky, který můžou ovlivnit věci, prostě jako od úplně běžnýho úředníka, který je tam nějak vybranej nějakým způsobem přes výběrový řízení, přes lidi, který tam jsou vybraný tím, že třeba .. nebyl nikdo jinej, a nebo volbou, jo? Tak ... tak v tu chvíli jak ty lidi tam jsou, tak to je ... já nevím, já mám dojem, že ty teplý místa jsou nějakým způsobem jako začarovaný, jakoby, že prostě najednou maj jakony nějaký ... já nechci říct moc, protože to je takový silný slovo, ale prostě si najednou řeknou „ty seš .. já tady pro tebe“ ten vztah jakoby, kdo je tady pro koho, jo? To je prostě jakoby špatně nastavenej vztah. Protože jak já jsem ... jako ... já si prostě myslím, že člověk dokad' jaoby ... že každej člověk by si měl nějakým způsobem vycházet vstříc. A když je to člověk placenej státem, tak tím víc a né jako naopak a většinou to funguje naopak. Jako u každýho člověka, já jsem se ještě jako nepotkala s úředníkem nebo člověkem, kterej je placenej státem, kterej by přišel a řek ... „já jsem tady pro tebe a udělám tady pro tebe todleto a támhleto“ .. jako, kecám, setkala asi jednou, jednou dvakrát si myslím, což je dost málo, jo?
Tazatel: Jasně takže .. to je jeden z těch limitů, to, že v podstatě správa a samospráva , veřejné insituace a samospráva nechtěj a nemaj snahu se do něčeho tlačit jakoby?

Dotazovaný: No to mi taky přijde, jakoby hodně.
Tazatel: Jako zjistit si, třeba co je třeba řešit?
Dotazovaný: No. Jo..
Tazatel: Já jsem koukal na vaše stránky, vy děláte hodně s dobrovolníky
Dotazovaný: No, jediné s dobrovolníky
Tazatel: Tak, jediné s dobrovolníky pokud se zaměříme tímhle směrem a na tu občanskou angažovanost, tak co si myslíte, jak to tady v tomhle ohledu funguje. Co si myslíte, jak to tedy v tomto ohledu funguje? Protože mě přišlo, že to tu funguje docela pěkně. Jsem se dozvěděl nějaký informace, že jste loni spravovali louku a takový věci a vypadalo to, že vám toto tady krásně funguje. Myslíte si, že tohleto jsou nějaký dobrý ..
Dotazovaný: Jako určitě. Jako ... zase, jo? Já jako bohužel nemám moc možností srovnání, protože jsem byla jediné aktivní na Broumovsku, jo? A s Policí mám trochu srovnání a ... sleduju to samozřejmě. Sleduju podobný organizace, který jsou na Náchodsku jako jo? Jak .. co dělají a jak a jak jsou aktivní, jak jsou vidět a tak. No ale jako děkuju za tu pochvalu ale předně musím říct, že lidi mají vobrovskoj strach, že prostě lidi jsou takový ... přesně, já když někomu řeknu „Pojď, uděláme tohle. Musela bych být hodně konkrétní, musela bych říct „Pojď, Pepo“ a on půjde ten člověk, ale, že by mi Pepa sám řekl „bylo by potřeba“ nebo „chtělo by to tohle“ tak to se neděje, vůbec se neděje.
Tazatel: Čímpak to je?
Dotazovaný: Já vůbec nevím.
Tazatel: Protože už dělám několikátěj rozhovor, tak na ten pojem strach narážím docela často obzvlášť u zástupců těch neziskovek, který upozorňují, že lidi nemají nějak jakoby, že se nechtějí zapojovat v tom smyslu, že se něčeho bojejí, jo? Myslí si, že by bylo nějakým způsobem možný ve spolupráci .. využít ty spolupráce, toho veřejnýho prostoru tady a všech těch aktérů tady a využít to nějak k tomu aby se to odbourávalo. Jakoby ..
Dotazovaný: To by šlo no, já si myslím, že by to jako šlo, ale je to jakoby o jednotlivých. Je to opravdu vo tom, jestliže .. a to je zase .. a to začíná u výchovy, jo? Jestliže já si vychovám žáčka, kterýho nemotivuju k tomu aby dělal .. já mluvím o těhle aktivitách konkrétních já nemluvím .. ale vono se to dá jako převést jako na všechno jo? Ale tam to začíná, a jestliže mluvíme o dospělých, tak .. a to je důležitý určitě říct. Těch dospělých, který si vybrali tu svoji cestu dobrovolnictví a ty aktivity, kterou dělají u mě a dnešní doba je šílená, že jako chodím do práce, pak má svoje věci a pak mám ještě dobrovolnou službu a dělám si tu svoji a vlastně teda ty co to dělali, tak to jsou lidi, co tom mají nějak vnitřně v sobě, že jo? a ty co to nemají, tak ty jako ... já se ale si myslím, že cesty, jak přesvědčit lidi, který .. to je ta skupina, o který jsme se bavili před tím, ty co mají strach a nejdu. Tak jako by určitě bych šla přes .. ne jako přesvědčovat, ale vlastně jako přimět k tomu, že ... určitě nějakou osvětovou, reklamou, že je to dobrý. Jo? Já věřím .. třeba konkrétní příklad. Kdyby prostě se stala věc, že by .. že by prostě ten nějaký vedoucí pracovník, já nechci konkretizovat, ředitel, místostarosta, starosta, tyhle ty lidi, který by řekli ... a můžu to převést na SDRUŽENÍ , ale obecně to platí pro všechny, kdyby prostě řekli jednou za rok prostě „ SDRUŽENÍ tady dělá takovouhle věc a prostě je to dobře a je to hezký“ nebo prostě něco jo? Nějak by se to připravilo, jo? Tak já věřím prostě tomu, že by to kdyby to bylo potřetí, tak nějaký tady ten Pepa, který před tím měl strach, tak si řekně „Aha, tak starostovy se to líbí, to je důležitý člověk, tak to by možná bylo hezký, že já“ a teď jsem to převedla na takový to prospěchářský přirovnání a tak to nemyslím, jo? Myslím tím spíš, tak že bez toho se nikdo nikam .. to prostě nejde. Ale takle já přemýšlím, jak lidi přemýšlejí. Jo. A mě se teda jako ještě nestalo, jo? Kromě teda tady od školy, že by mě někdo prostě řekne, jo to je dobře, že to děláš. To se mi v Broumově nestalo. Většinou se jako divnějí lidi, většinou se mě .. já myslím teďka ty lýdry, jo? Já nemluvím teďka o normálních lidech, že se mě tohle nestalo. To se mi stává, že lidi mi řeknou „To je supr, že to děláš.“ Ale, že by někdo jako veřejně vyjádřil k tomu, že by řekl ...
Tazatel: A takže chybí jakoby nějaký docenění z toho .. z té samosprávy

Dotazovaný: Tam jde o tu otázku, jak by se dali lidi přimět k tomu, aby do toho šlo, ale vo docenění mi nejde.
Tazatel: Jasně. Dalo by se to použít jako prostředek k tomu, aby se o tom lidi dozvěděli a věděli o tom.
Dotazovaný: To je třeba jedna z věcí, jo? Já přemýšlím, já nevím.
Tazatel: To je moc dobrý nápad, to se mi líbí ...
Dotazovaný: Ale jako samozřejmě, že jedinec je jedinec. Je to na všech a to jsem zase u toho vzdělání, že jo ... ale to je jako pravda. Pravda je to, že opravdu třeba například, já když jdu dneska .. a to je teda nešvar těch ekologických neziskovek. Já když jdu dneska na jakýkoliv jednání, když tam nejsou zelený jakoby, ale nemyslím politicky, ale myslím ty lidi, co je tohle baví. Tak je většinou je člověk za nějakýho exota, jo? Prostě jo. A už je okamžitě se setkávám se reakcí, jakoby celkově, tohle tohle ne. Protože nedělám koncert, jo? Nedělám tohleto támleto. Ale nemluví vo zelenejch lidech,jo? A tohle je podle mě hodně špatně nastavený.
Tazatel: Myslíte si, že je to taky tím, že se ta samospráva zaměřuje jenom na určitý oblasti toho nezisku?
Dotazovaný: Taky si jako myslím, že to je nešvar no? Ale jako já nemůžu vopravdu ... na druhou stranu, já je musím pochválit, že jako .. a to je zase to čím jsem úplně začínali, já když si zatím úplně půjdu, že to chci a dělá, tak oni to ve finále řeknou dobře a .. nemůžu říct, že by se mi úplně sanžili pomoci, ale rozhodně nedělaj úplně, jako že se to už mění, trošku, ale myslím si, že je to taky mnou
Tazatel: Myslíte si, že ... máte nějaký příklad ... jakým způsobem funguje ta spolupráce toho nezisku a těch samospráv a těch veřejných institucí, těch úřadů. Existuje tady něco dalšího, kromě MASKy, která se snaží tohleto nějak propojovat?
Dotazovaný: No ono jako existuje a myslím si, že je hrozně dobře, že tohle Broumov dělá a myslím si, že bez týdle podpory by to jako ... ale já nevím, jestli to není jinde a jak je to jinde, jo? To já neposoudím. Ale prostě v Broumově to funguje tak, že vlastně město dává příspěvky na činnost spolků , tomu, kdo si požádá, a pokud se prokáže určitou aktivitou a činností a prostě jakoby pochopitelný nějakým způsobem, tak má příspěvek na spolkovou činnost a i grant na určitou aktivitu, jo? Která je nějakým způsobem vytyčené, že to nemůže bejt. Že si jako nemůže člověk říct půjdem na pivo a uspořádáme nějakou tu ... že to je prostě fakt podle mě ..
Tazatel: Existuje tady teda soutěž v tomhle?
Dotazovaný: No. Jedna je myslím 1 300 000 na tohleto celý a tam prostě dostane, kdo se přihlásí, tam je 20 000 limit, takže to je zároveň i nějaký
Tazatel: Jakože mikrogranty
Přesně tak, není to nějaký, že by k nim člověk nějak hrozně tíhnul. Je to fajn prostě jo. Já jsem ten prostě ten typ, jo? (smích)
Tazatel: Je to na jednorázový akce nebo je to i na programy?
Dotazovaný: To záleží jak si to vyberete. Prostě můžu udělat program, kdy vypočítám prostě vydělí si to třema a udělám na každou akci za tolik peněz, ale je to prostě na rok a to si myslím, že je jako velkej přínos pro ty ... protože jako třeba pro mě je hodně velkej problém z mého .. ale to je můj problém .. prostě chodit po sponzorech. Prostě jako sponzorský příspěvky, někdo na to má žaludek. A já na to žaludek prostě nemám a podle mě by bylo fakt dobře udělat a to je napříč celou tou škálou těch věcí ... tam .. prostě si myslím, že by měl bejt ... jako v Anglii dřív bylo, nevím jak ot tam je teďka. Že jako každá větší firma prostě .. byl nějaký ekofond nebo něco takovýho a vlastně, že se dávaly peníze tam a toho si pak .. tam by pak začali vznikat projekty eko, jo? Který jsou prostě potřebný, jo? ... V ČR tohleto je .. je to škoda, no. A klidně by se to dalo udělat i v regionu. Podle mě. Ale to by musel někdo říct, třeba CHKO říct, pojďte, uděláme. Já jsem uvažovala, že za nima jakoby, jako, že za nima půjdu a navrhu jim to, protože tohle je pro mě fakt problém – schánět peníze, schánět sponzory. Já věřím tomu, že když bych ty firmy prošla, tak bych nějaký ty sponzory sehnala, ale já jsem to ještě nezkusila (smích) abych byla upřímná, protože já na tom nemám

žaludek. Loni jsem odeslala tak 20 emailu na sponzorské dárky firmám a ani mi nikdo neodpověděl.
Tazatel: To je bohužel současný trend ..
Dotazovaný: Jo. Takže prostě, jo? Asi tak, abych byla zase konkrétní (smích)
Tazatel: A myslíte si, že by mohlo být tohleto součástí toho programu vzdělávání, že by nějakým způsobem by spolu by .. nějakým způsobem zkusili vymyslet, jak do toho zapojit i ten soukromý sektor? Že by to vymýšleli jednotlivé složky, skupiny těch ... to by mohlo být součástí školení. ... V rámci toho školení nebo programu si budou předávat zkušenosti ty různé skupiny, tak jestli by to nějakým způsobem šlo.
Dotazovaný: Jako nějaký seminář?
Tazatel: No seminář i tu konkrétně to oslovení těch firem a vytváření příležitostí pro grantové příležitosti. Já myslím, že město nebo Broumov sám nabízí .. třeba by mohl nabídnout to, jakým způsobem se do toho přihlásit, co je podporovaný a co není
Dotazovaný: No to asi tady je, né? V Broumově?
Tazatel: Nějak to tady trochu je.
Dotazovaný: Teď nevím jak moc je to odpověď, ale teďka se tady děje .. teď je to aktuální, do 31. se žádá o tenhle grant toho města v únoru udělalo město Broumov přímo ten finanční odbor, konferenci pro spolky. Slyšel jsem o tom?
Tazatel: Jo jo.
Dotazovaný: A tam jakoby je tam přesně tohle všechno konkrétně řečený.
Tazatel: Takže toto tady funguje?
Dotazovaný: Tohle tady funguje no. Prostě si myslím, že ten, kdo o to chce požádat, tak prostě tam přijde a zjistí si to a když tam nepřijde a neměl čas, tak se to všechno dá zjistit. Vždycky je to jako ... vždycky spolupracuje jakoby.
Tazatel: A když se zeptám .. Broumov takto působí. Vy působíte i mimo Broumov.
Dotazovaný: No.
Tazatel: Ale spíš na Broumovsku, když to takle vezmu. Existuje nějaká podpora z těch ostatních obcí? Nebo je to spíš z toho centra, z Broumova.
Dotazovaný: No z těch obcí to jde docela dost.
Tazatel: Funguje to, jo?
Dotazovaný: No já si myslím, že jsou jako rádi. Já to teda nestíhám, jo? To se nedá, když se vrátím zpátky k naší organizaci, tak to je fakt hodně o dobrovolnictví, jo? My jsme vlastně vznikli před těma čtyřma lety s tím, že nějaká užší skupina lidí, který se teďka vlastně i docela rozprchlí, jo? To všechno jsem .. všechno je m ... a díky tomu, že jsem si to sama vymyslela, tak já jsem zůstala mě jakoby je líto to nechat být, ale jinak ty lidi, tak nějak jako .. jeden je v Pardubicích, druhý ve Vrchlabí, jo? Můj muž mi jako hodně pomáhá, ale .. ale prostě ta užší skupinka, která při tom vznikne, tak to je nejhezčí, nejlepší a nejsilnější jádro a tyhle lidi pomůžou, když přijedou, ale aby tady byli lidi, který se k tomu připojují a chtějí to dělat, tak to jsou spíš .. nějaký, co čekají, co já jim potom povím.
Tazatel: Takže, když začnete, jestli to správně chápu, když začnete působit na nějaký konkrétní vesnici, když už tam přijdete a nabídnete jim tu příležitost, tak ty lidi už do toho jdou?
Dotazovaný: Chtěli by, ale chtěli by, abych to dělala já.
Tazatel: Aha.
Dotazovaný: Ale to já nemůžu. Já když založím .. když jsem třeba v Martínkovicích založila PROJEKT, tak to je pozemek, my tam máme výsadbu, my tam máme plány, ale prostě já musím vědět, že to fyzicky zvládnou, jo? Že prostě půjdu za támhle tím pánem, kterýho znám, ten mi pomůže, co se týče mechaniky. Tamta paní, že má koně. Bude chtít seno? Tak ho bude chtít jít sebrat, jo? Když jako, je člověk konkrétní, jo? Ale i třeba se mi stalo .. konkrétně, že mě oslovili z Police, na informačním centru Police mi řekli „to se nám hodně líbí, pojdte to dělat tady, ty louky.“ Povídám – „Super, jo? Perfektní, ale musíte to vy.“
Tazatel: Že jako očekávají, že to uděláte jakoby na zakázku, jo?

Dotazovaný: Jo. Asi tak a já .. já říkám „já vám s tím pomůžu, všechno vám pomůžu, ale já nemůžu tři roky sem jezdit z domova a starat se o tu louku.“ Musí se najít v síti ... pomůžu všechno člověku, kterej řekne „ budu se o to starat, jo?“
Tazatel: Chápu.
Dotazovaný: Ono by se to asi realizovalo jo, ale tam taky působí SDRUŽENÍ , mohla bych vám dát kontakt na zajímavý lidi, který by vám mohli povídat. A právě, že jako mě tohle sdružení oslovilo, že bychom to udělali s nima jo? To je úžasný sdružení, to už je daleko dál než .. nebo bylo, protože ten hybatel umřel, jo? Takle jo, takle se jim to líbí, jo? Ale prostě ty lidi ...
Tazatel: Takže to stojí a padá na těch lidech?
Dotazovaný: Stojí a padá to na těch lidech no.
Tazatel: Na jednotlivých osobnostech?
Dotazovaný: To je myslím všude je to stejný jo. Já třeba u nás mám lidi, který mě někdy přijdou pomoci, ale ... ale prostě čekaj až jim řeknu buďte tam, tehdy a tehdy a uděláme to a to. A to je dobře, to je super, ale na druhou stranu já si pak nemůžu nabalovat víc, protože to pak nezvládám. Musím se užít, mám dvě malý děti ...
Tazatel: A existuje tady ... spíš neexistuje teda ... funguje tady nějaký místo předávání těch zkušeností? Stalo se vám, že by za vámi někdo přišel a zeptal se vás „Tak vy už tady máte něco za sebou, poradte mi, jak mám dělat třeba nový sdružení?“? Něco takovýho?
Dotazovaný: No to se mi stalo no. To se mi stalo. Taky je škoda, že to špatně dopadlo, ale jako stalo se mi, že přišel člověk za mnou, kterej mi nabídl, že jako to celý jakoby ... tam je prostě problém s financováním jo? Protože já jako nemám takový finance, abych mohla to sdružení hnát dopředu a být a dělat víc, třeba žádat o větší projekty, rozdělat větší projekty, třeba co mám nápady a tohle, protože vždycky chtěl aspoň částečněj kapitál jakože nebo tohleto, že jo? Kolik času na to vyplníte, když musíte trávit 8 hodin na chodu ... činnosti tohohle typu. No nicméně přišel za mnou člověk, kterej jako hrozně obdivoval naše sdružení, při tom jsme se vůbec neznali, a řekmi, že by to chtěl jako financovat, ale že by to šlo jako přes něj, že by převzal celý to vedení s tím, že by samozřejmě dělal svůj byznys a sdružení by bylo takové jeho hoby s tím, že já bych to dělala dál, ale měla bych jako plat a všechno. Já jsem to nakonec odmítla a udělali jsme to tak, že on si založil jiný o.s., ale to nefunguje, protože ...
Tazatel: Protože tam není vedoucí osobnost, která by to vedla ?
Dotazovaný: No no no (smích). Jako líbilo se mu to, všechno, chtěl to, ale tím, že na to nemá čas a já zas ... prostě, jo? To se jako stalo, no. A co se týče předávání zkušeností já jsem vždycky určitě .. určitě snažím všem říct, jak se to dělá ... Jo vlastně další sdružení, támhle byli kluci, co dělali snowboardový klub nebo co, tak taky přišli za mnou, jak se to dělá. Takže taky založili jsme to a já teď už nevím jak fungují. Já jsem udělala .. hodinku jsem jim řekla, ale fakt super jo? Šestnácti letý kluci, dneska jim je osmnáct a maj prostě ...
Tazatel: A myslíte, že by se tohle mohlo ... dát nějak .. jako ... klíčovým tématem .. (znoví telefon, přehrávání přerušeno)
Tazatel: předpoklad, ale s tím nějakým hlavním tématem toho školení, co myslíte, že by mohlo být jakoby vhodným tématem pro vás jako pro člena neziskovky a co byste se ráda dozvěděla od té správy veřejné popřípadě od samosprávy, co si myslíte, v čem jsou nějaký rezervy v tom toku informací
Dotazovaný: Jako celkově? Nebo konkrétně?
Tazatel: Klidně celkově, klidně konkrétně je to na vás.
Dotazovaný: No tak, ... já si .. já nějak nevím no. Já prostě si myslím, že tam je hodně problém jakoby celkově v tom, že ty lidi už tomu přestávají věřit jo? Celýmu tadyhle tomu jakoby jo? Prostě jo? Jeden slíbí, že se něco udělá a pak se na něj provalej různý věci, jo? To si myslím, že je velkej problém, že pak lidi nechťej do některých věcí, protože jsou zklamaný, že se tam dozvěděli tohle a támleto a další věc, kterou si myslí, že by určitě bylo dobré jakoby ... mě třeba hodně zklamává vím, že obce to je jako .. to je .. jakoby ... já jako na tohle nějak nemyslím, jo? Ale je to jedna z věcí, která mě vadí, jo? Že je prostě jako udělaný, na nějaký místa jsou prostě udělaný prostě ... Myslím

<p>si, že by se prostě mělo celkově změnit systém prostě ... jakoby dosazování lidí do určitéch míst, jo? Jenomže to je vo tom, že já si říkám, že by se mělo měnit celkově ten systém. A tam to začíná jo? Takže todleto a myslím si, že ... jako, co se týče nějaký .. jako ... nějakých seminářů ... podle mě vo čem by měli být, jako, že by mohlo být nějaký vzdělávací centrum, ale jakoby ve škále, jo. Jo? Je to ono? Jakože obsáhne víc složek .. jako i pro ty i pro ty, samostatně dejme tomu.</p>
<p>Tazatel: Samostatně, ideálně je naučit aby se spolupracovali mezi sebou úplně přirozeně</p>
<p>Dotazovaný: Já si myslím, že jako úplně úžasný, mě se úplně líbilo právě třeba .. Komu se nelíbí, tomu se zelení, projekt, na kterej bylo .. bylo to 9 seminářů, která prostě .. kde byli pozvaní všichni lidi, prostě od .. to bylo jakoby pro městskou zeleň dělaný, ale veřejně, jo? Takže i když jste tam přišel jako člověk, kterýho to zajímá, tak jste tam byl s úředníkem, byl jste tam s člověkem, kterej .. těch úředníků tam bylo dost a byl tam taky člověk, kterej nebo který si jako zcela evidentně rozuměj, jo? A já si myslím, že jako my, jako aktivní občani, tak nás tam bylo třeba 2 3. Ale to je dobře, když to tak porovnáme, jo? Já třeba taky, až začnu chodit do práce na tyhle věci nebudu mít čas, třeba už tam taky pak nebudu jo? Ale dejme tomu .. ale tohle je takové příklad, kde se mi hrozně líbilo ... ale nemusí to být seminář jen na téma ochrany, ale jako z tohohle směru, ale prostě celkově jako ... Ani to nemusí bejt jakoby vzdělávací, prostě aby ty, co jsou na těch úřadech, že voni si nemůžou hrát na něco, že jsou jako víc. Oni nejsou. ... Protože prostě to je všechno dělaný pro ně. Protože když je to dělaný pro lidi, tak oni tam nepřijdou</p>
<p>Tazatel: Že se pak jako trochu separujete?</p>
<p>Dotazovaný: Já jsem se jakoby dostala na konferenci, která byla udělaná jenom pro úředníky a všichni věděli, že jsem ze Sdružení a normálně jsem musela sedět vzadu. Sice pak přišel člověk a řekl mi, pojďte dopředu, ale to už jsem nechtěla, protože třeba 5 dalších lidí tam ani nesmělo jít.</p>
<p>Tazatel: Jak to?</p>
<p>Dotazovaný: Tak prostě já jsem tam pak už taky nechtěla jít. Jsem říkala, já si tady poslechnu kousek a pak půjdu v klidu domu. Protože to všechno vás taky zavazuje, jo? To je další věc.</p>
<p>Tazatel: Aha, a jak je to tady s tou propojeností? Myslíte si, že by ta propojenost ... nebo jestli to chápu, tak důležitá je ta propojenost? Aby to nebylo separátní pro samosp..</p>
<p>Dotazovaný: To třeba .. když vás přeruším ... to třeba se tady dělá tady, jo? Jako občan samozřejmě můžete přijít na veřejný .. na zasedání zastupitelstva, jo? Pak se ještě dělá nějaká veřejná schůze, ale já si myslím, že tam nikdo nechodí. Nevím, ale myslím, že tam nikdo nepřijde. Protože abych se tam šla sednout a takle tam proti mně seděl úředník, tak to já tma nepůjdu. Jo ... kdyby udělali úplně moderně a řekli „pojďte se spolu postavit k Otevřenému stolu, dejme tomu, jo? A můžeme si pokecat.“ Tak si myslím, že jako jo. Neoficiálně. Tak to by mohla být jedna z cest, jo?</p>
<p>Tazatel: Takže jako nějaká metoda kulatýho stolu, kde se potkají jakoby zástupci z různých těch sfér předávají si jakob..</p>
<p>Dotazovaný: No a taky na nějakým takovým míň škrobeným místě. Něco takovýho. Kde ty lidi prostě dneska jako ... jako druhá věc je, že ty lidi jako dneska ztrácej zájem, že jo? Jako obecně ztrácej zájem a už to začíná .. už jsem zase u dětí (smích).</p>
<p>Tazatel: Takže jestli to chápu správně. Tím ideálem by bylo vytvoření prostoru, kdy by se tihle zástupci těch všech skupin setkávali na nějaké neformální bázi. Vytvořili by nějaké občaské setkávání, kde by si prostě předali nějakým způsobem informace o tom co funguje a nefunguje a neformálním způsobem si říct, co je třeba teďkom dělat.</p>
<p>Dotazovaný: Určitě a teď mě úplně došlo, že tu je druhá strašně důležitá stránka věci. Dnešní lidi jsou hrozně kontra ,jo? Prostě zbytečně jo? Když zůstanu u naší zelený problematiky, jo? Tak já když řeknu .. jako třeba .. že Broumov je jakože málo zelený a mělo by se s tím něco dělat, tak vystoupí 5 lidí, který vám řeknou, že je to tu přece dost zelený a budou se se mnou hádat místo, aby řekli „no máš možná pravdu, ale nám to takhle stačí.“ To jsou prostě .. to začíná diskuzníma fórama, kde jsou všichni anonymní a pak po sobě házej něco místo aby si navzájem řekli „jasně ty máš názor a já mám svůj“ jo? Představa toho, že přijdou lidi na to neformální setkání, začíná u toho, že by měli bejt nějak naladěný stejně. Ale dnešní lidi jsou nějaký takový ... já nevím. Prostě všechno je ... teď jako že všechno špatně. Prostě ...</p>

Tazatel: Myslíte, to čemu se říká blbá nálada?
Dotazovaný: No ..
Tazatel: Jasně děkuju, začínám mít představu toho, jak by to asi mělo asi vypadat. Když se ještě zaměříme na tu mládež, co si myslíte, že by bylo potřeba jim z vašeho neziskového pohledu předat. To je totiž věc, kterou v těch rozhovorech zmiňuje skoro každý a já se snažím zjistit, co by se jim mělo předat.
Dotazovaný: To je hodně široký téma, to začíná už i toho ...
Tazatel: Já to myslím třeba z toho pohledu občanské angažovanosti.
Dotazovaný: Tak to je jasný, že jo. Tak .. v dnešní době maj ty děcka jakoby hodně těch kroužků, jo? A jsou zapojený, v tom nevidím žádný problém. A v tom jde jakoby zase o tom, kdo .. kdo tam s nima je. A i když pak půjdou na školu, která je víc zaměřená třeba na matematiku nebo na jazyky, tak si sebou poneseš tu stopu člověka, kterej je ovlivnil nejvíc, to je jasný. Naše broumovská děti a nevidím do toho ještě tak moc, protože moje děti jsou zatím malý, ale naše děti mají jakože ještě velký možnosti, jo? Prostě to v porovnání se mnou je to úžasný. Oni jsou jakože zapojený a to je dobrý, ale to jak jak se to projeví, tak už se to projevuje, ale zároveň je čas a ještě se to projeví, jo? Sdružení je malá a mladá organizace a jako nemáme tam moc větší děti. Jsou tam moje děti a mých kamarádek, ale ty jsou malý ještě. My se pak s dětma nescházíme ... a to je další věc, já jsem žádala radu města o prostory ... to bych odbíhala ... takže já vlastně teď ty konkrétní dopady, co naše sdružení jak vzdělává ty děti, tak to uvidíme až později ale na druhou stranu je vidět, že teď ty děti, který jdou sázet, choděj na ty jasné uklidy, tak jsou rády jo a ..
(nahrávání přerušeno)